

Elemzőcsoport
Hargita Megye Tanácsa

HARGITA MEGYE

IFJÚSÁGI STRATÉGIÁJA

2023-2030

Készítette: Hargita Megye Tanácsának elemzőcsoportja

HargitaMegye

www.hargitamegye.ro

Tartalomjegyzék

1. Bevezető.....	3
2. Az ifjúság jelenlegi helyzetének bemutatása.....	4
2.1. Demográfiai leírás.....	5
2.2. Gazdaság és gazdasági infrastruktúra.....	11
2.3. Az oktatás, iskoláztatás, képzés helyzete.....	18
2.4. Társadalmi kontextus.....	28
2.5. Szociális környezet.....	30
2.6. Jogi háttér.....	40
2.7. Politikai, társadalmi és közösségi részvétel.....	49
3. Előzetes felmérések, kutatások eredményei.....	51
3.1. Európai szintű felmérések.....	51
3.1.1. Középiskolásokat érintő felmérések eredményei.....	51
3.1.2. 18-25 év közöttieket érintő felmérések eredményei.....	54
3.1.3. Fiatal felnőtteket érintő felmérések eredményei.....	57
3.2. Országos szintű felmérések.....	63
3.2.1. Középiskolásokat érintő felmérések eredményei.....	63
3.2.2. 18-25 év közöttieket érintő felmérések eredményei.....	65
3.2.3. Fiatal felnőtteket érintő felmérések eredményei.....	68
3.3. Megyei szintű felmérések.....	72
3.3.1. Középiskolásokat érintő felmérések eredményei.....	72
3.3.2. 18-25 év közöttieket érintő felmérések eredményei.....	77
3.3.3. Fiatal felnőtteket érintő felmérések eredményei.....	81
4. SWOT analízis.....	85
5. Jövőkép, értékek, megközelítések, kapcsolatok és horizontális jelleg.....	92
5.1. Vízió.....	92
5.2. A stratégia kidolgozásának és végrehajtásának alapelvei.....	92
5.3. Stratégiai fókuszpontok.....	94
6. Stratégiai célok és fejlesztési irányvonalak.....	98
6.1. Az ifjúság területén működő intézmények infrastruktúrája és humán erőforrás- fejlesztés..	98
6.1.1. Az intézményi keretrendszer megerősítése.....	98
6.1.2. Humán erőforrás- fejlesztés.....	99
6. 2. Oktatási és képzési programok.....	106
6.2.1. A minőségi formális oktatáshoz való hozzáférés biztosítása a fiatalok számára.....	106
6.2.2. A nem formális oktatási kínálat fejlesztése és diverzifikálása.....	106
6. 3. Egészség, egészséges életmód és aktív szabadidő.....	119
6.3.1. Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása.....	119

6.3.2. Egészséges életmód kialakítása a fiatalok körében.....	119
6.3.3. Az egészséget veszélyeztető magatartásformák megelőzése a fiatalok körében.....	119
6. 4. Munkavállalás és vállalkozás.....	133
6.4.1. A fiatalok foglalkoztatásának növelése.....	133
6.4.2. Koherens átmenet kialakítása az oktatási rendszerből a munkaerőpiacra.....	133
6.4.3. A fiatalok készségeinek és kompetenciáinak fejlesztése a munkaerőpiacra való belépés és a munkaerőpiacon maradás jobb esélyeinek biztosítása érdekében.....	134
6.4.4. A fiatalok vállalkozó szellemének növelése.....	134
6. 5. Esélyegyenlőség.....	150
6.5.1. A hátrányos helyzetű fiatalok oktatáshoz való hozzáféréseinek javítása.....	150
6.5.2. A fogyatékkal élő fiatalok életminőségének javítása.....	150
6.5.4. A munkahelyi szegénység és a foglalkozási kirekesztés csökkentése.....	151
6.5.5. A szegénység csökkentése és a fiatalok társadalmi befogadásának előmozdítása.....	151
6.5.6. A diszkrimináció csökkentése a fiatalok körében.....	152
6. 6. Aktív polgári részvétel, önkéntesség és környezettudatosság.....	165
6.6.1. A fiatalok fokozott részvétele a közösségi és társadalmi tevékenységekben.....	165
6.6.2. A fiatalok közéletben való részvételének növelése.....	165
6.6.3. A fiatalok önkéntes tevékenységekben való részvételének erősítése.....	166
6.6.4. A fiatalok tájékozottságának és tudatosságának növelése az éghajlatváltozással és a környezeti átállással kapcsolatban.....	166
6. 7. Kultúra.....	175
6.7.1. A fiatalok minőségi kultúra fogyasztáshoz való hozzáféréseinek növelése.....	175
6.7.2. Kedvező keretek megteremtése a fiatalok kreativitásának támogatására.....	175
6. 8. Családtervezés.....	181
6.8.1. Családtervezés ösztönzése, fiatal házaspárok támogatása.....	181
6.8.2. A munka és a magánélet egyensúlyának előmozdítása és támogatása a fiatalok számára.....	181
6.8.3. Infrastruktúra és közbiztonság fejlesztése a letelepedés, családalapítás előmozdítása érdekében.....	181
8. Erőforrástérkép.....	189
8.1. Helyi források.....	189
8.2. Országos programok.....	190
8.3. EU-s programok.....	193
8.4. Egyéb források.....	194
8.5. A finanszírozási lehetőségekkel kapcsolatos információk keresése és nyomon követése... 195	195
Ábrajegyzék.....	205
Bibliográfia.....	206

1. Bevezető

Hargita megye 2015-2020-as periódusra vonatkozó ifjúsági stratégiájának fő irányvonalait az Európa 2020 stratégia adta. Ezzel szemben a jelen dokumentum alapjául az EU 2019-2027 közötti időszakra vonatkozó stratégiájában megjelenő 11 európai ifjúsági cél szolgált. A stratégiai célok, lépések többek között ezen célkitűzések mentén lettek megfogalmazva. Ugyanakkor Hargita megye új ifjúsági stratégiája azokat a stratégiai célrendszereket hivatott biztosítani, amelyek egy, a fiatalok számára vonzó, élhető és folyamatosan az igényekhez igazodva fejlődő Hargita megyének a kialakítását alapozzák meg. Fontos ugyanis, hogy nemcsak a jelen fiataljainak, hanem a jövő generációnak is olyan alapok határozzunk meg és fektessünk le, amely biztosítani és elősegíteni tudja az ifjúság folyamatos fejlődését.

A stratégia dokumentumának megalapozása

Alapvetően három szinten történt a stratégia megírásához szükséges adatok összegyűjtése. A több szinten történő adatgyűjtés ugyanis lehetőséget biztosít a jelenlegi helyzet pontos megértéséhez, elemzéséhez, ugyanakkor a jövőbeni célok pontos megfogalmazásához egyaránt.

Első szint: kutatómunka. Az aktuálisan elérhető lehetőségek, programok, jó példák feltérképezése érdekében első körben tanulmányok, beszámolók és egyéb adatbázisok begyűjtésére, valamint feldolgozására került sor a dokumentumokban tárgyalt különböző témakörök mentén.

Második szint: kérdőíves felmérés. Az információszerzés egy következő szintjét egy online formában történő kérdőíves kutatás képezte, amelynek célcsoportját a Hargita megyei 14-35 év közöttiek képezték. Az felmérésre 2022. február 7. és június 27. között került sor, ez alatt az idő alatt 1063 fiatal töltötte ki a kérdőívet.

Harmadik szint: konzultációk. A stratégiai célok pontos meghatározása érdekében konzultációkat szerveztünk az érdekelt felekkel. Első körben az igények meghatározása, illetve ez alapján a stratégiai célok megformálása érdekében egyeztettünk a különböző Hargita megyében tevékenykedő diákszervezetekkel. Ezt követően az igényekre alapozott célok

megvalósításához beazonosított intézményekkel és további érdekelt felekkel történt konzultáció.

2. Az ifjúság jelenlegi helyzetének bemutatása

Az elmúlt tíz év viszonylatában az ifjúság helyzetének alakulását több mutató mentén szükséges vizsgálni annak érdekében, hogy a jelenlegi helyzetről egy átfogó, reális képet kaphassunk. Ebből kiindulva jelen dokumentum, az előző ifjúsági stratégiához hasonlóan a STEEPLED módszert alkalmazva 6 alfejezeten keresztül elemzi azokat a változásokat és hatásokat, amelyek mentén kirajzolódik a Hargita megyei ifjúság jelenlegi helyzete, ezek pedig:

- a demográfiai leírás,
- a gazdaság és gazdasági infrastruktúra,
- az oktatás, az iskoláztatás, a képzés helyzete,
- a társadalmi kontextus,
- a jogi háttér,
- szociális környezet,
- valamint a politikai, közösségi és társadalmi részvétel.

Az általunk használt STEEPLED módszer valójában világszerte a vállalkozói szféra által régóta alkalmazott eljárás, amelyet főként a jövőbeni folyamatok elővetítésére használnak. Ez a megközelítés lehetővé teszi, hogy a fent említett hat különböző terület szisztematikusan történő vizsgálata alapján meghatározzuk, hogy az egyes területeken milyen változtatásokat előidéző tényezők lehetnek relevánsak (Buller, 2015).

2.1. Demográfiai leírás

Fiatalok számának alakulása

2021-ben Hargita megye lakosságának száma az INSSE adatai alapján 328.733 fő, melynek negyede (83.369 személy) 15 és 35 év közötti. Ez a szám 5%-kal kevesebb, mint tíz évvel ezelőtt, 2012-ben. Amennyiben a lakosság számának alakulását az elmúlt 10 év tekintetében vizsgáljuk, 2%-os csökkenést figyelhetünk meg az összlakosságra vonatkozóan.

Évszám	Hargita megye lakossága	0-14 év közöttiek számának alakulása	15-35 év közöttiek számának alakulása
2012	336,093	54,540	102,208
2013	335,608	54,054	99,944
2014	335,058	53,497	97,419
2015	334,611	53,225	95,013
2016	333,862	52,702	92,839
2017	333,213	52,350	90,501
2018	332,470	52,162	88,202
2019	331,476	51,861	86,333
2020	330,543	51,446	84,785
2021	328,733	50,477	83,369

1. Táblázat: Fiatalok számának alakulása Hargita megyében 2012 és 2021 között. Forrás: INSSE

Ami a 15-35 év közötti lakosság számának alakulását illeti, ezen korosztály esetében jóval nagyobb mértékű csökkenés mutatkozik meg az elmúlt tíz év adatai alapján, mint az összpobláció esetében. Itt ugyanis a csökkenés 18%-os. Ezen a korosztályon belül ugyanakkor a legnagyobb arányban a 20-29 évesek száma csökkent, több mint 25%-kal. Amennyiben ezeket az adatokat a fiatalabb korú lakosság arányához viszonyítjuk, a 0-14 év közöttiek esetében kisebb mértékű a csökkenés, ami azt jelenti, hogy a fiatalok (15-35 év közöttiek) számának visszaesését az elvándorlás is nagymértékben befolyásolja.

Az Országos Statisztikai Hivatal adatainak elemzése alapján Hargita megyében három olyan település van, ahol az elmúlt tíz évben több mint 10%-kal nőtt a lakosság aránya, ezek a települések Csíkszentlélek, Csíkpálfalva és Fenyéd. Az említett települések esetében a lakosság arányának növekedése a szuburbanizáció folyamatával magyarázható, hiszen mindegyik egy-egy város közvetlen közelében helyezkedik el.

Abban az esetben, ha a fiatalok (15-35 év) számának alakulását vizsgáljuk, az adatok alapján csupán négy település esetében növekedett ennek a korosztálynak a száma az elmúlt tíz évben, ezek: Oklánd, Csíkpálfalva, Csíkszentlélek és Kányád. A megye összes többi települése esetében csökkenés volt jellemző, ugyanakkor az adatok alapján a városi térségekben a legjelentősebb a korosztály fogyásának mértéke: Balánbánya (-31%), Székelyudvarhely (-29%), Csíkszereda (-27%). Esetünkben a fiatalok számának csökkenése a városok esetében egyrészt a szuburbanizációval magyarázható, ugyanakkor akár a városok, akár a vidéki területek esetében jelentős hatása van a fiatalok számának alakulására az egyetemi városok (mint Kolozsvár, Marosvásárhely, Brassó, Temesvár, stb.) húzóereje is.

Átlagéletkor az első házasságkötés esetében

Hargita megyében, az országos vagy régiós tendenciához hasonlóan jellemző, hogy kitolódott az átlagéletkor az első házasságkötés esetében. Míg 2010-ben megyei viszonylatban a férfiak esetében 30,1 év, a nők esetében pedig 26,5 év volt az átlagéletkor az első házasságkötéskor, 2020-ra ez kitolódott több mint 1 évvel mindkét nem esetében. Mint látható, 2020-ban már a nők átlagéletkora 27,6 év, a férfiaké pedig 31,6.

Átlagéletkor az első házasságkötéskor						
	Férfi			Nő		
Évszám	Hargita megye	Város	Vidék	Hargita megye	Város	Vidék
2010	30,1	30,4	29,8	26,5	27,4	25,5
2011	30,6	30,8	30,5	27,1	28	26,2
2012	30,7	31,1	30,2	26,9	27,8	26
2013	30,8	30,8	30,7	27,3	28,3	26,4
2014	31	31,3	30,7	27,4	28,4	26,4
2015	30,9	31,3	30,6	27,5	28,3	26,7
2016	31,2	31,9	30,6	27,5	28,5	26,6
2017	31,5	31,9	31,2	27,7	28,5	27,1
2018	31,7	32,3	31,2	28,4	29,6	27,4
2019	31,4	32	31	28,1	29,3	27,1
2020	31,6	32,1	31,2	27,6	28,7	26,8

2. Táblázat: Átlagéletkor alakulása első házasságkötéskor 2010 és 2020 között. Forrás: INSSE

A településtípus szerinti eloszlás tekintetében szintén aránytalanságok figyelhetők meg. Habár városon és vidéken egyaránt kitolódott az átlagéletkor az első házasságkötéskor, a város esetében magasabb értékek jellemzőek, mint a vidék esetében. A 2020-as évre vonatkozó adatokat tekintve ugyanis, míg a férfiak átlagéletkora városon 32,1 év, vidéken 31,2 év volt, a nők esetében ez a szám városon 28,7 év, vidéken pedig 26,8 volt.

Átlagéletkor az első gyermek vállalása esetében

Akárcsak a házasságkötés esetében, az első gyermek vállalása esetében is az átlagéletkor egyre jobban kitolódik. Ami a településtípus szerinti bontásából származó adatokat illeti, hasonlóan mint az első házasságkötés kori átlagéletkor esetében, itt is nagy eltérés mutatkozik a város és vidék között. Vidéken az átlagéletkor alacsonyabb az első gyermek vállalásakor, mint az első házasságkötéskor.

Átlag életkor az első gyermek vállalásakor			
	Hargita megye	Város	Vidék
2011	26,2	27,7	23,6
2012	26,3	27,8	23,8
2013	26,6	28	24,3
2014	26,9	28,4	24,4
2015	27	28,5	24,6
2016	27,1	28,6	24,7
2017	27,3	28,8	24,9
2018	27,4	28,9	25,1
2019	27,6	29,1	25,3
2020	27,8	29,3	25,5

3. Táblázat: Átlagéletkor alakulása az első gyermek vállalásakor 2011 és 2020 között. Forrás: INSSE

A nők esetében magas a fiatal leányanyák száma, 2021-ben ugyanis a szülések 2,66%-ában a gyermeküknek életet adó édesanyák kiskorúak voltak. Ugyanakkor a 2013-as adatokhoz viszonyítva arányuk 1,37%-al csökkent. Mindemellett magas azon újszülöttek aránya is, akik esetében az édesapa személyazonossága ismeretlen volt. Ezen esetek száma megnövekedett az elmúlt években, hiszen míg az első gyermek születésekor 2011-ben a férfiak 8%-ának a személyazonossága volt ismeretlen, 2020-ra arányuk 13%-ra növekedett.

Fiatalok a munkavállalás tekintetében

Romániában a foglalkoztatott népesség száma 2019-ben 8680 ezer fő volt, azaz a 15-64 éves népességre számított foglalkoztatási ráta 65,8%. A teljes foglalkoztatott népesség 42,9%-a nő volt. A férfiak (15-64 évesek) foglalkoztatási aránya 74,6% volt, ami 17,8 százalékponttal magasabb, mint a nőké. Az eltérés a férfiak és a nők foglalkoztatását illetően a 25-54 éves korcsoport esetében is hasonló (17,0 százalékpont), az 55-64 éves korcsoportban pedig növekszik (23,6 százalékpont). A fiatalok (15-24 évesek) körében a foglalkoztatottság jóval alacsonyabb a teljes munkaképes korú népességhez (15-64 évesek) képest, és a nemek közötti különbség is kisebb mértékű (10,5 százalékponttal magasabb a férfiak foglalkoztatottsága). 2019-ben a 15-24 éves korosztály foglalkoztatási aránya 24,7% volt, a férfiaknál 29,8%, a nőknél 19,3%. A legmagasabb foglalkoztatási arányt a 35-44 éves korcsoportba tartozó férfiaknál regisztrálták (92,4%) (Caragea et al., 2021).

A Statisztikai Hivatal adatai alapján 2020-ban országos viszonylatban a 25 év feletti aktív lakosság körében a munkanélküliségi arány 4% körüli volt, viszont a 25 év alatti lakosság esetében ez az arány 18%. A munkaképes állampolgárok körében a legmagasabb foglalkoztatási arány a felsőfokú végzettségűek körében volt (88,8%). A középfokú végzettségűek 68,1%-a, az elemi végzettségűeknek pedig csak 43,4%-a volt munkavállaló (INS, 2020). A foglalkoztatottság esetében fontos hangsúlyozni ugyanakkor azt is, hogy a munkavállalás céljával külföldre való elvándorlás, ahogyan a szezonmunka vállalása is jellemzőbb az alacsonyabb végzettséggel rendelkezőkre.

A munkaerő-piaci részvétel nemek és származás szerint 2020-ban					
	Összesen	Férfi	Nő	Város	Vidék
	- ezer fő -				
Aktív népesség	8973	5165	3808	4920	4053
amelyből:					
Foglalkoztatottak	8521	4892	3629	4703	3818
Munkanélküliek	452	273	179	217	235
	- százalékos eloszlás (%) -				
Aktivitási ráta	69.2	78.7	59.3	70.2	67.9
20-64 év	74.4	84.6	63.9	75.0	73.6
15-24 év	29.7	35.5	23.6	20.9	37.3
25-54 év	84.3	93.6	74.5	87.2	80.5
55-64 év	50.2	62.5	38.8	45.9	56.1
Foglalkoztatottsági ráta	65.6	74.4	56.5	67.1	63.8
20-64 év	70.8	80.3	61.0	71.8	69.4
15-24 év	24.6	29.2	19.7	16.7	31.4
25-54 év	80.6	89.3	71.4	83.9	76.3
55-64 év	48.5	60.4	37.5	44.3	54.3
Munkanélküliségi ráta	5.0	5.3	4.7	4.4	5.8
15-24 év	17.3	17.9	16.5	20.1	16.0
25 év, vagy idősebb	4.1	4.3	3.9	3.8	4.6
1) A munkaképes korú népességre (15-64 évesek) számítva.					

4. Táblázat: A munkaerő-piaci részvétel nemek és származás szerinti bontásban Hargita megyében. Forrás: IN SSE

2.2. Gazdaság és gazdasági infrastruktúra

2019-ben Hargita megye esetében az ipari termelési index tekintetében 2,4%-os növekedést regisztráltak az előző évhez képest. Az év folyamán a legnagyobb növekedést szeptemberben regisztrálták az ipari termelési index (+7,2%) esetében az előző év szeptemberéhez képest, és a legnagyobb csökkenés augusztusban volt tapasztalható (-8,8%) 2018 ugyanazon hónapjához képest (Hargita Megye Prefektusi Hivatala / Instituția Prefectului - Județul Harghita, 2019). Ami a bruttó hazai termék alakulását illeti, az alábbi táblázatban is látható, hogy Hargita megye is, hasonlóan az európai és országos tendenciához, növekvő irányt mutatott a GDP tekintetében, viszont 2020-ban megállt a növekedés, és csökkenésnek indult a COVID-19 járványhelyzet és az ehhez kapcsolódó korlátozások következményeként. Hargita megyében az egy főre jutó GDP az országos átlag 71-73%-át éri el. A megyéket összehasonlítva, Hargita megye Bruttó Hazai Termelése a rangsorban a 22-ik, ami javulás a 2011-ben elért 26-ik helyezéshez képest. A megyénk GDP-jéhez nagy részben a termelőipar járul hozzá, kisebb mértékben a feldolgozóipar, ami - az utóbbi alacsony részesedése hatással van az egész megye gazdasági helyzetére - nagyobb mértékben hozzá tudna járulni a GDP növekedéséhez.

Hargita megyei GDP (Bruttó Hazai Termék)										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GDP értéke (millió euró)	1.489	1.456	1.557	1.599	1.642	1.790	2.092	2.262	2.497	2.419
Arány az országos GDP-ből (%)	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	1,0%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%
Egy főre jutó GDP (euró)	4.784	4.682	5.011	5.162	5.322	5.836	6.856	7.457	8.270	8.019
Arány az egy főre jutó országos GDP átlagból (%)	73%	71%	70%	68%	66%	68%	72%	71%	72%	72%
A megye helyezése az egy főre jutó GDP alapján Románia 42 megyéje közül	26	26	27	27	29	28	26	25	23	22

5. Táblázat: A Hargita megyei GDP alakulása 2011 és 2020 között. Forrás: Eurostat

Foglalkoztatottak átlagos száma a különböző gazdasági ágazatokban

„A szellemi szolgáltatásokban foglalkoztatottak még inkább két megyére koncentrálódnak (Kolozs, Temes). Közepes helyet foglal el Brassó, Szeben, Maros megye, és e téren viszonylag jó eredményeket látni Hargita megyében is, ahol az összes foglalkoztatott 14%-a dolgozik szellemi szolgáltatásokban”¹.

Amint az alábbi táblázatban is látható, Hargita megyében az aktív munkaerő száma csökkenő tendenciát mutat. Míg 2011-ben 210 ezer személyt tartottak nyilván a munkaerőpiacon, 2020-ban ez a szám csupán közel 188 ezer volt.

Hargita megyei munkaerőforrás alakulása (ezer fő)									
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
210,6	210,3	209,9	195,6	193,7	194,3	192,5	189,7	188,2	187,9

6. Táblázat: Hargita megyei munkaerőforrás alakulása 2011 és 2020 között. Forrás: INSSE

Az aktív vállalkozások száma gazdasági ágazatok szerint Hargita megyében

A Hargita Megyei Statisztikai Hivatal adatai szerint Hargita megyében összesen 7804 vállalkozást tartottak nyilván 2019-ben. 2010 óta növekvő tendencia figyelhető meg. A vállalkozások több mint egynegyede a nagy- és kiskereskedelem, gépjárművek és motorkerékpárok javítása kategóriában végzi a tevékenységét, ezt követi a feldolgozóipar és az építőipar. Ami a vállalkozások számának alakulását illeti 2008 és 2019 között, akad néhány olyan szektor, amely esetében jelentős változás figyelhető meg. Ugyanis a feldolgozóipar, az építőipar, valamint a nagy- és kiskereskedelem, a gépjárművek és motorkerékpárok javításával foglalkozó cégek esetében jelentősen csökkent az aktív vállalkozások száma. Ezzel szemben egy jelentősebb növekedés figyelhető meg az aktív vállalkozások száma tekintetében a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat, a professzionális, tudományos és műszaki tevékenység, valamint az egészségügy és szociális tevékenység ágazatok esetében.

¹Erdélystat - A romániai és az erdélyi szolgáltatói szektor, <http://statisztikak.erdelystat.ro/cikkek/a-romaniai-es-az-erdelyi-szolgáltatoi-sektor/57>

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aktív vállalkozások száma	8585	8246	7572	6903	7048	7105	7289	7114	7157	7343	7504	7804
<i>Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat</i>	255	297	296	274	271	292	309	358	361	349	352	341
<i>Kitermelőipar</i>	21	18	20	22	23	22	22	22	20	21	20	21
<i>Feldolgozóipar</i>	1540	1410	1300	1207	1245	1243	1242	1196	1172	1177	1186	1240
<i>Villamos energia és hő, gáz, meleg víz és légkondicionálás termelése és ellátása</i>	10	11	17	15	14	22	25	22	24	21	20	19
<i>Vízelosztás; higiéniai, hulladékkezelési, fertőtlenítési tev.</i>	43	42	40	45	44	47	51	52	47	45	40	36
<i>Építőipar</i>	1013	1022	847	748	760	756	776	724	727	725	728	814
<i>Nagy- és kiskereskedelem; gépjárművek és motorkerékpárok javítása</i>	3011	2766	2568	2344	2365	2353	2386	2264	2202	2254	2246	2248
<i>Szállítás és raktározás</i>	439	422	405	369	371	382	403	410	425	442	461	454
<i>Vendéglátó egységek</i>	550	594	556	508	517	514	526	508	517	512	520	524
<i>Információ és kommunikáció</i>	238	234	207	180	184	193	212	220	225	248	258	291
<i>Pénzügy és biztosítás</i>	67	73	69	60	70	72	71	72	85	83	89	85
<i>Ingatlanpiac</i>	118	127	118	108	110	102	111	117	121	129	136	149
<i>Professzionális, tudományos és műszaki tevékenység</i>	608	642	608	547	564	574	595	586	630	688	735	791
<i>Adminisztratív és támogató szolgáltató.</i>	299	267	228	215	226	237	251	252	259	274	295	306
<i>Oktatás</i>	49	50	48	42	46	42	43	37	49	52	57	64
<i>Egészségügy és szociális tevékenység</i>	64	61	61	62	69	71	71	79	88	103	122	142
<i>Szórakoztató ipar, kulturális és szabadidős tev.</i>	94	83	68	53	59	69	77	73	73	82	99	120
<i>Egyéb szolgáltatások</i>	166	127	116	104	110	114	118	122	132	138	140	159

7. Táblázat: Az aktív vállalkozások számának alakulása gazdasági ágazatok szerint Hargita megyében 2008 és 2019 között. Forrás: INSSE

A megyében 2019-ben 14 olyan vállalkozást tartottak nyilván, amelyek alkalmazottainak száma elérte a 250 főt, tíz közülük a feldolgozóiparban, három a nagykereskedelemben és egy a szállítás és raktározás területén tevékenykedik.

2019-ben 120 olyan vállalkozás volt, amelyeknek az alkalmazottainak száma meghaladta az 50 főt, ezeknek a cégeknek fele a feldolgozóiparban tevékenykedik, további 24 vállalkozás a nagykereskedelemben, 13 pedig az építkezésben.

	Családi vállalkozások száma	Engedélyezett fizikai személyek száma
2008	2241	6575
2009	1761	6964
2010	793	6747
2011	826	6788
2012	671	6525
2013	994	5416
2014	1055	5849
2015	1023	5885
2016	991	5779
2017	981	5824
2018	1001	5787
2019	998	5888

8. Táblázat: Családi vállalkozások és engedélyezett fizikai személyek számának alakulása Hargita megyében 2008 és 2019 között. Forrás: INSSE

Az alábbi táblázat a 2019-es évre vonatkozó adatok alapján Hargita megyében nyilvántartott korlátolt felelősségű társaságok (KFT) és részvénytársaságok (RT) térségenkénti eloszlását mutatja be. Az adatok alapján Gyergyó-térségben jelentősen alacsonyabb mind a KFT-k, mind pedig az RT-k aránya, mint a másik két térségben. A Hargita megyében nyilvántartott RT-k közel fele (49%) Csík-térségben van bejegyezve.

	A megyében nyilvántartott KFT-k (2019)	A megyében nyilvántartott RT-k (2019)
Csík-térség	37.4%	49.0%
Udverhely-térség	38.8%	27.8%
Gyergyó-térség	23.9%	23.2%

9. Táblázat: A Hargita megyében nyilvántartott KFT-k és RT-k arányainak eloszlása térségi lebontásban 2019-ben. Forrás: INSSE

Foglalkoztatottak számának alakulása ágazatonként

A legtöbb személyt, azaz 31400 főt a feldolgozóiparban foglalkoztatnak, ezt követi a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat, ahol további 30800 személy van alkalmazva. A nagy- és kiskereskedelem, gépjárművek és motorkerékpárok javítása területén további 20100 személy áll alkalmazásban. Ami a foglalkoztatott lakosság ágazatonkénti eloszlását illeti, a 2010-es adatokat a 2019-es adatokhoz viszonyítva öt ágazat esetében figyelhető meg csökkenés. A legnagyobb mértékben a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat ágazatban (12,9 ezer fővel kevesebb) csökkent a foglalkoztatottak száma, ugyanakkor ezen ágazat esetében megfigyelhető, hogy, habár a foglalkoztatottak száma csökkent az elmúlt években, a cégek száma növekedett. Ezt követik a pénzügy és biztosítás (0,3 ezer fővel kevesebb); a villamos energia és hő, gáz, meleg víz és légkondicionálás termelése és ellátása (0,2 ezer fővel kevesebb); az oktatás (0,2 ezer fővel kevesebb) valamint a szórakoztató ipar, kulturális és szabadidős tevékenységek (0,1 ezer fővel kevesebb) ágazatok. A kitermelő ipar illetve az ingatlanpiac ágazatok esetében a 2019-re vonatkozó adatok 2010-hez való viszonyítása során sem jelentősebb növekedés, sem csökkenés nem figyelhető meg. Ezzel szemben 2019-ben 13 ágazat esetében beszélhetünk növekedésről a foglalkoztatottak számát illetően a 2010-es év adataihoz viszonyítva. A legjelentősebb növekedés a nagy- és kiskereskedelem; gépjárművek és motorkerékpárok javítása ágazatban történt, itt 2,4 ezer személlyel többet foglalkoztattak 2019-ben, mint 2010-ben. Ugyancsak jelentősebb növekedés történt az építkezés valamint a Feldolgozó ipar esetében is.

Fizetések alakulása Hargita megyében

A bruttó átlagkereset 2019 végén Hargita megyében 12,15%-kal magasabb volt, mint 2018 végén. A növekedést a gazdaságban a minimálbér emelése, valamint az alkalmi bónuszok (éves jutalmak vagy kiemelkedő teljesítmény) valamint az egyes szektorokra (IT szektor², építőipar³) vonatkozó eltérő adózás bevezetése következtében sikerült elérni. Az iparban és

² Codul fiscal – Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, art.60

³ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 114/2018 privind instituirea unor măsuri în domeniul investițiilor publice și a unor măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative

az építőiparban a növekedés 12,16%-os volt, a szolgáltatásokban pedig 12,97%. A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat területén ugyanakkor 12,80%-os csökkenés volt tapasztalható.

Ami a nettó átlagkeresetet illeti, 2019 végén 15,65%-kal volt magasabb, mint 2018 végén. Az iparban és az építőiparban a növekedés 20,24%-os – amely vélhetően a szektorra vonatkozó eltérő adózás hozadéka is –, a szolgáltatásokban pedig 13,26%-os volt tapasztalható. A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat területén csökkenés következett be, amely 13,41% volt (Instituția Prefectului - Județul Harghita, 2019).

	<i>Havi átlag nettó jövedelem</i>									
	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
<i>Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat</i>	922	857	982	1062	1118	1281	1586	1908	1756	1935
<i>Kitermelőipar</i>	1864	1822	1891	1865	2007	1967	2428	2523	3086	3310
<i>Feldolgozóipar</i>	964	978	1033	1116	1238	1412	1583	1735	1998	2044
<i>Összátlag</i>	1054	1072	1130	1251	1375	1519	1796	2059	2349	2483

10. Táblázat: A havi nettó átlagkereset alakulása gazdasági ágazatonként Hargita megyében 2011 és 2020 között. Forrás: INSSE

și prorogarea unor termene

2.3. Az oktatás, iskoláztatás, képzés helyzete

A megye oktatási intézményeinek alapvető infrastrukturális felszereltsége

Hargita megyében összesen 652 oktatási intézményt tartanak számon. Ezeknek 59%-a vidéki térségben és 41%-a pedig városban található. Továbbá van nyolc iskolai sportklub, hat gyerekek klubja. Összesen 340 intézmény rendelkezik jogi személyiséggel, a többi intézmény ezekhez tartozik. Csíkszeredában 66 jogi személyiséggel rendelkező oktatási intézmény található, azaz a megyében lévő intézmények 10%-a. Ugyanakkor Székelyudvarhelyen 64, Maroshévízen 38, Gyergyószentmiklóson 36, Székelykeresztúron 30 ilyen jellegű intézmény létezik.

Oktatási intézmények eloszlása intézménytípus szerint	
Óvoda	23.60%
Elemi iskola	19.20%
Általános iskola	29.80%
Inkluzív oktatással foglalkozó iskolaközpont	2.30%
Speciális szakiskola	0.20%
Középiskola	0.50%
Művészeti középiskola	0.60%
Pedagógiai középiskola	0.30%
Technológiai középiskola	14.60%
Teológiai középiskola	1.50%
Elméleti középiskola	3.40%
Nemzeti kollégium	2.50%
Református kollégium	0.80%
Műszaki kollégium	0.60%
Posztlíceum	0.30%

11. Táblázat: Oktatási intézmények eloszlása intézménytípus szerint Hargita megyében. Forrás: Hargita Megye Tanfelügyelősége

Infrastruktúra

Az infrastruktúra tekintetében fontos megemlíteni, hogy a tanfelügyelőség adatai alapján az oktatási intézmények 76,2%-a rendelkezik tantermekkel és laboratóriumokkal, 9,5%-a rendelkezik sport teremmel. Az intézmények csupán 3,1%-a rendelkezik bentlakással és még ennél is kevesebb, 2,6% rendelkezik étkezdével. Az oktatási intézmények épületeinek építési évét tekintve négy olyan épület van Hargita megyében, amely 1700 és 1799 közötti években épült, 59 létesítmény 1800 és 1899 között, 199 építmény 1900 és 1949 között, 298 épület 1950 és 1999 között, valamint 92 ingatlan a 2000-es évek után épült. Az oktatási intézmények épületei közül 13 műemlékként van nyilvántartva. Az épületek több mint egyharmada fel van újítva és egynegyed pedig részben felújított, 17,8% az aránya azoknak az intézményeknek, amelyek nem voltak felújítva, viszont szükség lenne rá. 598 intézménynek van egészségügyi engedélye, további 13 esetében pedig az engedély megszerzése folyamatban van.

Az intézmények 85%-a rá van csatlakozva a központi vízhálózatra és valamivel kevesebb, mint 10%, ahol kút áll a rendelkezésükre, közülük 2% nem rendelkezik engedéllyel. Az iskolák és óvodák 3,5%-a nem rendelkezik ivóvízforrással. Az épületek több mint 70%-a csatlakozott a központi szennyvízelvezető hálózathoz, és kevesebb mint 2% esetében nincs erre semmiféle megoldás. Az illemhelyeket tekintve 1,1% rendelkezik török wc-vel, 57,7% normál wc kagylóval felszerelt mosdóval van ellátva. Csupán az oktatási intézmények 17%-a rendelkezik zuhanyzóval.

Hargita megyei oktatási intézmények infrastrukturális felszereltsége	
Nincs ivóvíz	3.50%
Engedéllyel rendelkező kút	7.40%
Engedéllyel nem rendelkező kút	2%
Központi vízhálózat	85.30%
Nincs kanalizálás	1.80%
Pöcegödör	21.30%
Szennyvíztisztító telep	0.90%
Központi hálózat	71.30%

12. Táblázat: Hargita megyei oktatási intézmények infrastrukturális felszereltsége. Forrás: Elemzőcsoport

Az oktatási intézmények csupán 30%-a van rácsatlakozva a gázhálózatra. Viszont 42,6% rá van csatlakozva a fűtési hálózatra. A többi iskolában, óvodában más módszert kellett találni az épületek fűtésére, ezekben az esetekben többnyire fával tüzelnek. A villanyáram az oktatási intézmények 1,7%-hoz nem jut el. Az intézmények több mint háromnegyede (76,2%) rendelkezik internet hozzáféréssel.

Digitális oktatáshoz kapcsolódó törekvések

Az oktatás digitális eszközökkel való támogatása előtérbe került és fokozott figyelmet kapott a COVID-19 megjelenésével egyidejűleg, ugyanis a koronavírus-járvány terjedésének csökkentése érdekében hozott megszorítások következtében az iskolák is sajátos helyzettel szembesültek. Hargita megyében is a korlátozások az online térbe szorították a tantermi oktatást. Több helyi kezdeményezés is indult annak érdekében, hogy a kialakuló hátrányok – főként az elszigeteltebb települések diákjai esetében –, csökkenjenek. Ugyanakkor, az azonnali kihívások kezelése mellett egyértelművé vált, hogy hosszú távú megoldásokra van szükség: elsősorban szükséges, hogy az oktatási rendszer legyen felkészülve a hasonló rendkívüli helyzetekre, másrészt élni kell a technológia adta lehetőségekkel, a digitális módszerek használata az oktatásban növeli annak minőségét, továbbá a digitális készségfejlesztés nagyobb lehetőséget ad a diákoknak, hogy alkalmazkodjanak a folyamatosan átalakuló munkaerőpiachoz.

Hargita Megye Tanácsa, főként a koronavírus-járvány által kialakult helyzetben felismerte, hogy szükséges támogatni a megye iskoláit annak érdekében, hogy az iskolából kikerülő diákok könnyedén boldoguljanak a mai változó, digitális világban. Ezért Hargita Megye Tanácsának kezdeményezésével 2020 áprilisában, az oktatás terén tevékenykedő szakemberek és intézmények képviselői bevonásával létrejött egy munkacsoport azzal a céllal, hogy felvázolja azokat a lépéseket, amelyek a digitális oktatás területén egy koherens cselekvési terv kidolgozását támogatják. A munkacsoport arra a következtetésre jutott, hogy Hargita megyében egy holisztikus, regionális és stratégiai megközelítésre van szükség az oktatás digitalizálásához, egyértelműen meghatározva a szükséges intézkedéseket és lépéseket.

2021. elején elkészült Hargita megye digitális oktatási akcióterve is, amelyet Hargita Megye Tanácsa a 2021. március 31-i ülésén fogadott el⁴. Az akcióterv céljai között szerepel:

- a digitális oktatás komponenssel való összeilleszthetőség biztosítása, és ezáltal a megyei oktatás hatékonyságának a növelése;
- a pedagógusok magas színvonalú képzése a digitális készségek és módszerek eltulajdonítására;
- a diákok digitális készségeinek fejlesztése, biztosítva ugyanakkor az esélyegyenlőséget és a társadalmi inklúziót;
- egy korszerű, diákközpontú oktatási rendszer biztosítása, amely a kulcskompetenciák kialakításán alapszik. Ez magába foglalja a megfelelő tartalom létrehozását, amely kapcsolódik az országos programokhoz, ugyanakkor alkalmazkodik a helyi igényekhez és sajátosságokhoz.

A célkitűzések elérése érdekében az akcióterv megfogalmaz több tervezett alap intézkedést (Consiliul Judetean Harghita, Planificatio SRL, 2021):

- Az oktatási infrastruktúra biztosítását, úgy a pedagógusoknak, mint a diákoknak, továbbá a termék eszközökkel való felszerelését, illetve a nagy sebességű internetkapcsolat biztosítását az iskolákban;
- Képzési modulok kidolgozását és lebonyolítását, amely kitér az adatvédelemre, a gyermekjogok védelmére, az online és digitális tanítási módszerekre, továbbá a szoftver- és alkalmazás használatra;
- Oktatási modulok kidolgozását: kétnyelvű online platform, komplementaritás a meglévő tantervekkel és tankönyvekkel, Virtuális Valóság- és Mesterséges Intelligencia-platform használata, regionális kétnyelvű elektronikus katalógus-alkalmazás.

A fenntarthatóság biztosítása érdekében további intézkedéseket fogalmazott meg az akcióterv. Ezek tartalmazzák a technikai támogatást és karbantartást, az akcióterv megvalósításához szükséges tervezést, kommunikációt és menedzsmentet. Ugyanakkor, fontos szempont a komplementaritás és fenntarthatóság biztosítása, ezért az akcióterv

⁴ Hotărârea nr. 100/2021 privind aprobarea Planului de acțiune privind educația digitală a județului Harghita DigEdu2030

igazodik a helyi szinten átültetett nemzeti és európai stratégiai megközelítésekhez, és figyelembe veszi a tantervekkel való komplementaritást.

Hargita megyében párhuzamosan elindultak más projektek is, reagálva a járványügyi helyzetre. Egyik említendő kezdeményezés, amelyet a Hargita Business Center vállalkozói inkubátorház keretében működő Udvarhelyszéki IT&C (U-hub) közössége terjesztett elő. Egy módszertani javaslatcsomagot fogalmaztak meg a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pedagógia és Alkalmazott Didaktikai Intézettel partnerségében, valamint a magyarországi Digitális Pedagógiai Módszertani Központ szakmai támogatásával, a pedagógusok számára⁵. A segédanyaggal támogatni kívánták az oktatókat a digitális eszközökkel, módszerekkel támogatott oktatási tevékenységeikhez. Ezzel egyidejűleg elindítottak egy együttműködési platformot is, ami az intézeteken átívelő, oktatók közötti kommunikációt szolgálja. Ez egy együttműködésen, tudásmegosztáson alapuló megközelítés és dokumentum-megosztás.

Iskolában tanulók száma képzési szintek szerint

2020-ban a Hargita megyei állami oktatási intézményekben tanuló diákok száma több mint 51 ezer diák, ami az elmúlt öt évben közel 5%-os csökkenést jelent. A bölcsődében lévő gyermekek száma közel a duplájára növekedett, ennek egyik fő oka, hogy a bölcsődék száma közel duplájára növekedett.

	2015	2020
Bölcsőde	48	93
Előkészítő	10559	10588
Általános iskola	16859	15871
Gimnázium	13084	12826
Líceum	10266	8923
Szakképzés	1775	2136
Posztlíceum	942	790
Összesen	53533	51227

13. Táblázat: Iskolában tanulók száma Hargita megyében képzési szintek szerint. Forrás: Hargita Megye Tanfelügyelősége

⁵ https://u-hub.ro/wp-content/uploads/2020/04/DiONet-modszertani_javaslatok-v0.8-20200429-1.pdf

Iskolaelhagyók számának alakulása

Hargita megyében a legmagasabb arányban a posztliceumi képzéseket hagyják félbe a diákok. Az arányuk megközelíti az 5%-ot. Viszont úgy az oktatási intézményből kizárt diákok aránya, mint a tanulmányaikat félbeszakító tanulók aránya csökkent az elmúlt 5 évben.

	2020		2015	
	Kizárt diákok aránya	Félbemaradt tanulmányok	Kizárt diákok aránya	Félbemaradt tanulmányok
Általános iskola	0.1%	1.0%	0.1%	0.7%
Gimnázium	0.1%	1.6%	0.2%	1.7%
Líceum	1.1%	0.7%	1.2%	1.4%
Szakképzés	0.2%	2.7%	0.5%	4.7%
Posztliceum	1.9%	4.8%	4.8%	12.1%

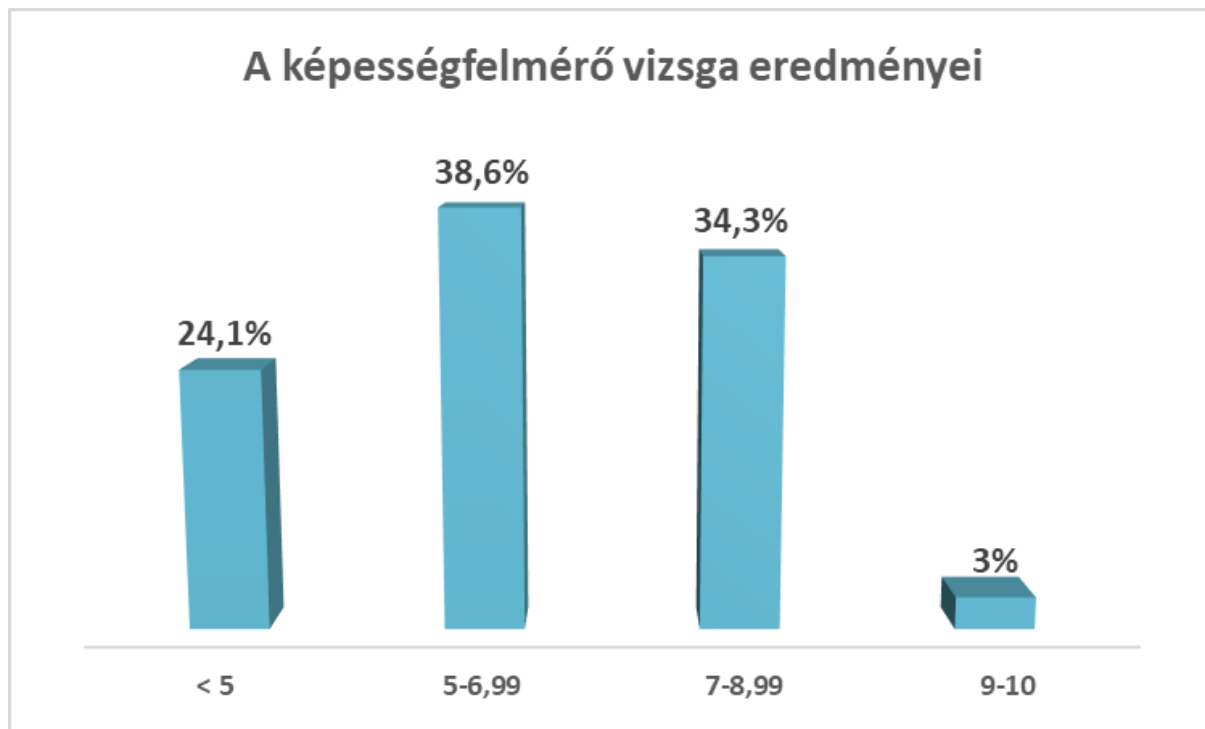
14. Táblázat: Iskolaelhagyók számának alakulása Hargita megyében. Forrás: Hargita Megye Tanfelügyelősége

Képességvizsga

Hargita megyében a 2021-es képességfelmérő vizsga nyári fordulójára 2594 diák iratkozott be, közülük 97,3% jelent meg a vizsgákon. A vidéki iskolák esetében a diákok 3,7%-a nem jelent meg, míg a városon lévő iskolák esetében ez az arány 1,4%. A jelenlét minden térségben 95% felett volt Keresztúr-térség kivételével, ahol 91,6% volt a megjelenő diákok aránya, viszont a megyei átlag magasabb az országos átlagos jelenléthez képest.

Hargita megyében a megjelent diákok 75,9%-a vizsgázott sikeresen a képességfelmérő vizsgán. Tízes érdemjegyet nem sikerült senkinek elérni, viszont a megjelent diákok 3%-a kilences feletti eredményt ért el. A vidéki iskolákban a megjelent diákok 30,8%-ának nem sikerült teljesíteni a minimális vizsgakövetelményeket, városon pedig 16,3%-nak.

1. Ábra: A képességfelmérő vizsga eredményei Hargita megyében 2021-ben. Forrás: Elemzőcsoport

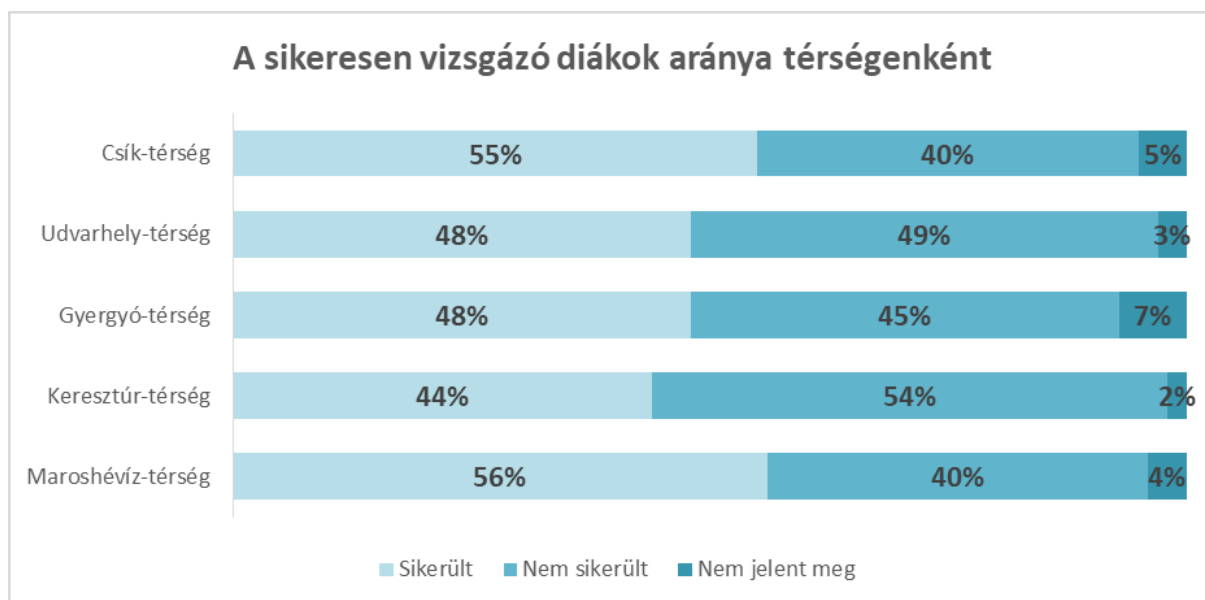
A legmagasabb átlag 9,75, amelyet a csíkszeredai Liviu Rebreanu Általános Iskola egyik diákja ért el. A második legmagasabb átlag 9,73, amelyet egy Székelyszentkirályon tanuló diák ért el, a harmadik legmagasabb átlag pedig 9,70, amit egy Maroshévízen tanuló diák tudhat magáénak. A legtöbb kilences feletti érdemjegy Csík-térségben és Udvarhely-térségben volt, a legnagyobb átmenési arány pedig Maroshévíz-térségben.

Érettségi

Hargita megyében a 2021-es érettségi vizsga nyári fordulójára 2197 diák iratkozott be, közülük 95,5% jelent meg a vizsgákon, azaz 2099 személy. Ez közel tíz százalékos csökkenés a tavaly évi 2415 beiratkozott diákhoz képest. A megjelent diákok közül 329 olyan diák van, aki nem az idén fejezte be az iskolai tanulmányait. 2020-hoz képest közel 35%-kal kevesebb olyan diák iratkozott az érettségi vizsgára, akinek egy előző alkalommal nem sikerült minden vizsgája, vagy nem érte el a hatos átlagot. Míg a városi iskolák esetében a hiányzó diákok aránya csak 3,4%, addig a vidéki iskolákban ez az arány közel 15%-os. A 2021-es nyári érettségi vizsgára jelentkezett diákok közül a megjelent 2099 (95,5%) diák közül 1812 diák az idén

fejezte be tanulmányait és közülük 1072-nek sikerültek a vizsgái, és a 287 diák közül, akik az előző években fejezték be tanulmányaikat 63-nak sikerült az idén az érettségi vizsgája.

A vidéki iskolákban összesen 195 diák jelentkezett az érettségi vizsgára. A diákok 14,9%-a nem jelent meg, 67,2%-nak nem sikerült az érettségi vizsgája, csupán 17,9%-nak sikerült megszereznie az érettségi diplomát. A városi iskolákból 2002 diák jelentkezett a 2021-es érettségi vizsga nyári fordulójára, közülük 3,4% nem jelent meg, 41,6%-nak nem sikerült, 54,9% pedig sikeresen vette az akadályokat. Térségi bontásban a legnagyobb átmenési arány Maroshévíz-térségben volt, a legkisebb pedig Keresztúr-térségben. A legnagyobb arányban Gyergyó-térségben nem jelentek meg a diákok a vizsgán, és itt egy személyt kizártak a vizsgáról.

2. Ábra: A sikeresen vizsgázó diákok aránya térségenként Hargita megyében 2021-ben. Forrás: Elemzőcsoport

Összességében a diákok 54,07%-a teljesítette sikeresen a vizsgákat. 59,16%-os az átmenési arány azon diákok körében, akik az idén fejezték be tanulmányaikat és 21,95% az előző években végzett diákok esetében.

A Hargita megyei végzős diákok részvételi aránya a felsőoktatásban

Hargita megyében 2021-ben 2151 tanuló fejezte be a 12 és a 13. osztályban a tanulmányait, 17 fiattal kevesebb, mint 2020-ban. Ebből 963 fiú (44,76%) és 1188 lány (55,23%). 957 diák (123-mal kevesebb, mint 2020-ban) folytatja tanulmányait felsőfokú oktatási intézményben, ami a 2021-es diplomások 44,49%-a, 5,32%-kal kevesebb, mint 2020-ban.

A továbbtanulók közül 359 (37,51%) fiú, 598 (62,48%) lány, ami összességében a fiúk esetében csökkenést, a lányok esetében pedig növekedést jelent az előző évhez képest. Figyelemre méltó, hogy a diplomás diákok és az új hallgatók számát tekintve is a mérleg a lányok javára szól, számuk lényegesen magasabb, mint a fiúké. Másrészt pontosítani kell, hogy a középiskolai felvételt követően több lány, mint fiú került elméleti középiskolába.

Hargita megyében elérhető felsőoktatási képzések:

Helyszín	Egyetem	Kar	Szak	
			Alapképzés:	Mesteri képzés:
Gyergyó-szentmiklós	Babeş-Bolyai Tudományegyetem	Földrajz	Turizmusföldrajz (Magyar) Turizmusföldrajz (Román)	Ökoturizmus és fenntartható fejlődés(Magyar)
Székelyudvarhely	Babeş-Bolyai Tudományegyetem	Pszichológia és Neveléstudományok	Az óvodai és elemi oktatás pedagógiája (Magyar) Az óvodai és elemi oktatás pedagógiája (Román)	Hatékony tanulási folyamatok (Magyar)
Székelyudvarhely	Székelyudvarhelyi Egyetemi Központ	Kereskedelem és marketing (Magyar)	E-business (Magyar) Vidékfejlesztési agrármérnök (Magyar)	Marketing mesterképzés (Magyar)
		Könnyűipari mérnök	Divattermék-technológia (Magyar) Minőségirányítási rendszerfejlesztő (Magyar) Ápolás és Betegellátás (Magyar)	Egészségügyi menedzser mesterképzés

Csíkszereda	Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem	Csíkszeredai Kar	Agrár- és élelmiszeripari gazdaság (Magyar) Általános közgazdaság (Magyar) Élelmiszeripari mérnök (Magyar) Gazdasági informatika (Magyar) Génebézészet (Magyar) Kommunikáció és PR (Magyar) Humánerőforrás (Magyar) Könyvelés és gazdálkodási informatika (Magyar) Marketing (Magyar) Román nyelv és irodalom-angol nyelv és irodalom (Magyar) Szociológia (Magyar) Turisztikai mérnök-menedzser (Magyar) Világ- és összehasonlító irodalom- angol nyelv és irodalom (Magyar)	Alkalmazott közgazdaságtan és pénzügy (Magyar) Fenntartható biotechnológiák (Magyar) Fordító és tolmács (Magyar) Kommunikáció és közkapcsolatok (Magyar) Vezetés és szervezés (Magyar)
Csíkszereda	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar		Vidékfejlesztési agrármérnöki Vadgazdamérnöki
Posztlíceumok				
Csíkszereda	“Louis Pasteur” Egészségügyi Posztlíceum - Csíkszereda		Általános egészségügyi asszisztens	
Csíkszereda és Székelyudvarhely	F.E.G. Education Posztlíceum, Csíkszereda		Általános egészségügyi asszisztens Gyógyszerész asszisztens Balneofizioterápiás és rehabilitációs asszisztens	

2.4. Társadalmi kontextus

Munkanélküliek számának alakulása

2011. és 2020. között országos viszonylatban a munkanélküliségi arány 2,9% és 5,7% között mozgott. A vizsgált kilenc évben Romániában az INSSE adatai alapján jelentősen csökkent a munkanélküliek aránya, sőt, 2013-tól egy folyamatos csökkenés figyelhető meg. Ezzel szemben, amennyiben ezeket a számokat a Hargita megyére vonatkozó adatokhoz viszonyítjuk, eltérés figyelhető meg. A megyei adatok ugyanis azt mutatják, hogy a munkanélküliségi arány valamivel magasabb volt az elmúlt évben, mint országos viszonylatban. Ugyanakkor a megye esetében is, hasonlóan a romániai adatokra vonatkozó észrevételekhez, folyamatos csökkenés jellemző 2013-tól.

Munkanélküliségi arány alakulása 2011-2020 között országos és megyei viszonylatban		
	Románia	Hargita megye
2011	5.2	6.5
2012	5.4	7.3
2013	5.7	7
2014	5.4	6
2015	5	5.5
2016	4.8	5.8
2017	4	4.9
2018	3.3	4.2
2019	2.9	3.8
2020.06.30.	3.4	4.5

15. Táblázat: Munkanélküliségi arány alakulása 2011-2020 között országos és megyei viszonylatban. Forrás: INSSE

Amennyiben a munkanélküliséget iskolai végzettség szerinti bontásban vizsgáljuk, országos szinten látható, hogy a munkanélküliek közel felét 2011-ben (46%) és 2020-ban (48%) is az általános iskolai, középiskolai és szakiskolai végzettséggel rendelkezők alkották. A munkanélküliek legkisebb hányadát az egyetemi végzettséggel rendelkezők tették ki az elmúlt években. Arányuk a 2011-es (15%) adatokhoz viszonyítva csökkent, 2020-ban már csupán

12% volt. Ezzel szemben az általános iskolai, középiskolai és szakiskolai végzettséggel, valamint líceumi és posztlíceumi végzettséggel rendelkező kategóriák esetében az arányok enyhén növekedtek az elmúlt években.

Országos munkanélküliség végzettség szerint		
	2011	2020
Általános iskolai, középiskolai és szakiskolai	46%	48%
Líceumi és posztlíceumi	39%	40%
Egyetemi	15%	12%

16. Táblázat: Országos munkanélküliség végzettség szerint 2011-ben és 2020-ban. Forrás: INSSE

A Hargita megyében 2020. június 30-ig munkanélküliként nyilvántartott személyek számát kor és nem szerinti eloszlásban is megvizsgáltuk. Amennyiben a korosztály szerinti eloszlást nézzük, jól látható, hogy a munkanélküliek közel felét (49%) a 30-39 és 40-49 éves korosztályba tartozók teszik ki. Továbbá az is megfigyelhető, hogy jelentősen magasabb a 25 év alatti munkanélküliként nyilvántartottak száma, mint a 25-29 év közöttieké.

A nemek szerinti bontásból származó adatok alapján a 25 év alattiak esetében jelentősen magasabb a férfiak aránya (60%). Hasonlóképpen alakul a nemek közötti eloszlás a 25-29 évesek (62%), valamint az 55 év feletti (60%) korosztály esetében is, ahol szintén magasabb a férfiak száma.

Munkanélküli személyek száma Hargita megyében 2020.06.30-án			
	Munkanélküliek száma, amelyből:	nő	férfi
Összesen	5244	2451	2793
25 év alatt	708	284	424
25-29 év	354	135	219
30-39 év	1229	580	649
40-49 év	1390	738	652
50-55 év	812	413	399
55 év felett	751	301	450

17. Táblázat: Munkanélküli személyek száma Hargita megyében 2020-ban. Forrás: INSSE

2.5. Szociális környezet

Az EU-ban 2020-ban a fiatalok (15-29 évesek) körében a súlyos anyagi és szociális juttatásokra rászorulók aránya 7% volt, ez 2019-hez képest 2 százalékponttal nőtt. Az uniós tagállamok közül a 2020-ban súlyosan anyagilag és szociálisan nélkülöző fiatalok aránya Romániában volt a legmagasabb (24%), ezt követte Bulgária (21%) és Görögország (16%). A 2020-as és a 2019-es éveket összehasonlítva a korcsoporton belül Romániában nőtt a legnagyobb mértékben a 15-19 évesek és a 25-29 évesek körében a súlyos anyagi és társadalmi nélkülözésben élők aránya (kb. +4 százalékpont)⁶. Az Eurostat adatai alapján a romániai gyermekek körében a relatív szegénységi ráta általában az életkor előrehaladtával növekszik, és az óvodáskorú gyermekek (6 év alatti gyermekek) mutatójának értékei és a többi mutató értékei közötti eltérés a gyermekek (6-17 évesek) száma jelentősen nőtt az évtized során.

A társadalmi befogadásról és a szegénység csökkentéséről szóló nemzeti stratégia és a 2022-2027 közötti időszakra vonatkozó cselekvési terv egy általános célkitűzést és négy stratégiai célt határoz meg. Ezek összhangban vannak a Románia által vállalt célok megvalósításával az Európa Stratégia 2020-on (a Nemzeti Reformprogramon keresztül) és az Egyesült Nemzetek Szervezete 2030-ig tartó időszakra vonatkozó Fenntartható Fejlődési Menetrendjén (Románia Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia 2030-on keresztül) belül. Általános célkitűzésként a dokumentum azt javasolja, hogy a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek számát 2020-hoz képest 2027-ig legalább 7%-kal csökkentsék. Ezen belül pedig olyan célkitűzéseket fogalmaz meg, mint:

- Tisztességes élet mindenki számára, a "Senkit sem hagyunk hátra" elv alapján;
- Szociális beruházások a kohézió előmozdítása érdekében;
- Szociális védelem egész életén át;
- A nemzeti szakpolitikai koordináció adminisztratív kapacitásának javítása az európai követelményekkel összhangban.⁷

⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/edn-20220210-1>

⁷ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/254234>

A védelmi rendszerben élő fiatalok

Romániai viszonylatban a nevelőszülőknél nevelkedő gyermekek száma 2004 és 2018 között csaknem felére csökkent, de a 14-17 évesek aránya nem változott (2004 és 2018 összehasonlításában 38-39%). 2010-ig a tendencia csökkenő volt, ezt követően emelkedett, a következő négy évben várhatóan minden évben kilépnek a védelmi rendszerből. Érdemes megjegyezni, hogy a 18-26 éves kor feletti körében az oktatásban résztvevők és a szociális védelmi rendszerben lévők aránya a 2004-es 17%-ról 2018-ra 13%-ra csökkent. Hargita megyei viszonylatban a gyerekek állami védelmi rendszerben történő nyilvántartását a Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság végzi. A vezérigazgatóság által biztosított szociális szolgáltatások kedvezményezettjei a következők:

- I. Központokban és hivatásos nevelőszülőknél nevelkedő fiatalok;
- II. Utógondozás a szentmártoni minimálisan védett lakóotthonban;
- III. Sérült fiatalok központokban, védett lakóotthonokban, hivatásos nevelőszülőknél.

I.: Központokban és hivatásos nevelőszülőknél nevelkedő fiatalok (≥14 év)

Központban nevelkedő fiatalok számának alakulása Hargita megyében 2012-2022. között			
Év	14-17 korosztály	≥ 18 korosztály	Összesen
2012	172	151	323
2013	165	149	314
2014	173	116	289
2015	182	101	283
2016	185	106	291
2017	177	85	262
2018	180	71	251
2019	154	82	236
2020	174	52	226
2021	169	44	213
2022	190	54	244

18. Táblázat: Központban nevelkedő fiatalok számának alakulása Hargita megyében 2012 és 2022 között. Forrás: Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság

Hivatásos nevelőszülőknél 2022-ben összesen 88 fiatal nevelkedik, nem szerinti bontásban 52 lány és 36 fiú.

II.: Utógondozás

A szentmártoni minimálisan védett otthon veszélyeztetett helyzetű fiatalok számára biztosít szállást és ellátást, legtöbb 5 évig, akik a 18. életévüket betöltötték és kikerültek a gyermekvédelmi rendszerből. Ezen fiatalok az önálló életvitel készségeinek és szakmai kompetenciák fejlesztését szolgáló tevékenységekben, valamint társadalmi-szakmai és pszichológiai tanácsadásokban, egészségügyi és társadalmi nevelésben részesülnek, amelyek az önálló életvitel kialakításához járulnak hozzá. 2022-ben összesen 7 fiatalot tartottak számon a védett otthonban.

III.: Sérült fiatalok központokban, védett lakóotthonokban, hivatásos nevelőszülőknél

A megyében működő, a Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság által koordinált központokban 2022-ben a következő számban vannak nyilvántartva fiatalok:

- Keresztúri súlyosan fogyatékos gyermekek elhelyező központja – 4 fiatal
- Csíkszeredai Szociális Szolgáltatási Központ – 2 fiatal
- Felnőtt fogyatékos személyek maroshévízi ápoló- és gondozó központja – 22 fiatal
- Felnőtt fogyatékos személyek gyergyószentmiklósi ápoló- és gondozó központja – 10 fiatal
- Felnőtt fogyatékos személyek csíkszépvízi ápoló- és gondozó központja – 11 fiatal
- Fogyatékos felnőtt személyek gyergyótölgyesi rehabilitációs központja – 12 fiatal

A megyében működő, a Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság által koordinált védett lakóotthonokban 2022-ben a következő számban vannak nyilvántartva fiatalok:

- Alsóboldogfalvi maximálisan védett otthon – 9 fiatal
- Csíkszeredai minimálisan védett otthon – 7 fiatal
- Csíkszentmiklósi minimálisan védett otthon – 3 fiatal

A Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság által koordinált hivatásos nevelőszülőknél 14 fiatal nevelkedik 2022-ben.

A Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság célkitűzései a következők:

1. Szociális közszolgáltatás biztosítása a gyermekvédelmi rendszerből kikerülő fiatalok társadalmi-szakmai beilleszkedése érdekében.
2. A fiatalok független élethez való képességeinek fejlesztése és a központokban lévő nevelők felkészítése vissza nem térítendő programok által.
3. Az önálló életvitel készségeinek fejlesztését szolgáló szociális közszolgáltatások támogatása, fejlesztése.
4. A támogatott foglalkoztatási szolgálat fejlesztése.
5. A Hargita Megyei Munkaerő-elhelyező Ügynökséggel való partnerség fejlesztése, a védelmi rendszerből kikerült fiatalok társadalmi, szakmai beilleszkedése érdekében.
6. Veszélyeztetett helyzetű fiatalok védelmét szolgáló civil szervezetekkel való éves együttműködési programok támogatása.

Ugyanakkor a Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság vissza nem térítendő finanszírozási programon keresztül támogatja a Hargita megyei fiatal kedvezményezettek kategóriájában támogatott szociális szolgáltatók tevékenységét az „Együttműködési program, olyan civil szervezetekkel, akik vészhelyzetben lévő gyermekek és fiatalok jogainak védelme és érvényesítése területén tevékenykednek” által, tehát a veszélyeztetett gyermekek/fiatalok kategóriában. A program keretében az igazgatóság a következő foglalkozásokat támogatja:

- a nappali szolgáltatások/központok és a közösségi szintű tanácsadó szolgáltatások működésének és fejlesztésének a biztosítása;
- a családi elhagyás megelőzését célzó tevékenységek, a szociális és anyagi, pszichológiai vagy egészségügyi problémák miatt a nappali központokat/szolgáltatásokat igénybe vevő, nehéz helyzetben lévő vagy fogyatékkal élő, a családjuktól való elszakadás veszélyének kitett gyermekek nappali gondozásának és napi 1-2-szeri étkeztetésének a biztosítása;

- az iskolaelhagyás megelőzését célzó tevékenységek és oktató programok szervezése nappali szolgáltatásokban/központokban, szakemberek irányításával, a gyermekek életkorának, szükségleteinek, fejlődési képességének megfelelően (támogatás a házi feladatok elvégzésében, az iskolai készségek kialakításának és fejlesztésének a segítése, kreativitást fejlesztő tevékenységek, stb.);
- újszülött gyermekek elhagyásának a megelőzését célzó tevékenységek, az anya-gyermek páros számára;
- a nappali központok szolgáltatásaiban részesülő és a gyermekvédelmi rendszerben lévő fogyatékos gyermekek rehabilitációja és rehabilitációja érdekében szervezett tevékenységek és programok;
- szabadidős és szocializációs tevékenységek és programok szervezése olyan nehéz helyzetben lévő és/vagy fogyatékkal élő gyermekek számára, akik nappali szolgáltatásban részesülnek, illetve olyan gyermekek/fiatalok számára, akik a gyermekvédelmi rendszerben élnek; táborok, kirándulások, tapasztalatcserék, tehetséggondozó versenyek, előadások, kiállítások szervezése és az azokon való részvétel;
- az önálló életre való felkészítést célzó tevékenységek szervezése olyan területeken, mint az egyéni fejlődés, a társadalmi és szakmai beilleszkedés, munkahely keresése és megtartása a gyermekvédelmi rendszerben lévő gyermekek és fiatalok számára, illetve a gyermekvédelmi rendszerből kikerült, veszélyhelyzetben lévő fiatalok számára,
- civil szervezetek támogatása, amelyek olyan családokat segítenek, ahol fogyatékkal vagy súlyos betegséggel küzdő gyermekek élnek.

Fogyatékkal élő gyermekek

A Fogyatékos Személyek Jogaiért, Gyermekekért és Örökbefogadásért Felelős Nemzeti Hatóság (ANDPDCA) Statisztikai Közlönyében rendelkezésre álló adatok szerint Romániában 2019.12.31.-én 67934 regisztrált fogyatékkal élő gyermek (0 és 17 évesek) volt, akik a hatályos jogszabályok által biztosított jogokat élveztek, a következő kor és nem szerinti megoszlásban: 0-4 évesek - 13881 fő (1,64%), ebből 5786 nő és 8095 férfi; 5-9 évesek - 19229 fő (2,272%),

ebből 7357 nő és 11872 férfi; 10-14 évesek - 22298 fő (2,635%), ebből 8839 nő és 13459 férfi; 15-17 évesek - 12526 fő (1,54%), ebből 5270 nő és 7256 férfi. Mindebből 41487 gyermek (61,07%) I. fokú (súlyos), 9466 gyermek (13,93%) II. fokú (súlyos), 15760 gyermek (23,20%) III. fokú (középsúlyos) és 1221 gyermek (1,80%) IV. fokú (enyhe) fogyatékossggal rendelkezik.

A romániai gondozóotthonokban élő gyermekek számának alakulása korcsoportonként (az év végén)			
	Gyermekek száma (összesen)	14-17 év közöttiek	18 év felettek
2008	24427	7384	5929
2009	23696	6981	5560
2010	23103	6760	5044
2011	23240	6828	4687
2012	22798	6759	3959
2013	22189	6807	3427
2014	21540	7019	3014
2015	20291	7025	2715
2016	19369	7165	2534
2017	18197	7106	2316
2018	17096	6804	2252

19. Táblázat: A romániai gondozóotthonokban élő gyermekek számának alakulása korcsoportonként 2008 és 2018 között. Forrás: *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027*

A sajátos nevelési igényű (CES) fiatalok

Romániában több mint 75000 sajátos nevelési igényű tanuló van, ebből körülbelül 55000 a normál oktatásban⁸. Hargita megyében a sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékossgának mértékét a Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrásközpont (CJRAE) keretében működő bizottságok határozzák meg, együttműködve a megyei szociális és gyermekvédelmi igazgatóságok keretében működő gyermekvédelmi bizottságokkal. A Hargita Megyei Nevelési

⁸Copiii de care România vrea să scape. Ce face Statul pentru micuții cu nevoi speciale: doar cifre și un limbaj de lemn: https://adevarul.ro/locale/iasi/copiii-romania-vrea-scape-statul-micutii-nevoi-speciale-doar-cifre-limbaj-lemn-1_610d02785163ec4271d9cc10/index.html

Tanácsadó és Erőforrásközpont adatai alapján a megyében regisztrált speciális igényű fiatalok száma eltérően alakult az elmúlt években. Mint ahogyan az alábbi táblázatban is megfigyelhető, míg 2012-ben 329 speciális igényű fiatal tartottak számon Hargita megyében, addig 2021-re számuk jelentősen növekedett, hiszen 2021-ben elérte az 558-at. Itt ugyanakkor fontos hangsúlyoznunk, hogy ezek a számok nem azonosak a bizonylattal rendelkező gyerekek számával, hiszen a kiállított bizonylatok nem egyetlen évre szólnak. Mint látható a táblázatban, 2017-ben egy jelentős megugrás figyelhető meg a bizonylattal rendelkezők számát illetően. Ez azzal magyarázható, hogy 2016-ban változott a törvényes keret és ezzel egyidőben a módszertan is, mely szabályozza a bizonylatok kibocsátását. Ennek következtében számos további eset került beazonosításra.

Speciális igényű gyermekek számának alakulása Hargita megyében 2012. és 2021. között	
Év	Speciális igényű gyermekek száma
2012	329
2013	333
2014	314
2015	383
2016	452
2017	721
2018	470
2019	531
2020	519
2021	558

20. Táblázat: Speciális igényű gyermekek számának alakulása Hargita megyében 2012-2021 között. Forrás: Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ

Mindezek mellett, a Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ által szolgáltatott adatok alapján, míg 2017-ben 1012 CES-es bizonylattal rendelkező gyerek volt, a 2021-2022-es tanévre ez a szám elérte az 1354-et. Ebből az a következtetés vonható le, hogy

a tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek száma fokozatosan növekszik. Fontos itt arra is kitérnünk, hogy melyek azok a különböző kategóriák, amelyek esetében CES-es bizonylatok kerültek kiállításra Hargita megyében. A Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ adatai alapján az előforduló okok a következők voltak: súlyos fogyatékoság, enyhe értelmi fogyatékoság, látássérültség, hallássérültség, mozgáskorlátozottság, olyan betegségek, amelyek nem teszik lehetővé a közösségben történő oktatást, diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, részképességzavarok (figyelem, memória), pervazív fejlődési zavar valamint genetikai betegségek.

Ami a sajátos nevelési igényű gyerekek oktatási lehetőségeit illeti, a tömegoktatásban integrált, speciális nevelési igényű gyermekek, tanulók és fiatalok adott esetben fejlesztőpedagógus támogatását élvezik, a fejlesztő szolgáltatásokat a Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrásközpont szervezi meg. Ugyanakkor, tekintettel arra, hogy a megyében egyre nő a fogyatékkal élő és sajátos nevelési igényű gyermekek száma a tömegoktatásban, mindez akadályozhatja úgy a sérült gyermekek fejlődését, mint pedig a normál oktatásban résztvevő társaik fejlődésének a rovására is lehet bizonyos mértékben. A gyermekek fejlődése függvényében javasolni lehet annak áthelyezését a speciális iskolából a tömegoktatásba és fordítva.

A megyében három speciális iskola van, ahol az enyhén súlyos, sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók, fiatalok tanulhatnak:

- A Csíkszeredai Szent Anna Speciális Szakiskolában a szakiskolai oktatás mellett óvodai, elemi és gimnáziumi oktatás is biztosított mindazoknak, akik igénylik.
- A Bélbóri Befogadó Iskola Központban és Oklándi Befogadó Iskola Központban óvodai, elemi, és gimnáziumi oktatás biztosított a sajátos nevelésű gyermekek, tanulók, fiatalok számára.

A Bélbóri Befogadó Iskola Központban román tannyelvű, az Oklándi Befogadó Iskola Központban magyar tannyelvű osztályok vannak, a Csíkszeredai Szent Anna Speciális Szakiskolában pedig román és magyar tannyelvű osztályok is vannak.

Fejlesztőpedagógusok, pszichopedagógusok segítik a figyelemzavarral, magatartás-problémával, hiperaktivitással, tanulási problémákkal - diszlexiával, diszgráfiával, diszkalkuliával-, valamint súlyos, köztes és enyhe fogyatékossgal küzdő tanulók fejlesztését.

Az iskolarendszeren kívüli tevékenységek keretében is számos alapítvány, egyesület foglalkozik a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésével a megyében, cél ezen egyesületek támogatása, éppen ezért, Hargita Megye Tanácsa a 2021-es évtől kezdődően bővítette a támogatott tevékenységeket az ifjúsági tevékenységek támogatási programjának keretében, a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését szolgáló eszközök vásárlásának támogatásával, és a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését szolgáló tevékenységek megszervezésének támogatásával.

Szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élő romák

Romániai szinten nincsenek egyértelmű adatok a romániai roma állampolgárok számáról, és nincs konszenzus az európai és romániai romák számát illetően, beleértve a 2011-es népszámlálás eredményei és a szakemberek becslései közötti különbségeket. Ez azzal magyarázható, hogy a román szociális hatóságok nem gyűjtnek adatokat etnikai hovatartozás szerint, mivel minden szociálpolitika a megkülönböztetésmentességen alapul, és a szociális segélyezési intézkedések etnikai hovatartozástól függetlenül minden szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élő, vagy a szegénység és társadalmi kirekesztés veszélyének kitett személyt megcéloznak.

Így az FRA⁹ adatai szerint (2016) a 2011-es népszámlálás szerint 10-nél nagyobb roma népsűrűségű településeken élő roma nemzetiségűek mintegy 70%-a volt szegénységi kockázatnak kitéve (AROP). Más releváns adatok az elmúlt négy hétben végzett fizetett munka (beleértve az önfoglalkoztatást is) gyakorlatára vonatkoznak, ami a foglalkoztatási rátával egyenértékű, amely 2016-ban 46% volt (férfiak esetében 64%, nők esetében 27%). A roma fiatalok csaknem kétharmada a NEET (Foglalkoztatásban, oktatásban vagy képzésben részt nem vevő) kategóriába tartozott (64%), és az iskolai lemorzsolódás aránya 77%¹⁰.

9

¹⁰ Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027:
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/254234>

Romániát illetően az EU-MIDIS-jelentés a 2018-as évre vonatkozóan a következőket mutatta:

- Románia azon országok közé tartozott, ahol a romák 80%-a a küszöbérték alatt élt;
- minden harmadik roma olyan lakásban élt, ahol nem volt vezetékes víz;
- 10-ből egy olyan házban élt, ahol nem volt áram;
- minden negyedik roma és minden harmadik roma gyermek olyan háztartásban élt, amelyben minden negyedik roma gyermek családtag az elmúlt hónapban legalább egyszer éhesen feküdt le¹¹.

Ami Hargita megyét illeti, az „A mélyszegénység kockázatának kitett marginális közösségek gazdasági és társadalmi helyzetének szociológiai elemzése Hargita megyében” című tanulmány szerint, a 2011-es népszámlálás adatai alapján, a megyében 5326 romát számoltak. Ezzel szemben a SocioRoMap kutatás során 3,8-szor több, szám szerint 20359 romát azonosítottak. Ugyancsak az említett kutatásból származó adatokra hivatkozva mondható el, hogy a megyében azonosított romák száma Udvarhely-térségben a legmagasabb, itt közel 14 ezer romát számoltak, vagyis itt él a megyében számlált romák mintegy kétharmada. Ezzel szemben a csíki régióban mintegy 4500 romát, Gyergyó térségben 1300 romát míg Maroshévíz környékén 1100 romát számoltak. A Hargita megyei romák mintegy fele él szegregátumokban. A SocioRoMap kutatás során a szakértők a megyében összesen 80 romatelepet azonosítottak be, 24-et Csík-térségben (19-et Alcsíkban), 44-et Udvarhely-térségben és 6-6 telepet Gyergyó-, illetve Maroshévíz-térségben. „A munkavállalás tekintetében elmondható, hogy a szegregátumok negyedéből senki sem dolgozott vagy tartózkodott külföldön a SocioRoMap vizsgálatot megelőző évben, egyharmadukból kevesebb mint tízen, további közel harmadukból 11-50 közötti a külföldre járók száma és egytizedükből jártak félszáznál is többen külföldre a 2014-es évben. A nyolc legnagyobb szegregátumból egy olyan van, amelyet nem érint a külföldi munkavállalás.”¹²

¹¹ Strategia Guvernului privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2022-2027

¹² A mélyszegénység kockázatának kitett marginális közösségek gazdasági és társadalmi helyzetének szociológiai elemzése Hargita megyében

Droghasználat

Korcsoportonként a legmagasabb prevalenciák - függetlenül az elemzett időszakról - a 15-34 éves korcsoportban figyelhetők meg, ami megerősíti más tanulmányok eredményeit, miszerint ez az a korcsoport, ahol a legmagasabb a droghasználat kockázata: 16,9% a kísérleti használat, 10% a közelmúltbeli használat és 6,6% a jelenlegi használat esetében. A felnőtt lakosság (35-44 évesek) körében a prevalencia több mint háromszor alacsonyabb: 4,7% a kísérleti használat, 2,1% a közelmúltbeli használat és 1,3% a jelenlegi használat esetében.

2.6. Jogi háttér

“Az EU ifjúsági stratégiája a 2019–2027 közötti időszakra szóló uniós ifjúságpolitikai együttműködés kerete, amely a 2018. november 26-i tanácsi állásfoglaláson alapul. Az uniós ifjúsági együttműködésnek a lehető legjobban ki kell használnia az ifjúságpolitikában rejlő lehetőségeket. Az uniós ifjúsági stratégia ösztönzi a fiatalok részvételét a demokratikus életben, ezenkívül segíti a fiatalok társadalmi és állampolgári szerepvállalását, célja pedig biztosítani, hogy minden fiatal rendelkezzen a megfelelő forrásokkal a társadalom életében való részvételhez.” Az elmúlt időszakban országos és nemzetközi politika terén is a fiatalok kerültek fókuszba és a támogatásukat tartják az egyik legfontosabb prioritásnak. Európai Uniós és országos szinten is vannak próbálkozások, de konkrét eredmények is, amelyek az európai fiatalokat célozzák meg életük, szakmai fejlődésük elősegítése érdekében.

Az Európai Unió ifjúságpolitikai tevékenységeinek jogalapja

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 165. és 166. cikkelye előírja, hogy az Unió célja a diákok és a tanárok mobilitásának előmozdítása, az oktatási intézmények közötti együttműködés előmozdítása, a tagállamok oktatási rendszereinek közös problémáival kapcsolatos információ- és tapasztalatcsere fejlesztése, valamint a fiatalok részvételének ösztönzése az európai demokratikus életben.

A 166. cikkely lehetővé teszi az Európai Unió számára, hogy szakképzési politikákat kezdeményezzen a tagállamok intézkedéseinek támogatására és kiegészítésére. Ez a cikkely az Unióra bízta a szakképzéshez való hozzáférés megkönnyítését, valamint az oktatók, gyakoronokok, különösen a fiatalok mobilitásának ösztönzését.

Az Európai Unió egyik legfontosabb ifjúsági akciója az Erasmus+ program. Az Erasmus+ az Európai Unió oktatási, szakképzési, ifjúsági és sportprogramja. A programon belül a nem formális és informális oktatásra jellemző projekteket és tevékenységeket finanszíroznak, amelyek célja olyan készségek elsajátítása és fejlesztése, amelyek hozzájárulnak az érintettek személyes és társadalmi-oktatási fejlődéséhez.

Az EU ifjúsági stratégiája a 2019–2027 közötti időszakra szóló uniós ifjúságpolitikai együttműködés kerete, ennek a dokumentumnak az elfogadása nagyon fontos eredmény. ¹³ 11 célkitűzésén keresztül ez a stratégia ösztönzi a fiatalok részvételét a demokratikus életben, támogatja a társadalmi és az állampolgári szerepvállalást, célja pedig biztosítani, hogy minden fiatal rendelkezzen a társadalmi életben való részvételhez szükséges forrásokkal.

Végül, de nem utolsó sorban megemlítjük a 2022-es Ifjúság Európai Évét. A kezdeményezés célja, hogy kiemelve a COVID-19 világjárvány által leginkább érintett generációt, támogassa a legkiszolgáltatottabb fiatalokat és népszerűsítse az Európai Unió által kínált lehetőségeket. Az Ifjúság Európai Évének négy fő célkitűzése van: kiemelni, hogy a zöld és a digitális átállás miként kínál lehetőségeket a fiatalok számára; támogatni a fiatalokat abban, hogy aktív állampolgárokká váljanak; a fiatalok lehetőségeinek népszerűsítése; az ifjúsági perspektíva beépítése az uniós politikákba. Az európai év konferenciákat, rendezvényeket, valamint tájékoztató és promóciós kampányokat tartalmaz.

E rendelkezéseken túl a gyermekek és fiatalok más területeken is részesülnek az Európai Unió szakpolitikájából, mint például az oktatás, az egészségügy, valamint a gyermekek és fiatalok jogai és védelme.

---

¹³ Uniós ifjúsági stratégia - https://youth.europa.eu/strategy_hu

Az ifjúságot érintő jogi keretek Romániában

Országos szinten is számos törvény¹⁴ létezik az ifjúság területén¹⁵:

- Románia 1991-es Alkotmánya;
- A testnevelésről és sportról szóló 69/2000 számú törvény;
- Az önkéntes tevékenység szabályozásáról szóló 78/2014 számú törvény;
- A vidéken élő fiatalok állami támogatásáról szóló 646/2002 számú törvény;
- A megyei és Bukarest önkormányzati ifjúsági alapítványok, valamint az Országos Ifjúsági Alapítvány jogrendjéről szóló 146/2002 számú törvény;
- A munkahelyen végzett szakmai gyakorlatról szóló 279/2005 számú törvény;
- A fiatalokról szóló 350/2006 számú törvény;
- A gyermekvédelmi rendszerből kikerülő fiatalok társadalmi felzárkózásáról szóló 669/2006 számú kormányhatározat;
- A Román Nemzeti Ifjúsági Tanács létrehozásáról, szervezéséről és működéséről szóló 351/2006 számú törvény;
- A diákok és egyetemi hallgatók foglalkoztatásának ösztönzéséről szóló 72/2007 számú törvény;
- A gyermekek jogainak védelméről és elősegítéséről szóló 272/2004 számú törvény;
- A Munka Törvénykönyvről szóló 53/2003 számú törvény;
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 287/2009 számú törvény;
- A nemzeti oktatásról szóló 1/2011 számú törvény;
- Internship – szakmai gyakorlatról szóló 176/2018 számú törvény.

Románia Alkotmánya a 49 cikkelyben speciális védelmi és segítségnyújtási rendszert biztosít a gyermekek és fiatalok jogainak érvényesítése érdekében. Megállapítja, hogy az állam pénzügyi segílyt biztosít a gyermekek számára és támogatást nyújt a beteg vagy fogyatékkal élő gyermekek gondozására. Ugyanezen cikkely 5. bekezdése rögzíti, hogy a hatóságoknak kötelességük hozzájárulni a fiatalok politikai, társadalmi, gazdasági, kulturális és sportéletben való szabad részvétel feltételeinek biztosításához.

A fiatalokat érintő konkrét jogok és kötelezettségek különböző speciális törvényekkel vannak szabályozva.

Az Európai Unió jogszabályaival összhangban Románia jogszabályai támogatják és ösztönzik a fiatalok szakmai képzését, illetve társadalmi, szakmai integrációját. Léteznek olyan törvények és jogi rendelkezések, amelyek a fiatalok foglalkoztatásának ösztönzését célozzák,

¹⁴ A felsorolás nem teljes, csak irányadó

¹⁵ 2022. április 29-ig való aktualizált változatok.

törvényi és adózási rendelkezések, amelyek segítik a munkáltatókat a fiatalok alkalmazásában, és amelyek célja, hogy segítsék a fiatalok munkaerőpiaci elhelyezkedését Romániában.

A következőkben a fiatalok foglalkoztatásának ösztönzésére és szakképzésére vonatkozó szabályozásokat összegezzük.

Az Internship – szakmai gyakorlatról szóló 176/2018 számú törvény szabályozza a 16. életévüket betöltött fiatalok számára a gyakornoki programok lebonyolításának módját. A gyakornoki program a gyakornok által egy fogadó szervezeten belül korlátozott ideig végzett konkrét tevékenység, amelynek célja az elméleti ismeretek elmélyítése, gyakorlati készségek fejlesztése és/vagy új készségek, vagy kompetenciák megszerzése.

A törvény konkrétan más célokat is rögzít ezen gyakornoki programok lebonyolítására, amelyek a fiatalok szakmai képzésének általános céljához kapcsolódnak. Ezek a következők:

- a) a gyakornokok szakmai képességének fejlesztése a gyakornoki program területére vonatkozó feladatok és kötelezettségek teljesítésében;
- b) tevékenységek végzése, a fogadó szervezet követelményeinek megismerése;
- c) a gyakornokok ismerete a fogadó szervezet tevékenységének sajátosságairól, valamint szükségleteiről;
- d) szakmai tapasztalat, gyakorlati készségek és/vagy kompetenciák megszerzése;
- e) az oktatási rendszerből a munkaerőpiacra való átmenet elősegítése.

A fiatal gyakornok szakmai felkészítése perspektívájából nagyon fontos szempont, hogy a törvény 5. cikkelyének (6) bekezdése szerint munkarégiségnek, illetve bizonyos esetekben szakmai régiségnek is minősül az az időtartam, ameddig a gyakornok a gyakornoki szerződés alapján végzett tevékenységét végzi.

A fogadó szervezet adókedvezményben is részesülhet a gyakornoki program szervezésével. E tekintetben a törvény 22. cikkelyének (3) bekezdése előírja, hogy „azok a fogadó szervezetek, amelyek a gyakornoki program végétől számított 60 napon belül egyéni munkaszerződést kötnek a gyakornoki programot elvégző fiatallal, kérésre, 4586 lej értékű

prémiumot kapnak minden így foglalkoztatott személy után, azzal a feltétellel, hogy legalább 24 hónapos, megszakítás nélküli foglalkoztatást biztosít ezen személyeknek.”

Egy másik törvény, amelyik hasonlít a fent említett Internship törvényhez, a munkahelyen végzett szakmai gyakorlatról szóló 279/2005 számú törvény. A törvény szerint a szakmai gyakorlat a munkahelyen történő szakmai képzést jelenti, céljai pedig a következők:

- a) a 16. életévüket betöltött érdeklődőknek olyan szakképesítés megszerzésének lehetőségét kínálni, amely lehetővé teszi a munkavállalást és a tanulás folytatását;
- b) lehetővé tenni a munkáltatók számára, hogy saját igényeik szerint biztosítsák a képzett, minőségi munkaerőt;
- c) az érintettek, 16. életévüket betöltött személyek társadalmi beilleszkedésének elősegítése a szakmai törekvéseknek és a munkaerő-piaci igényeknek megfelelően;
- d) a szegmentált munkaerőpiacok problémájának megoldása érdekében a 16 éven felüli érintettek megfelelő szintű biztonságának biztosítása;
- e) hozzájárulni a gazdasági növekedéshez, a munkahelyteremtéshez, a társadalmi kohézióhoz és a személyes kiteljesedéshez;
- f) a szociális párbeszéd előmozdítása és a helyi szintű partnerségek fejlesztéséhez való hozzájárulás.

Ebben az esetben is adókedvezményben részesülhet a munkáltató. Ezt a törvény a 16. cikkely (2) bekezdése állapítja meg, amely kimondja, hogy „A tanuló szerződést kötő munkáltató e törvény feltételei szerint, kérésre, a tanuló a szerződés teljes időtartamára 2250 lej/hó összegben részesül, amelyet a munkanélküli-biztosítási költségvetésből nyújtanak az e célra elkülönített pénzeszközök keretein belül.”

Végül, de nem utolsó sorban, a munkanélküli-biztosítási rendszerről és a foglalkoztatás ösztönzéséről szóló 76/2002-es törvény is kiemelt fontosságú. Ez előírja, hogy a foglalkoztatást ösztönző intézkedések célja a társadalmi kirekesztéssel fenyegetett személyek és fiatalok munkaerőpiaci részvételének elősegítése. A 931-938 cikkelyekben szabályozza azokat az intézkedéseket, amelyekkel ez a célkitűzés megvalósul.

A társadalmi elszigetelődés veszélyének kitett fiatalok munkaerőpiaci részvételének elősegítését a Nemzeti Foglalkoztatási Ügynökség valósítja meg, személyre szabott szociális támogatással, valamint a társadalmi kirekesztéssel fenyegetett fiatalok tájékoztatását és érdekérvényesítését célzó tevékenységekkel.

A fent bemutatott jogszabályi rendelkezésekből, valamint a többi normatívából egyértelműen látható az a jogalkotói szándék, hogy támogatást nyújtson a munkáltatóknak, hogy fiatal munkavállalókat alkalmazzanak. A fiatalokat viszont arra is ösztönzik, hogy Romániában vállaljanak munkát, lemondva a külföldi munkahelyekről. A fiatalok munkahelyen biztosítható speciális előnyei lehetnek például: csökkentett munkaidő, napi 4-6 óra; a szakmában hosszú pályafutással rendelkező, a fiatalot mindennapi munkájában segíteni tudó mentor kijelölése, az elvégzett munka a munkakörben és a szakterületen szerzett régiségnek minősül.

Az ifjúsági szervezetekre vonatkozó hatályos jogszabályok

A román jogszabályok lehetőséget nyújtanak olyan civil szervezetek létrehozására, amelyek aktívan részt vehetnek a központi és helyi közigazgatási szervek döntéshozatalában, minden ifjúságot érintő kérdésben.

A 350/2006 fiatalokról szóló törvény rendelkezései szerint az ifjúsági civil szervezetek a magánjogi, non-profit jogi személyek, amelyek az egyesületekre és alapítványokra vonatkozó 26/2000 Sürgősségi Kormányrendelet feltételei szerint működnek és a következő kritériumoknak felelnek meg:

- a) az alapszabályban meghatározott cél közvetlenül érinti az ifjúság területét és ennek elérése érdekében a vállalt célok nagy része a fiatalokat célozza meg;
- b) az összes taglétszám legalább kétharmada fiatal.

A fent említett törvény 4. cikkelye rögzíti a fiatalok aktív részvételét a központi és helyi közigazgatási szerveknek az ifjúságot érintő kérdésekben történő döntéshozatalában és kimondja, hogy az ifjúságpolitikát többek között két alapelv irányítja:

- a fiatalok részvételének biztosítása az őket érintő döntésekben, beleértve az ifjúságpolitikák kialakítását, előmozdítását és végrehajtását, különösen a nem kormányzati ifjúsági struktúrákon keresztül,
- a központi és helyi hatóságok, intézmények együttműködésének ösztönzése a nem kormányzati ifjúsági struktúrákkal oly módon, hogy nem kormányzati és ifjúsági szervezetekből álló tanácsadó testületeket állítanak fel minden egyes központi vagy helyi állami hatósághoz vagy intézményhez.

Továbbá, a 350/2006-os törvény 10. cikkelye a községi és városi önkormányzatok, a megyeszékhelyi önkormányzatok, valamint a megyei tanácsok azon kötelezettségét is előírja, hogy konzultációkat szervezzenek a saját közigazgatási-területi egységük szintjén létrehozott nem kormányzati ifjúsági szervezetekkel, minden ifjúságot érintő kérdésben.

Az ifjúságpolitika területén illetékes államigazgatási hatóságokkal és intézményekkel a fő, nem kormányzati ifjúsági partner az Országos Ifjúsági Tanács, amely magánjogi, közhasznú, nem kormányzati és nem-haszonszerzési célú jogi személy. Ezt az Ifjúsági Tanácsot a 350/2006-os törvénnyel hozták létre és fő célja a fiatalok részvételének ösztönzése az ország társadalmi-, gazdasági-, politikai-, kulturális- és sportéletében, valamint tagjai közös érdekeinek támogatása és előmozdítása országos és nemzetközi szinten.

A 350/2006 számú törvény 16. cikkelye kimondja, hogy a Kormánynak saját ifjúságpolitikájának kialakításakor szakintézményein keresztül egyeztetnie kell az Országos Ifjúsági Tanáccsal, ami bizonyítja az Országos Ifjúsági Tanács tevékenységének fontosságát.

Az Országos Ifjúsági Tanács fő célkitűzései a következők:

- a) képviselni tagjainak érdekeit az ifjúsági ügyekben illetékes közintézményekkel, valamint más nemzeti vagy nemzetközi szervezetekkel való kapcsolattartásban;
- b) együttműködni a kormánnyal a nemzeti érdekű, ifjúságot érintő célok megvalósítása érdekében;
- c) az ifjúsági civil szervezetek programjainak, projektjeinek támogatása, valamint az ifjúság érdekében saját programok, projektek megvalósítása;
- d) az összefogás kialakulásának és megszilárdításának támogatása Romániában;

- e) közreműködni a nemzeti ifjúságpolitika kidolgozásában és végrehajtásában;
- f) közreműködni a fiatal generáció sajátos nemzeti érdekű problémáinak feltárásában és megoldásában;
- g) olyan politikák előmozdítása, amelyek elismerik a fiatal generáció szerepének és helyének fontosságát a társadalomban.

Jelenleg a Kormány sport- és ifjúságpolitikai stratégiájának és politikáinak megyei szintű megvalósítását a Megyei Sport- és Ifjúsági Igazgatóságok biztosítják és a 776/2010 számú Kormányhatározat alapján, amely többek között, az alábbi feladatokat látja el:

- a) gondoskodik a Nemzeti Sport- és Ifjúsági Hatóság stratégiáinak és programjainak megyei, illetve a bukaresti kormányzati szintű végrehajtásáról;
- b) figyelemmel kíséri a sport és az ifjúság területén a törvények alkalmazását és betartásának ellenőrzését;
- c) együttműködik a többi decentralizált intézménnyel, a központi államigazgatás szakosodott szerveivel, a helyi közigazgatási szervekkel, más közintézményekkel, köz- vagy magánjogi, román vagy külföldi jogi személyekkel;
- d) ifjúsági, kulturális, művészeti, szórakoztató, ismeretterjesztő, belföldi és nemzetközi turisztikai, sport- és szabadidős akciókat szervez és bonyolít le, táborban, szabadidőközpontban;
- e) szaktámogatást nyújt a helyi közintézmények ifjúsági programjainak, projektjeinek megvalósításához;
- f) finanszírozza a közigazgatási-területi egység sportolóinak, szakosztályainak vagy csapatainak egyes speciális programjait.

Mindazonáltal meg kell említeni, hogy a fenti dokumentum elkészítésekor az ifjúságpolitikai feladatokat ellátó minisztérium átfogó átszervezése zajlik, a 121/2021 számú Sürgősségi Kormányrendeletnek megfelelően. E normatív akta rendelkezései szerint a megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság, illetve a bukaresti Ifjúsági és Sport Igazgatóság részleges átszervezésre kerül, az ifjúsági területen végzett tevékenységnek és személyi állománynak megfelelő vagyronész leválasztásával, amelyet az újonnan megalakuló megyei ifjúsági igazgatóságokhoz, illetve a bukaresti Ifjúsági Igazgatósághoz csoportosítanak át. A megyei

ifjúsági igazgatóságok, illetve bukaresti Ifjúsági Igazgatóság veszi át az ifjúság területen végzett tevékenységet, beosztásokat és a hozzá tartozó állományt. A megyei Ifjúsági és Sportigazgatóságból tehát kiválnak és önállóan fognak működni a megyei ifjúsági igazgatóságok.

A megyei Ifjúsági Igazgatóságok, illetve a bukaresti Ifjúsági Igazgatóság, decentralizált közszolgáltatások, jogi személyiséggel, működésüket saját bevételük és az állami költségvetésből nyújtott támogatásokból biztosítják, a Családügyi, Ifjúsági és Esélyegyenlőségi Minisztériumnak vannak alárendelve és egy ügyvezető igazgató irányítja ezeket, akit a törvénynek megfelelően neveznek ki.

A megyei Ifjúsági Igazgatóságok szervezését és működését, beosztásainak számát és a feladatkörét a 197/2022 számú Kormányhatározat szabályozza, utólagos módosításokkal és kiegészítésekkel, amely a Hivatalos Közlöny 2022. február 14-i 146. számában jelent meg. Az új Ifjúsági Igazgatóságok feladatai a 197/2022 sz. Kormányhatározat 2. cikkelyében vannak felsorolva és nagyon hasonlóak a megyei ifjúsági és sportigazgatóságok feladataihoz.

Összegzésképpen elmondható, hogy az ifjúság területét különféle törvények szabályozzák, amelyek általában támogató jellegűek és igyekeznek lehetőséget adni a fiataloknak a tanulásra, a munkavállalásra és egy méltó élet megteremtésére Románia területén.

2.7. Politikai, társadalmi és közösségi részvétel

Ami a politikai, közösségi és társadalmi részvételt illeti, mindenek előtt fontos megemlíteni a megyében tevékenykedő ifjúsági szervezeteket, valamint nonprofit szervezeteket, amelyek tevékenységei nagy mértékben hozzájárulnak a fiatalok közösségi és társadalmi részvételének kialakításához, fejlesztéséhez. Hargita megyében számos ifjúsági szervezet valamint ifjúsági vonatkozású tevékenységeket folytató egyesület működik. Habár az összes felsorolása, bemutatása és tevékenységeinek elemzése nem célja a dokumentumnak, mégis fontos nevesíteni a három térségben (Csík-, Gyergyó-, valamint Udvarhely-térségekben) tevékenykedő ifjúsági ernyőszervezeteket.

A Csík Terület Ifjúsági Tanácsa 1999. augusztusától működik olyan formában, mint az ifjúsági szervezetek ernyőszervezete. A területen működő ifjúsági szervezetek és alapítványok számára különböző fontos irodai, adminisztrációs, pénzügyi, információs, képzési és más fontos szolgáltatásokat nyújt, amelyeket önállóan igazából egyetlen szervezet sem lenne képes működtetni. A Gyergyó Területi Ifjúsági Tanács a gyergyói-medence ifjúsági szervezeteinek tömörítő ernyőszervezete. Az Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyeztető Tanács az udvarhelyszéki magyar ifjúsági és diákszervezetek érdekvédelmi, közképviselői és érdekegyeztető szervezete. Az említett ernyőszervezetek és a megyei tanács között évek óta szoros az együttműködés, amelynek eredményeképpen számos ifjúsági kezdeményezés és program valósult meg az évek során. Az ernyőszervezetek ugyanakkor számos kisebb vidéki és városi ifjúsági szervezet számára nyújtanak támogatást, segítségnyújtást. Mindezek mellett a megyében számos olyan nonprofit egyesület is működik, amelyek tevékenységeikkel a fiatalok különböző csoportjai számára (mint a különböző genetikai betegségekkel rendelkező fiatalok, rákos beteg fiatalok, fogyatékkal élő fiatalok, stb.) biztosítanak támogatást, illetve programokat szerveznek. Ezek a szervezetek munkájukkal nagyban hozzájárulnak a politikai, közösségi és társadalmi részvétel kialakításához és megerősítéséhez a fiatalokban. Annak érdekében, hogy Hargita megye tanácsa friss adatokkal tudja megalapozni a jelen stratégia elkészülését, a megyei tanács elemzőcsoportja egy online kérdőíves kutatást végzett, amelynek célcsoportját a Hargita megyei 14-35 év közöttiek képezték. A felmérésre 2022. február 7. és 2022. június 27. között került sor, ez idő alatt 1063 fiatal töltötte ki a kérdőívet. A kérdőív az állampolgári ismeretekre, valamint az önkéntességre vonatkozó kérdéseket is

tartalmazott. A kapott eredmények alapján a válaszadó fiatalok csupán 6,7%-a nem tartotta magát tudatos állampolgárnak, közel kétharmaduk ezzel szemben tudatos állampolgárnak vallotta magát. A felmérés során azt is vizsgáltuk, hogy a fiatalok milyen rendszerességgel járnak szavazni. A válaszadók 41,8%-a nem jár szavazni, 9,6%-a csak néha jár, amikor úgy érzi, hogy tényleg nagy a tét, ugyanakkor 39,8%-a saját bevallása szerint rendszeresen eleget tesz szavazói kötelességének. Mindezek mellett pedig a válaszadók 8,8%-a jelezte, hogy még nem töltötte be a szavazati joggal rendelkező életkort, viszont amint betölti a 18. életévét, rendszeresen tervez szavazni. Ami a fiatalok politikai pártokban való részvételét, tagságát illeti, a válaszadók jelentős többsége (94,3%) nem tagja egyetlen politikai pártnak sem. A válaszadók 5,7%-a jelezte, hogy tagja valamilyen politikai pártnak, közülük is csekély 1,3% vállal szerepet is, valamint tevékenykedik aktívan a párton belül.

3. Előzetes felmérések, kutatások eredményei

Annak érdekében, hogy minél részletesebb képet kaphassunk az ifjúság helyzetéről, elengedhetetlen az előzetes felmérések eredményeinek vizsgálata, hiszen ezek egy jó alapot adhatnak a jövőbeli stratégiai célok meghatározásához. Ennek fényében az elkövetkezőkben az európai-, országos- valamint a megyei szintű előzetes felmérések eredményei kerülnek rövid bemutatásra.

3.1. Európai szintű felmérések

3.1.1. Középkorúkat érintő felmérések eredményei

Európai gyermekek fizikai aktivitása

A fiatalok ébren töltött idejük nagy részét ülőmunkával töltik, és sokan nem a jelenlegi közegészségügyi ajánlásoknak megfelelően mozognak. Egyetlen korábbi tanulmány sem tett kísérletet arra, hogy az európai gyermekek és serdülők körében rendelkezésre álló, gyorsulásmérővel mért összes fizikai aktivitási adatot egyesítse és harmonizálja. Ebből kiindulva a Steene-Johannessen és munkatársai által készített tanulmány célja az volt, hogy felmérje a fizikai aktivitás és a mozgásszegény idő hely és személy szerinti eltéréseit az európai gyermekek és fiatalok körében. Az elemzésbe 30 tanulmány került be 18 országból. A szerzők azt a következtetést vonták le az adatok elemzését követően, hogy általánosságban a résztvevők a mért idő 49,2%-át ülőmunkával, 44,4%-át könnyű fizikai aktivitással, 6,4%-át pedig közepes vagy magas intenzitású fizikai aktivitással töltötték. A fiúk aktívabbak voltak és kevesebb időt töltöttek ülő helyzetben, mint a lányok. A percenkénti számolás 4-5 éves korban volt a legmagasabb, majd fokozatosan csökkent minden korcsoportban 14-15 éves korig. A legmarkánsabb különbség a 6-7 és 8-9 éves korosztály között volt megfigyelhető. Az átlagos különbség korcsoportonként 2-8 perc/nap volt. Az ülő testmozgással töltött idő (perc/nap) 4-5 éves kortól 16-17 éves korig fokozatosan nőtt. A nők és a túlsúlyos résztvevők szignifikánsan alacsonyabb esélyt mutattak arra, hogy fizikailag aktívnak minősüljenek.

Összességében a gyermekek legfeljebb 29%-a és a serdülők szintén 29%-a minősült fizikailag megfelelően aktívnak. Jelentős ország- és régióspecifikus különbségeket figyeltek meg a fizikai aktivitás és a mozgásszegény idő tekintetében, a dél-európai országokban alacsonyabb fizikai

aktivitási szinteket tapasztaltak. A fiúk minden korosztályban aktívabbak és kevésbé mozgásszegények voltak. Úgy tűnik, hogy a fizikai aktivitás életkorral összefüggő csökkenése vagy kiegyenlítődése és a mozgásszegény idő növekedése körülbelül 6-7 éves korban válik nyilvánvalóvá.

A kapott eredmények arra utalnak, hogy a fizikai aktivitásban jelentős nem-, ország- és régióspecifikus különbségek vannak. Ezek az eredmények arra kell ösztönözzék a politikai döntéshozókat, a kormányokat, valamint a helyi és nemzeti érdekelt feleket, hogy tegyenek lépéseket a fiatalok fizikai aktivitási szintjének növelésére Európa-szerte (Steene-Johannessen et al., 2020).

Az oktatás segíthet pénzt, erőforrásokat megtakarítani és az éghajlatváltozásra nagyobb hangsúlyt fektetni

Az ETSIT (Energiaügyi oktatási kezdeményezés "Energia Átmeneti Iskolai Kezdeményezés Tirolban") osztrák oktatási energetikai kezdeményezés válaszul jött létre az Európai Unió energiahatékonysági irányelvére és az osztrák energiahatékonysági törvényre. A 2012 decembere és 2018 októbere közötti időszakban több mint 6000 általános és középiskolás diák vett részt az energiatudatosságra való nevelési kezdeményezés által 175 iskolában tartott mintegy 300 workshopon. 640 olyan diák adatait elemezték, akik röviddel az energiaoktatási műhelymunkákon való részvétel után válaszoltak egy online felmérésre, valamint 353 olyan diák adatait, akik körülbelül egy évvel a részvétel után válaszoltak az online felmérésre (összesen 993 diák).

Az eredmények azt mutatják, hogy ez az oktatási kezdeményezés kognitív, affektív és viselkedési szinten növeli a diákok energiatudatosságát, és a résztvevők mintegy háromnegyede állította, hogy a workshopon való részvétel eredményeként a jövőben pozitívan változtat energiaszükséglet magatartásán. Ez röviddel a workshopokon való részvétel után és az egyéves nyomonkövetéskor is igaznak bizonyult. Az első felmérésben a workshop után az energiaműveltség kognitív jellemzőit vizsgálva, a tanulók 74%-a (39% teljes mértékben, 35% inkább) egyetért azzal, hogy az energiával kapcsolatos ismeretei bővültek, és 81%-a (51% teljes mértékben, 30% inkább) egyetért azzal, hogy megtanulta, hogyan lehet

energiát megtakarítani. Az utólagos felmérés, nagyjából egy évvel a műhelymunkán való részvétel után megerősíti ezeket az eredményeket: a workshopon való részvételből eredő tudás növekedést továbbra is 79% (41% teljes mértékben, 38% inkább), továbbá 87% (57% teljes mértékben, 30% inkább) erősítette meg, vagyis hogy megtanulták, hogyan lehet energiát megtakarítani.

Az első felmérésben 73% (37% teljes mértékben, 36% inkább) egyetért azzal, hogy megnőtt az érdeklődésük az energia és az energiatakarékosság iránt, míg 80% (48% teljes mértékben, 32% inkább) egyetért azzal, hogy tudatában van az energia fontosságának a személyes jövője szempontjából. Az egy évvel későbbi felmérés esetében a számok hasonlóan alakultak: 71% (39% teljesen, 32% inkább) és 85% (54% teljesen, 31% inkább) értett egyet.

A fent bemutatott eredmények alapján feltételezett, hogy az összesen 6000 résztvevő diák körülbelül 75%-a, azaz 4500 diák tekinthető azon fiatal fogyasztóknak, akik a jövőben bölcsen fogják használni az energiát, és igyekeznek energiát megtakarítani a mindennapi életükben (Keller et al., 2022).

Szakmai képzés előnyei

Sabine Hoidn és Vít Šťastný közösen készített tanulmánya összehasonlítja az Ausztriában, a Cseh Köztársaságban és Németországban az országon belüli szakmai alapképzési programokat és azok eredményeit. Konkrétabban azt kívánja elemezni és összehasonlítani, hogy az ISCED 3 szintjén a különböző pályákon végzettek milyen munkaerő-piaci sikereket értek el pályájuk korai és későbbi szakaszában. Ez a tanulmány a 15-24 és 25-64 évesek munkaerő-piaci sikerére összpontosítva hasonlítja össze az országokat. Az alapfokú szakoktatási és képzési programok célja, hogy a jellemzően 14 és 16 év közötti tanulókat bizonyos típusú szakmákra készítsék fel, főként a munkaerőpiacra való azonnali belépésre.

Az országok gazdaságilag nagyon jól állnak - például az átlagos munkanélküliségi ráta mindhárom országban jelentősen csökkent 2014-2019 között. A 25 év alatti fiatalok körében 2019 decemberében a Cseh Köztársaságban volt a legalacsonyabb az EU28 munkanélküliségi rátája (2%) és az ifjúsági munkanélküliségi ráta (4,3%), majd Németország (3,2% illetve 5,8%)

és Ausztria (4,2% illetve 8,3%) következik, az uniós átlag 6,2% illetve 14,1%-os (Eurostat, online adatok).

Az eredmények azt mutatják, hogy az ISCED 3 szintű duális alapképzéssel rendelkező rendszerekben (Németország és Ausztria) a végzettek valóban sikeresebbek a munkaerőpiacon, mint a más ISCED 3 szintű képzésben részt vevő társaik. Előnyük azonban a pályafutás későbbi szakaszaiban csökken. Ezenkívül Ausztriában a duális képzésben végzett fiatal diplomások sikerességét egyéni jellemzők is befolyásolják. A kizárólag iskolarendszerű IVET-rendszerben (Cseh Köztársaság) ez a pálya nem garantálja a fiatal diplomások lényegesen nagyobb munkaerő-piaci sikerét a többi ISCED 3 pályához és az alacsonyabb végzettségűekhez képest. A 25-34 évesek foglalkoztatási rátája a felső, középfokú vagy középfokú szakképzettséggel rendelkezők esetében általában magasabb, mint az általános iskolai végzettségűeké, Ausztriában és Németországban azonban nagy különbségek mutatkoznak. Bár ez a foglalkoztatási előny az életkor előrehaladtával csökken, de megmarad. Az adatok azt sugallják, hogy az ISCED 3 szakképzést végzettek munkaerő-piaci sikere viszonylag nagyobb a fiatalabb (16-24 éves) korosztályban, mint az idősebbeknél (25-64 éves), vagyis a szakképzés előnyei az idősebb ($\geq 25+$) generációknál gyorsan csökkennek mindhárom országban, függetlenül az oktatás konkrét típusától (pl. iskolarendszerű vagy duális képzés) (Hoidn & Šťastný, 2021).

3.1.2. 18-25 év közöttieket érintő felmérések eredményei

Fiatalok politikai részvétele az Európai Unió országában

Ebben a tanulmányban az Eurobarometer 375 felmérés 28 európai uniós országból származó adatainak felhasználásával empirikus elemzést mutatnak be annak kapcsán, hogy mi határozza meg a fiatalok politikai részvételét. Míg a társadalmi-demográfiai tényezők kulcsfontosságúak a fiatalok politikai részvétele szempontjából, a fiatalok politikai részvételi szintjének alakításában a kontextus is szerepet játszik.

A felmérés célja, hogy elemezze a fiatal uniós polgárok társadalmi szerepvállalását, szervezetekben és politikai pártokban való részvételét, valamint a helyi, regionális és nemzeti szintű választásokon való részvételét. Az Eurobarometer 375 adatállomány csak fiatal válaszadókat tartalmaz, 15-30 év közötti résztvevőket. Lényeges elismerni, hogy ezen

válaszadók egy része nem jogosult a hivatalos részvételre, ezért a 15-17 évesek megfigyeléseit kihagytuk az adatállományból, így a minta 11213 válaszadóból áll.

Az eredmények azt mutatják, hogy a fiatalok politikai részvételének különböző formái jelentősen eltérnek a különböző demokráciák között. Továbbá, hogy míg a társadalmi és oktatási tényezők (egyéni szinten) számítanak, a demokratikus érettség határozza meg a fiatalok politikai részvételének mintáit az EU-ban. Összességében az elemzések azt mutatják, hogy a 18-24 éves válaszadók nagyobb valószínűséggel tagjai szervezeteknek. Néhány fő megállapítás arra utal, hogy a társadalmi-demográfiai jellemzők kontrollálása után a 25-30 éves válaszadó nagyobb valószínűséggel vesz részt a formális politikában, mint a 18-24 éves válaszadó, ami azt jelzi, hogy minél idősebb az illető, annál valószínűbb, hogy szavazni fog, és részt vesz bármilyen formális politikában.

A demokrácia életkora döntő hatással van a fiatalok politikai szerepvállalására az Európai Unió különböző országaiban, mivel a politikai részvétel szintje jelentősen alacsonyabb az újonnan létrehozott demokráciákban, mint a fejlett demokráciákban (Kitanova, 2020).

Az oktatás digitalizációjának problémás kérdései Kelet-Európában

A digitális technológia az élet minden területét áthatja. A világjárvány idején a világ összes országa elkezdte a távoktatás módszereit használni a digitális platformok, osztályok, laborok által. A digitalizáció segítségével az oktatás elkerülte a rendszer összeomlását. A cikk célja a digitalizáció folyamatainak elemzése: tanulmányozni az oktatás digitalizálásának elméleti alapjait, elemezni az oktatás digitalizálásának tendenciáit Kelet-Európában, ajánlások kidolgozása az oktatás digitalizációjának javítására. A cikk elemzi az oktatás digitalizálásának folyamatait Kelet-Európában. A tanulmány elemezte a hálózati felkészültségi index és a globális digitális felkészültségi index rangsorát a felsőoktatási intézmények és a hallgatók távoktatásra való technológiai felkészültsége szempontjából. A cikk egy ukrán egyetem esettanulmányát mutatja be az e-learning környezet megvalósításához. A szerzők a kelet-európai országokat az oktatás digitalizálására vonatkozó potenciáljuk szerint csoportosították (Simakhova et. al., 2022).

Az oktatás digitalizálásának SWOT-elemzése a kelet-európai országok számára:

ELŐNYÖK	HÁTRÁNYOK
<ul style="list-style-type: none"> - magasan képzett tanárok, - állami támogatás, - vonatkozó szabályozási keret. 	<ul style="list-style-type: none"> - alacsony digitális kompetenciák az oktatási folyamatban résztvevők körében (a tanárok 85%-a számolt be arról, hogy nagyon kevés tapasztalatuk van a távoktatáshoz szükséges eszközök oktatáshoz), - a módszertani ismeretek hiánya, - a távoktatáshoz nyújtott támogatás hiánya.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> - a digitális gazdaság fejlődése, - a távoktatás fejlesztése, - a technológia jövője, - Európai Egyetem létrehozása a keleti régióban mesterséges intelligenciával. 	<ul style="list-style-type: none"> - az ellátás különböző szintjeihez a családok anyagi lehetőségeinek egyenlőtlensége, a magas színvonalú internethez való hozzáférés, - a technikai felszereltség hiánya, az oktatási intézmények hiányosságai.

Az oktatás digitális átalakításának megvalósítása, a meglévő digitális problémák leküzdése lehetővé teszi a pedagógusok oktatásának digitális átalakulásának az oktatás új e-learning modellek alapján történő megvalósítását, és a zárt egyetemi rendszerről a nyitott, elosztott és maximálisan rugalmas rendszerré alakulását, amely az alkalmazkodási hajlandóságtól függ. Az említett országok oktatási rendszerének további digitalizálásának kilátása egy mesterséges intelligenciával rendelkező kelet-európai egyetem létrehozása, amely partnerségen alapul az állam és az üzleti szféra között (Simakhova et al., 2021).

3.1.3. Fiatal felnőtteket érintő felmérések eredményei

Fiatalok migrációja

A migránsokat sorolhatjuk három különböző kategóriába: alacsony képesítésűek, felsőfokú végzettséggel rendelkezők és diákok. Maga a migrációs tapasztalat intenzív tanulást eredményez. A magasabb képzettségűek általában kiváltságos helyzetben vannak a vízum- vagy pontrendszerben.

Nem lehet figyelmen kívül hagyni a humántőke-nyereség és -veszteség földrajzi értelemben vett egyenlőtlenségét. A migráció egyaránt kiélezheti és enyhítheti ezeket az egyenlőtlenségeket, amelyek erősen kontingens jellegűek. Míg az Egyesült Királyság és Németország a mágnes szerepét játssza a képzetlenebb migránsok vonzásában, addig Olaszország és Spanyolország a képzetlen munkaerő iránti nagy keresletük miatt vonzóbb az alacsonyabb képzettségű migránsok számára. A fiatalok migrációs szándéka az elmúlt években magas volt. Az Eurobarométer (2013) felmérése szerint a fiatal kor a potenciális jövőbeli mobilitás egyik legfontosabb mutatója. A 15 és 24 év közötti válaszadók több mint fele (56%) fontolóra venné, hogy más tagállamban vállalna munkát, szemben a 25-39 évesek 36%-ával, a 40-54 évesek 23%-ával és az 55 év felettiek 5%-ával. Az európai fiatalok körében továbbra is magas a migrációs szándék. Konkrétan az YMOBILITY projektben vizsgált kilenc országban a felmérésben résztvevők 30%-a nagyon valószínűnek találta a migrációt, sokan már konkrét tervekkel is készültek a nemzetközi költözésre vonatkozóan. A romániai (41%), az olaszországi (39%) és a spanyolországi (35%) fiatalok mutatták a legnagyobb szándékot arra, hogy a következő öt éven belül elvándorolnak.

A Horizont 2020 YMOBILITY projekt keretében összegyűjtött empirikus anyag elméleti és módszertani sokszínűségén alapul, amelyben kvalitatív és kvantitatív adatokat gyűjtöttek olyan fiataloktól, akik nagyrészt migrációs célországokból (Németország, Svédország, Egyesült Királyság), kibocsátó országokból (Lettország, Szlovákia, Románia), illetve mindkettő kategóriából származnak (Írország, Olaszország, Spanyolország). A 16 és 35 év közötti európai fiataloktól online panelkutatás keretében összegyűjtött mintegy 30000 kérdőív a migrációs, a nem migrációs szándékokat és a tanulási tapasztalatokat rögzítette. Az adatgyűjtés második szakaszát 840 mélyinterjú képezte a emigránsokkal és a visszatérőkkel, az identitással, a

visszatérés motivációival, az étellel való elégedettség, valamint az élet során szerzett tanulási és munkatapasztalatokkal kapcsolatos kérdésekre összpontosított (Lulle et al., 2021).

Fiatalok munkanélkülisége és a nemzetközi mobilitás

A fiatalok munkanélkülisége számos európai országban kihívást jelent - különösen a pénzügyi válságok óta. A *Challenging Youth Unemployment Through International Mobility* nevű kutatás hat ország (Németország, Magyarország, Luxemburg, Norvégia, Románia, Spanyolország és Magyarország) mobilis európai fiataljaira összpontosít. A kutatási kérdés az, hogy a nemzetközi mobilitás hatással van-e és milyen mértékben a foglalkoztathatóságra, és ezáltal csökkenti-e a fiatalok munkanélküliségét.

A mobilitás az említett cikkben csak a nemzetközi és nem a nemzeten belüli mobilitás - nem kizárólag a felsőoktatási mobilitást jelenti, hanem minden olyan típusú mobilitást, amely meghaladja a kéthetes időtartamot, és nem turisztikai jellegű.

Az ebben a cikkben használt adatok a MOVE projektből származó két adathalmazból származnak: panelfelmérés és hólabda mintavétel, amelyet 2016 novembere és 2017 januárja között 8 héten keresztül végeztek. Az 5272 fiatal válaszadó 18 és 29 év közötti fiatal volt Németországból, Spanyolországból, Luxemburgból és Norvégiából, Magyarországról és Romániából. Mindkét kérdőív online önkitöltéssel készült, és széleskörűen lefedte a mobilitás főbb jellemzőit, motivációit és a mobilitás akadályait.

Az egyéneket három különböző csoportba strukturálták: Személyes alkalmazkodóképesség, Pályaidentitás, Társadalmi és humán tőke.

Még 2016-ban, 9 évvel a válság kezdete után, a 15-24 évesek ifjúsági munkanélküliségi rátája a németországi 7,7%-tól a görögországi 47,3%-ig terjedt. Tizenegy uniós országban ez az arány 20% fölött volt (Románia, Belgium, Finnország, Franciaország, Szlovákia, Portugália, Ciprus, Olaszország, Horvátország, Spanyolország és Görögország), ami a pénzügyi válság óriási hatásait mutatja a fiatalok munkanélküliségére. Annak ellenére, hogy az ifjúsági munkanélküliségi ráták közötti különbségek meglehetősen magasak voltak, a mobilitási ráták alacsonyak maradtak.

Az eredmények összhangban vannak Wiers-Jenssen (2013) eredményeivel: 42,5%-uk soha nem volt négy hétnél hosszabb ideig munkanélküli, 48,4%-uk pedig nagyon valószínűnek tartja, hogy magasabb szintű képzést fog szerezni a jövőben. A foglalkoztathatósági klaszter nagy része európai programokon keresztül finanszírozta mobilitását, ami azt mutatja, hogy a strukturális munkanélküliség csökkentésére és a munkahelyek minőségének előmozdítására, valamint a szakképzett munkaerő fejlesztésére irányuló stratégiákat széles körben népszerűsíteni kellene az uniós országok körében. A foglalkoztathatósági klaszter jellemzői megerősítik, hogy a fiatalok magas alkalmazkodó képességgel rendelkeznek, karrierorientáltak és fejlett társadalmi és humán tőkével, magas szintű foglalkoztatottsággal rendelkeznek. A vertikális mobilitás által szerzett tapasztalatokat tehát ösztönözni kell, és előnyként kell tekinteni és kezelni a hazájuk gazdasága szempontjából ("brain gain"), mivel a nagyszámú külföldi munkavállaló, a válaszadók nagy része, visszatért hazájába (Nienaber et al., 2020).

Családalapítás és jövőkép Európában a fiatal felnőttek esetében

A családi minták jelentősen megváltoztak Európában az elmúlt közel 60 év alatt. Az 1960-as évek eleje tekinthető a „fiatalok aranykorának,” amikor viszonylag magasak voltak a fiatalon kötött házasságok és gyerekvállalások arányának mutatói, ugyanakkor alacsonyak a válások és a nem hagyományos családok gyakoriságának mutatószámai. A 21. század elejétől kezdődően azonban a hagyományos családok mellett a legkülönbébb családformák és kapcsolattípusok alakultak ki, mivel a nők és a férfiak tartózkodni kezdtek a hosszú távú elköteleződéstől, a gyermekvállalástól, illetve a párkapcsolatok - a házastársi és a nem házastársi kapcsolatok egyaránt-, még a már gyermekes családok is törékenyebbé váltak. Az új családi minták mértéke és üteme jelentős eltéréseket mutat Európa-szerte, a társadalmi kontextus (a sajátos intézményi struktúrák és politikai keretek, a kulturális értékek, normák és a nemi szerepekkel kapcsolatos attitűdök) az egyik legmeghatározóbb a családdinamika alakulásának szempontjából. Skandinávia (Dánia, Finnország, Izland, Norvégia és Svédország) szociáldemokrata államaiban például kiemelkedően fontos szerepet tölt be a kétkeresős családmódel, illetve a nemek közötti egyenlőség kérdése. Az angolszász (Egyesült Királyság és Írország) liberális országokban előtérben a rászorultsági alapú ellátások dominálnak még a

családpolitikában is. A nyugat-európai (Belgium, Franciaország, Luxemburg, Hollandia) konzervatív országok a férfiak munkaerő-piaci elsőbbségét támogatják, de ugyanakkor egyre inkább lehetőséget biztosítanak a nők számára a fizetett munka és a családi felelősségvállalás összeegyeztethetőségére, míg a német nyelvterületű (Ausztria, Németország és Svájc), szintén konzervatív berendezkedésű országok valamivel kevésbé támogatják a nők munkaerő-piaci részvételét. A mediterrán, dél-európai régióban (Görögország, Ciprus, Olaszország, Málta, Portugália és Spanyolország) a családok számára nyújtott rendkívül korlátozott politikai rendelkezések és a nemi szerepek hangsúlyos differenciálódása jellemző. Közép-Kelet-Európa poszt-szocialista országaiban (Bulgária, Horvátország, Csehország, Észtország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Lengyelország, Románia, Szlovákia, Szlovénia) a családoknak és a nőknek nyújtott állami támogatások nagymértékű eltérései figyelhetők meg, például azzal kapcsolatban, hogy megkönnyítsék a fizetett munka és a család összeegyeztetését (Sz. Oláh, 2015. 1–2.).

A házasságon kívüli együttélés egy olyan heterogén jelenség, amelyhez különböző kontextusokban különböző jelentéseket társítanak, és hatással van a partnerek közötti elköteleződés szintjére. Az együttélés a házassági folyamat egyik állomása lehet, egy olyan lépés, amelyet meg kell tenni, mielőtt a felek házasságot kötnek, ha egyáltalán kötnek, vagy tekinthető akár a házasság alternatívájának. Az utóbbi nézet valószínűleg elterjedtebb azokban a régiókban, ahol magas az élettársi kapcsolatok gyakorisága, ahol az effajta együttélés hosszabb múltra tekint vissza. Ha a házasságokat és az élettársi kapcsolatokat a gyermekek megléte alapján összehasonlítjuk, azt látjuk, hogy az élettársi kapcsolatokban szinte mindenhol kevesebb a gyerekvállalás aránya, különösen két vagy több gyermek esetében. Ez összhangban van azokkal a megállapításokkal, amelyek szerint az együttélők a legtöbb országban nagyobb valószínűséggel veszik igénybe a leghatékonyabb fogamzásgátlókat (Sz. Oláh, 2015. 2–5.).

Az új párkapcsolati minták a családok tartósságára is hatással vannak. A stabilitás csökkenése és a válási arányok nagymértékű növekedése pedig a gyerekvállalási tendenciákra gyakorol nagy hatást. A gyerekvállalás arányát csökkenti az a tény, hogy a párkapcsolatokban eltöltött idő átlagban rövidebb, az emberek attól tartanak, hogy egyedül kell felnevelniük gyermekeiket vagy éppen a válás, különélés miatt nem tudnak foglalkozni gyermekeikkel.

Ugyanakkor a párkapcsolatok egyre inkább a reprodukív korban jönnek létre és a párok gyakran döntenek a közös gyermekvállalás mellett, akkor is, ha korábbi kapcsolataikból már vannak utódaik (Sz. Oláh, 2015. 2–5; KSH, 2017).

A változó párkapcsolati és gyermekvállalási szokások a háztartások szerkezetére is nagy hatással vannak (Sz. Oláh, 2015. 5.). A nukleáris, vagy más néven hagyományos család két, közjogi értelemben házas szülőből és egy vagy több biológiai vagy akár örökbefogadott gyermekből áll. A gyermekeket a két szülő együtt neveli fel a közös otthonukban. Az egyedülálló szülők családjában egy szülő nevel egy vagy több gyermeket. Ezekben az esetekben a szülő sosem házasodik meg, özvegy vagy elvált. Sok helyen évszázadok óta az egyik legelterjedtebb családtípus a kiterjesztett család, ahol két vagy még annál is több felnőtt neveli a gyermekeket. Jellemzően ezek a családok a szociális támogatás vagy a közös célok miatt élnek együtt: a nagyszülők a gyermekgondozásban segítenek, míg a szülők biztosítják az idősek ápolását. A gyermektelen család az a kategória, ahol a családtagoknak nem lehet gyermekük, vagy nem akarnak gyermeket vállalni. Mostoha- vagy mozaikcsaládról abban az esetben beszélünk, amikor két különálló család egyesül, például két elvált szülő összeházasodik, vagy egy elvált szülő olyasvalakivel házasodik, akinek nincs gyermeke. A legkevésbé gyakori az a nagyszülőcsalád, amikor a nagyszülők látják el a teljes szülői feladatot, mert a szülők nem tudnak vagy képtelenek gondoskodni a gyermekükről (Oelze, 2022).

Az élettársi kapcsolat a felek közötti tényleges együttélésen alapuló viszony, amely az együttélés tényével jön létre, nem szükséges hozzá sem meghatározott idejű együttélés, sem hatósági közreműködés. Ma a házasságon kívüli partnerkapcsolatokon belül megkülönböztetjük az élettársi kapcsolatot és a külön törvény által szabályozott, bejegyzett élettársi kapcsolatot, ugyanis egyes országokban lehetőség van regisztrálni ezeket. A bejegyzett élettársi kapcsolat a házassághoz hasonló státuszt eredményez, valamint anyakönyvezésre is kerül (Rannard, 2017).

Napjaink egyik legaktuálisabb és legvitatottabb témája az azonos neműek házassága, olyan házasság, amelyet két azonos nemű személy, tehát két nő vagy két férfi köt. Európát tekintve nagyon eltérőek a vélemények ezzel kapcsolatban: Európa nyugati, észak- és délnyugati

országokban többségében elfogadott az azonos neműek házassága, a dél-európai országokban többségében elfogadott a fent már említett bejegyzett élettársi kapcsolat, a kelet-európai, észak-keleti országok többsége pedig még semmilyen azonos nemű együttélési formát nem ismer el (Lipka–Masci, 2019; Rannard, 2017).

Az Eurostat 2022 májusában publikálta az EU-s tagállamok 2020-as házasságkötési adatait. Az Eurostat külön nem gyűjt adatokat az unió tagállamaiban, csak átveszi az országos adatokat és egységesíti azokat. Egy olyan gyorsan változó világban, mint amiben élünk azonban kérdéses, hogy mennyire időszerű és modern az ilyen típusú uniós-szintű adatközlés. Nagyon fontos lenne a politikai, gazdasági döntéshozók számára, hogy minél frissebb adatokkal dolgozhassanak, ellenben a naprakészség hiánya ellenére is szükség van az Eurostat felméréseire, hogy legalább összehasonlítható adatokkal lehessen dolgozni és a különböző családpolitikai intézkedések hatásait könnyebben észre tudjuk venni, illetve ezeket értékelni. A felmérésben szereplő országok közül a 2019-es adatokhoz képest egyedül Magyarországon emelkedett a házasságkötések száma. A 2020-as rangsorban Magyarország (6,9) az első, majd Lettország (5,6) és Litvánia (5,5) következik, míg a legalacsonyabb házassági rátát Olaszország (1,6) és Portugália (1,8) teljesítette. Összehasonlításképpen az uniós átlag értéke 3,2 volt. A magyarok nemzetközi szinten egyedülálló házasságkötési kedvének egyik oka a kiszámítható kormányzati családpolitika és a stabil családbarát környezet lehet (Pári, 2022).

3.2. Országos szintű felmérések

3.2.1. Középiskolásokat érintő felmérések eredményei

Az oktatási lehetőségek egyenlőtlensége az egyik alapvető probléma, amellyel a romániai egyetem előtti oktatási rendszer szembesül. Románia oktatási rendszerét a vidéki és városi iskolába járó tanulók közötti egyértelmű különbség jellemzi. A legszembetűnőbb különbségeket a 8. osztály végén sorra kerülő képességvizsga eredményei mutatják. A 2019-es országos felmérés eredményei azt mutatják, hogy a vidéki diákok körülbelül 1,6 ponttal alacsonyabb eredményt értek el, mint városi társaik, annak ellenére, hogy az V-VIII. osztályosok átlaga nagyjából azonos. A vidéki tanulók negyede 4 alatti, míg városi társaik 5,72 alatti eredményt értek el. A romániai oktatási intézmények küzdenek azért, hogy csökkentsék a tanulási folyamatban a társadalmi és családi hátrányokat. A koronavírus-járvány által okozott intézkedésekkel összefüggésben a társadalomtudósok becslése szerint a hátrányos helyzetű tanulók szenvedik el leginkább a világjárvány okozta hátrányos helyzetet.

A koronavírus-járvány előtti romániai társadalmi-gazdasági környezet megértése szintén fontos, tekintettel arra a példátlan helyzetre, amelyben az oktatási rendszernek alkalmazkodnia kellett az online tanítási és tanulási tevékenységekre való áttéréshez. A szegénység és a társadalmi egyenlőtlenség más európai országokhoz képest nagyon magas szinten van. A jövedelmi egyenlőtlenséget mérő mutatók rávilágítanak arra, hogy Romániában nagyon erős a polarizáció, a gazdagok és a szegények közötti szakadék az egyik legnagyobb az Európai Unióban. Romániában a lakosság 32,5%-át fenyegeti a szegénység, vagy a társadalmi kirekesztés veszélye. Ezzel a számadattal az Európai Unióban az első helyen állunk a társadalmi és gazdasági marginalizálódás tekintetében. A 16 év alatti gyermekek 37,9%-át és a 16-24 éves fiatalok 37,4%-át, a több mint kétgyermekes családok 57,6%-át és az eltartott gyermekeket egyedül nevelő személyek 48,8%-át fenyegeti a szegénység, vagy a társadalmi kirekesztés veszélye. A szegénység az alacsony iskolai végzettségűek körében gyakoribb. A csak középfokú végzettséggel (8 osztály) rendelkezők mintegy 55%-a van kitéve a szegénységnek, vagy társadalmi kirekesztésnek. A szegénység és a társadalmi kirekesztés a vidéki területeken gyakoribb, mint a kisvárosi és külvárosi, vagy a nagyvárosi területeken. A vidéki területeken élők mintegy 45%-át fenyegeti a szegénység, míg a kisvárosi és külvárosi területeken élők 24,9%-át, a nagyvárosi területeken élők 18,6%-át. A COVID-19 világjárvány

miatti iskolabezárások idején a diákok online oktatási tevékenységekben való részvétele attól függött, hogy a háztartási infrastruktúrához való hozzáférésük és háztartásaik mennyire voltak felszerelve internetkapcsolattal, lappal, személyi számítógéppel, nyomtatóval (vagy mobiltelefonnal, táblagéppel), valamint attól, hogy a szülők milyen támogatást tudtak nyújtani gyermekeiknek a tanórákhoz és a tanárok által biztosított tanulási forrásokhoz való hozzáféréshez.

A vészhelyzet kezdetén a Bukaresti Egyetem, a jászvásári Alexandru Ioan Cuza Egyetem, a temesvári Nyugati Egyetem és az Oktatási Tudományok Intézete által alkotott konzorcium által koordinált átfogó tanulmány azt állapította meg, hogy a tanulók és a tanárok többsége elismerte, hogy nem rendelkeznek elég fejlett digitális készségekkel ahhoz, hogy képesek legyenek az online tanulási eszközöket használni, vagy, hogy képesek legyenek azokat megtervezni és kellően vonzóvá tenni a tanulók számára. Ezek az adatok azt sugallják, hogy nem túl reális feltételezni, hogy a kizárólag online szolgáltatásra való átállás könnyen megvalósítható. Azon túl, hogy vannak olyan háztartások, amelyekben nincs internet-hozzáférés vagy telefonjel, vagy nincs számítógép, laptop, tablet, mobiltelefon és a digitális készségek meglehetősen alacsony szinten vannak, az otthoni elszigeteltség és az oktatási folyamat kizárólag az otthoni térbe való áthelyezése más bonyolult helyzeteket is teremtett. Előfordulhatnak olyan esetek, amikor a többgyermekes családoknak meg kell osztaniuk az IKT-eszközöket (Információs és Kommunikációs Technológiák) és a munkaterületet a gyermekek és a saját munkájuk számára.

Ugyanakkor Bogdan Florian és munkatársa az egész anyagban számos olyan, a jövőre vonatkozó intézkedést fogalmaznak meg, amelyek pozitív hatással lehetnek a digitális oktatás jövőjére. Ezek egyike a tanulók és családok számára a sajátos szükségleteiknek megfelelő támogatási programok kidolgozása és széleskörű, rendszerszintű végrehajtása. A meglévő programokat, mint például a Tej-kifli program, az Iskola utáni iskola program, az Euro 200, valamint a helyi közigazgatás által nyújtott különböző típusú oktatási támogatásokat értékelni és fejleszteni kell. A pénzügyi források e programok közötti újraosztásával növelhető a programok hatékonysága. A nemzeti programokban való részvétel feltételeinek módosítása a lehetséges kedvezményezettek körének bővítése érdekében prioritást élvez e programok javítása szempontjából. Egy másik intézkedés lehetne a kiszolgáltatott családok támogatására

közösségi szinten nyújtott integrált szolgáltatáscsomag kidolgozása: a gondozási szolgáltatásokhoz való hozzáférés, a közösségi egészségügyi ellátás, a szociális lakhatás vagy támogatott bérleti díj, oktatási támogatási intézkedések. Ezeket a szolgáltatásokat oktatási szakemberekből, szociális munkásokból és ápolókból álló közösségi csoportok nyújthatnák, egészségügyi mediátorok, logopédusok, pszichológusok, tanácsadók a Megyei Munkaerőelosztó Ügynökségektől (Bogdan & Țoc, 2020).

3.2.2. 18-25 év közöttieket érintő felmérések eredményei

Tanulmány a Romániában élő fiatalokról 2018-2019

A Friedrich-Ebert-Stiftung (továbbiakban FES) tanulmányt a Dél-Kelet európai országokban (Albánia, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Horvátország, Koszovo, Macedónia, Montenegró, Románia, Szerbia és Szlovénia) párhuzamos felmérések alapján készítették el több, mint 10000 14-29 év közötti fiatal válaszai alapján. A felmérés célja, hogy azonosítsák a mai társadalomban élő fiatalok értékeit, attitűdjeit, viselkedését és elemezzék ezeket. A kérdések széles skálát érintettek, a fiatalok értékei, meggyőződései, tapasztalatai, törekvései különböző területeken: oktatás, foglalkoztatás, politikai részvétel, család, szabadidő és médiahasználat.

2018-ban a felmérések szerint Románia az oktatási szintek közötti különbség tekintetében a második helyen áll (Málta után). A NEET-ráta¹⁶ a Romániában élő középfokú végzettséggel rendelkező fiatalok körében hatszor magasabb, mint a felsőfokú végzettségűek között, valamint 12,6 százalékpontos különbség van vidéken és városokban élők között, ami ebben a kutatásban a legnagyobb¹⁷.

¹⁶ NEET - "Not in Education, Employment, or Training" jelentése: "Nincs oktatásban, foglalkoztatásban vagy képzésben"

¹⁷ Forrás: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/bukarest/15294.pdf> Studiul despre tinerii din România 2018/2019 – 6 oldal

Kivándorlási tervek és kilátások

Romániában jelentősen megnőtt a migráció a kommunizmus bukása után. Az ENSZ nemzetközi migrációs felmérései szerint, Románia a világon második helyen áll Szíria után, a 2007-2015-ös kivándorlási ütemet tekintve, ez számokban 3,4 millió románt jelent, akik ebben az időszakban emigráltak. Az EU-hoz való csatlakozás után a migráció ismét nagymértékben megnövekedett, mivel szabadon mozoghattak a tagállamok között és találhattak munkát (Sandu 2016; Sandu, Toth és Tudor 2018). A szegénység és a lehetőségek hiánya miatt sok fiatal az emigráció útját választotta. A legújabb kutatások becslései szerint a Romániát elhagyó kivándorlók több mint 80%-a munkaképes korú volt.

A 14-29 éves romániai fiatalok mintegy 70%-a jelenleg nem kíván más országba költözni. A 2014-es adatokhoz képest ez az arány jelentősen megváltozott, mivel kevesebb romániai gondolkodik azon, hogy elhagyja az országot. Míg 2014-ben a romániai fiatalok mintegy 60%-a akarta elhagyni az országot hat hónapnál hosszabb időre, addig 2018-ban ez az arány 30% volt. Ez a jelentős eltérés könnyen betudható annak, hogy Románia most már több éve tartósabb gazdasági növekedésnek indult, de valószínűleg ez egy kérdőíves hatás is.

Az egyik legerősebb összefüggés az életkor és a migrációs szándék között mutatkozik. A 14-19 éves korcsoportba tartozó válaszadók többsége jelezte, hogy el akarják hagyni az országot, de úgy tűnik, hogy ez a vágy az életkor előrehaladtával csökken. Ezt a csökkenést két tényező magyarázza. Az egyik, ahogy idősödnek, a válaszadók egyre jobban integrálódnak a román társadalomba, és kevésbé valószínű, hogy el akarnak menni, függetlenül korábbi terveiktől. A második, hogy ahogy telik az idő, a valóban távozni akaró válaszadók nagyobb valószínűséggel teszik ezt meg, és már nem képezik a demográfiai csoportjaink részét.

A tehetősebb családokból származó válaszadók nagyobb valószínűséggel akarnak elmenni, személyes döntésként, amely a fejlődéssel, az oktatással, a jobb munkalehetőségekkel, vagy más szempontokkal függ össze. A kevésbé jómódú családokból származó válaszadók esetében kevésbé valószínű, hogy jól átgondolt és tervezett döntésként távoznak, és sokkal valószínűbb, hogy a munkahelyekhez vagy lehetőségekhez való rosszabb hozzáférésükből adódó kényszerűségből. A korlátozott lehetőségekkel rendelkező fiatalok általában a nyelvekhez és a bürokratikus hatékonysághoz is kevésbé férnek hozzá, ami visszatartja őket

attól, hogy hosszú időre akarjanak elvándorolni. Ehelyett nagyobb valószínűséggel rövidebb időre vándorolnak, bizonyos külföldi minták vagy szakmai lehetőségek függvényében (Sandu 2016).¹⁸ A távozási szándék intenzitása az életkor, a régió, a vagyon és a szülői végzettség függvényében is megoszlik, mivel a fiatalabb korosztály tervei közt ritkán szerepel az, hogy az elkövetkező hat hónap és két év között távozzanak, idősebb korosztály ennél jóval eltökéltebb. Nők és férfiak arányosak a távozási vágy tekintetében, viszont a nőknél sokkal valószínűbb, hogy emigrálnak, mivel őket jobban érintik a migrációs kérdésekben rejlő egyenlőtlenségek, például a biztonság vagy a bizalom kérdései. Általánosságban elmondható, hogy azok a válaszadók, akiknek nagyobb a vagyonhoz való hozzáférése és részletesebbek az oktatási tervek, általában inkább akarnak elmenni, mint azok a válaszadók, akiknek kevesebb a vagyonhoz való hozzáférése, általában hamarabb távoznak, mivel igényeik általában korlátozóak és azonnaliak.

Az elvándorlás nem, életkor, iskolai végzettség és vagyon szerinti megoszlása

Ebben az esetben az elemzések jól mutatják, hogy a csoportok között számottevő különbségek vannak a külföldön való tartózkodás időtartamának tekintetében. Azok a női válaszadók, akik több vagyoni értékhez jutnak hozzá Romániában, és azok a válaszadók, akik magasabb iskolai végzettségre törekszenek, inkább hosszabb ideig akarnak maradni, míg a többi válaszadó nagyobb kísértést érez arra, hogy akár egy évnél rövidebb időre is távozzon. Továbbá azt is láthatjuk a felmérés során, hogy a külföldi utazásra való felkészülés leggyakoribb módja a külföldön élő barátokkal vagy rokonokkal való kapcsolatfelvétellel történik. Bár nehéz lenne teljes mértékben megérteni a migráció mechanizmusát, azt láthatjuk, hogy a külföldön élő barátokkal vagy rokonokkal kapcsolatba lépő válaszadók több mint 70%-ának oktatási szintje nem haladja meg a középiskolai szintet. A válaszadók fele megpróbálta felvenni a kapcsolatot a potenciális munkaadókkal is, ezzel szemben a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező potenciális migránsok általában nem sokat tettek azért, hogy felkészüljenek egy másik országba való költözésre. A válaszadók több mint 60%-a vette fel a

¹⁸ Forrás: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/bukarest/15294.pdf> Studiul despre tinerii din România 2018/2019 –14-15 oldal.

kapcsolatot a potenciális iskolákkal, egyetemekkel és posztgraduális szintű tanulmányokat kíván folytatni¹⁹ (Badescu et al., 2019).

3.2.3. Fiatal felnőtteket érintő felmérések eredményei

Fiatal családok - ma és holnap

Az élettársi kapcsolatok kis és nagy városokban egyaránt elterjedtek (5000 fő alatt - 500.000 fő felett). A vidéki fiatalok hajlamosabbak korábban emancipálódni, függetlenné válni, és a háztartás hatékonyabbá tételében korábban társat keresnek maguknak. Nagyvárosokban, mint például Bukarestben észlelhető a másik véglet, ahol az élet általában késlelteti a fiatalok házasságban való gondolkodását. Bár a felmérésben szereplők 19%-a számolt be arról, hogy házas, a bukaresti fiataloknak csak 10%-a számolt be ugyanerről. A fiatalok halasztják a házasságkötést különböző okokból, mint például: hogy befejezzék tanulmányaikat, jól fizető állást találjanak, javítsák gazdasági helyzetüket, stb. Az életkornak a párkapcsolati státuszra gyakorolt hatása viszonylag intuitív és rendkívül rugalmas. A 14-18 éves fiatalok általában nem házasok, és többségük párkapcsolatban él (általában nem élnek együtt). Ahogy idősödnek, úgy nő a párkapcsolatban élők aránya, és a fiatalok egy része meg is házasodik. 23 éves kor után egyre több válaszadó házas, vagy él párkapcsolatban a partnerével. A generációs ciklus a 27-29 éveseknél ér véget, akiknek fele házas, negyede párkapcsolatban él (először több olyan kapcsolatban, ahol ketten együtt élnek), és a minta 1%-a jelezte, hogy elvált.²⁰

Kapcsolati státusz a szülők iskolai végzettsége, vagyona, neme, életkora és a település mérete szerint

Az anyagi jólét és a párkapcsolati státusz közötti összefüggés tanúskodik arról, hogy mit jelent Romániában a családi élet. A felmérés szerint a 14-29 éves romániaiak közel 22%-a a kényelmes élethez fontosnak tartott anyagi javak közül kevesebb mint 5-höz²¹ jut hozzá, ezt a kategóriát nevezzük súlyos anyagi nélkülözésnek, hasonlóan az Eurostat mutatójához. Ez a

¹⁹ Forrás: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/bukarest/15294.pdf> Studiul despre tinerii din România 2018/2019 – 18 oldal

²⁰ Forrás: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/bukarest/15294.pdf> Studiul despre tinerii din România 2018/2019 –

²¹ A felmérésben szereplő anyagi javak: ház/lakás, mobiltelefon, saját számítógép, otthoni internet, bicikli, motorbicikli, légkondicionáló egység, mosogatógép, mosógép, auto.

csoport nagyobb valószínűséggel házasodik, mint a tanulmányban szereplő bármely más csoport. Ez a megállapítás nem annyira meglepő, mivel más országokban a marginalizált és szegény közösségekkel kapcsolatos néhány közelmúltbeli kutatás azt jelezte, hogy a szegények egyre inkább hajlamosak a korai házasságot a szegénység leküzdésének egyik módjaként felfogni, bár sokkal, kisebb sikerrel (Goffman 2014).

Azok a válaszadók, akiknek egyik szülője sem érettségizett (a minta 27%-a), nagyobb valószínűséggel házasodnak 29 éves koruk előtt. A spektrum másik végén azok a válaszadók vannak, akiknek mindkét szülője egyetemi diplomával rendelkezik, általában nem házasodnak 29 éves koruk előtt, és csak 11%-uk házasodott meg. Az összes vizsgált csoportban a válaszadók mintegy 90%-a látja magát házasnak és gyermekesnek a jövőben. Azt is észrevehetjük, hogy azok a válaszadók, akik magukat és háztartásukat szegénynek tartják ("Alig van elég pénzük a túlélésre"), valamivel kevésbé eltökéltek abban, hogy a jövőben megházasodjanak (85%, szemben a 91%-os átlaggal), ehelyett nagyobb valószínűséggel döntenek az együttélés és gyermekvállalás mellett.²²

Gyermekvállalási tervek: a gyermekek jelenlegi száma a szülők iskolai végzettsége, vagyona, neme, kora, település nagysága és családi állapota szerint

A házaspárok 75%-ának van már legalább egy gyermeke, de a házasságon kívül született gyermekek számának növekedését is mutatja - a válaszadók 12%-a él házasságon kívüli élettársi kapcsolatban. A felmérés azt is mutatja, hogy a 10000 lakosnál kisebb városokban élő válaszadók körében nagyobb a gyermekvállalás valószínűsége, mivel ezeken a településeken élő fiatalok mintegy 25%-ának már van legalább egy gyermeke. A Bukarestben élő 14-29 éveseknek mindössze 5%-a szült gyermeket.

Végül az anyagi bizonytalansági skála és a szülők iskolai végzettségét mérő skála megerősíti, hogy a kevésbé tehetősek és azok, akiknek a szülei nem végeztek középiskolát, nagyobb valószínűséggel vállalnak gyermeket 29 éves koruk előtt.

²² Forrás: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/bukarest/15294.pdf> Studiul despre tinerii din România 2018/2019 – 22, 23 oldal.

Nem új megállapítás az, hogy Románia az egyik olyan ország, ahol a gyermekszegénység szintje a legmagasabb, nemcsak Európában, hanem globálisan is. Ezt megerősíti az anyagi bizonytalansági skála és a szülők iskolai végzettségét mérő skála, hogy a kevésbé tehetősek és azok, akiknek a szülei nem végezték el a középiskolát, nagyobb valószínűséggel vállalnak gyermeket 29 éves koruk előtt. A válaszadók körülbelül negyede azt állítja, hogy nem tudja, hány gyermeket tervez vállalni, akik viszont megadják a számadat, az általános átlag 1,8 gyermek, ami jelentősen elmarad az egy nőre jutó születések számától. A népességszám szinten tartásához szükséges (2,2 születés), de ez jelentősen meghaladja az egy nőre jutó születések jelenlegi romániai számát (1,53).

Bár a szegényebb válaszadók kevesebb gyermeket terveznek, jelenleg több gyermeket vállalnak, mint a több anyagi javat birtokló válaszadók. Ez azzal a ténnyel magyarázható, hogy azok a válaszadók, akik hajlamosak rendkívül korán gyermeket vállalni, életük során korábban új háztartást is alapítanak, és ekkor elkerülhetetlenül szegények. Ennek strukturális magyarázata lehet, hogy a szegényebb válaszadók hajlamosak korábban több gyermeket vállalni, mint a gazdagabbak, mivel arra szocializálódtak, hogy korábban házasodjanak, kevesebb ismerettel rendelkeznek a szexuális felvilágosításról és a szexuális felvilágosításhoz való hozzáféréssel, és jobban ragaszkodnak a hagyományos nemi szerepekhez.²³

Házassági törekvések - mikor és miért

Egyértelmű tendenciát mutat az, hogy a kisebb településeken, kisebb vagyonnal rendelkező háztartásokban és alacsonyabb iskolai végzettségű szülőkkel rendelkező válaszadók körében az elvárás az, hogy a nőknek fiatalabb korban kellene férjhez menniük. Ezen a rétegződésen túlmenően a nők és a férfiak közötti következetes különbséget figyelhetünk meg a nők optimális házasságkötési korának becslésében is, ami összhangban van a családi élet nemzetközi trendjével (Becker és Becker 2009). A nemek közötti különbség a nők optimális házassági életkorának becslésében igen következetes, a férfiak általában úgy vélik, hogy a nőknek egy évvel fiatalabbnak kellene lenniük a házasságkötéskor. Úgy tűnik, hogy a

²³ Forrás: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/bukarest/15294.pdf> Studiul despre tinerii din România 2018/2019 – 24,25 oldal

szegmentáció az interszekcionalitásnak köszönhető, és a nagyobb városokban, vagy gazdagabb háztartásokban élő nők esetében e különbség kisebb mértékű növekedését látjuk, ami ellentmond annak, hogy az ilyen körülmények között élő nők úgy látják, hogy a házasságkötés előtt több fejlődési lehetőségük van, amit kihasználhatnak. Az anyagi javak tekintetében a szegényebb háztartásokból származó válaszadók inkább úgy vélik, hogy a nőknek korábban kellene férjhez menniük, és ez nem függ a válaszadó nemétől. Jelentős nemi különbséget állapíthatunk meg a háztartások jóléti szintjének növekedésével és a nők jobb foglalkozási vagy oktatási lehetőségeinek javulásával, a házasságkötés optimális életkorát a nők hajlamosak későbbre tenni, mint a férfiak. Másik lényeges szempont, amelyet fontos kiemelni, a házasságkötés optimálisnak vélt életkorban mutatkozó különbség növekedése. Bár a női válaszadók mindkét nem esetében magasabbnak tartják a házasságkötés optimális életkorát, az ő megítélésük szerint a férfiaknak körülbelül 2,5 évvel idősebb korban kellene megházasodniuk, mint a nőknek. Ez a különbség megerősíti a 2014-es FES ifjúsági felmérés által megállapított különbséget, amely a házasságkötés optimális életkora között szinte azonos különbség. A 2014 és 2018 közötti fő különbséget a nők körében bekövetkezett szemléletváltozás okozza, akik mostanra a nők esetében közel egy évvel, a férfiak esetében pedig 0,3 évvel kitolták a házasságkötés optimális korhatárát. Ez a változás rávilágít az elérhetővé vált foglalkozási és oktatási lehetőségek növekedésére, amelyeket a házasságkötés előtt ki kell használni, különösen a nők véleménye szerint²⁴ (Badescu et al., 2019).

---

²⁴ Forrás: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/bukarest/15294.pdf> Studiul despre tinerii din România 2018/2019 – 26,27 oldal.

3.3. Megyei szintű felmérések

3.3.1. Középiskolásokat érintő felmérések eredményei

Oktatás, képességfelmérő és érettségi vizsgák

A képességvizsga tekintetében elmondható, hogy 2021-ben sikerességi arány szerint a Hargita megyei végzős nyolcadikosok az alsó középmezőnyben helyezkednek el más megyékhez képest. A román nyelv és irodalom vizsgán szerzett osztályzatok alacsonyok, míg matematikából és magyar nyelv és irodalomból átlagosnak tekinthetőek.²⁵ Ezt alátámasztja Hargita Megye Tanácsának elemzőcsoportja által végzett felmérés is. Az előző évek eredményeit összehasonlítva elmondható, hogy az átmenési arány javult 2021-re, míg 2019-ben a diákok 68,13 százaléka érte el legalább az ötös osztályzatot, 2021-ben ez az arány 75,90 százalékra növekedett. Hasonlóképpen megjegyzendő, hogy az előző évhez képest 2021-ben több diák vizsgázott sikeresen matematika és magyar nyelv és irodalom tantárgyakból, azonban román nyelv és irodalomból az említett jelentés szerint is aggasztóak az eredmények: a vizsgára jelentkezett nyolcadikosok szinte fele (44,49%) nem szerezte meg az átmenő jegyet. Ezen felül 2020-hoz képest 2021-ben csökkent a sikerességi ráta 61,18%-ról 55,51%-ra. Ehhez az a tény is hozzátartozik, hogy ebben az évben képességvizsgáztak azok az évfolyamok, akik már az alternatív tanterv szerint tanulták a román nyelvet, új tankönyvekből. Összességében elmondható, hogy a 2021-es képességfelmérőre beiratkozott nyolcadikosok háromnegyede sikeresen teljesítette a vizsgákat, így Hargita megye kicsivel az országos átlag felett foglal helyet a ranglétrán²⁶.

Ami a 2021-es érettségi illeti, a beiratkozott diákok 54,07%-a teljesítette sikeresen a vizsgákat, ez az arány 15%-al kevesebb az országos átlagnál. Az átmenési arány az érettségi esetében is román nyelv és irodalomból lett a legkisebb, és magyar nyelv és irodalomból a

²⁵ Erdélystat.ro: A 2021-es képességvizsga eredményei az elmúlt tíz év kontextusában ([Erdélystat - Statisztikák \(erdelystat.ro\)](http://erdelystat.ro), letöltés dátuma: 2022.02.21.)

²⁶ Hargita Megye Tanácsa: Képességfelmérő vizsga eredmények VIII. Osztály – jelentés, 2021 (http://elemzo.hargitamegyero/wp-content/uploads/2021/09/Jelentes_Kepessegvizsga_2021.pdf), letöltés dátuma: 2022.02.21.)

legnagyobb. Érdekességként kiemelendő, hogy ha a román vizsga eredményeit nem vennék figyelembe, akkor a sikerességi arány 70 százalékos lenne az érettségi vizsgán²⁷.

Mivel mind a képességfelmérő, mind az érettségi eredményein tapasztalható, hogy a magyar ajkú diákoknak mekkora nehézséget okoz a román nyelv és irodalom tantárgy elsajátítása, érdemes foglalkozni ezzel a problémával és figyelembe venni a jelentésben megfogalmazott javaslatokat is. Ezek közül néhány: a román tárgyat oktató pedagógusok megfelelő képzése kiemelten más anyanyelvű diákok tanítására, differenciált érettségi román nyelv és irodalomból a más anyanyelvel rendelkező tanulók számára, különféle lehetőségek biztosítása, amelyek által a diákok gyakorolni tudják a román nyelvet (pl. táborok, cserediák programok stb.), jó gyakorlatok megosztása tanárok között²⁸. Ugyanitt említendő Hargita Megye Tanácsának jelentése a románnyelv-oktatás helyzetéről Hargita megyében, amelyben az előzőek mellett a következő javaslatok fogalmazódtak meg: felkészítő szervezése az érettségire a Sapientia EMTE épületében, szombatoként, valamint nyáron több héten keresztül játékos nyelvtanulás táborok keretében; „nyelvcseré közösség”, amely keretében a diákok online csevegnek, ezáltal egymást tanítva; interaktív applikációk fejlesztése nyelvi kompetenciák fejlesztésére; oktató jellegű filmek, anyagok elérhetővé tétele online; szakmai konzultáció a tankönyvek összeállításához²⁹.

Fiatalok igényei az iskolapadon kívül

Hargita Megye Tanácsa ifjúsági konzultációt szervezett 2019-ben csík-térségi fiatalok bevonásával, amelynek fő következtetései, a beérkezett javaslatok beépíthetőek jelen ifjúsági stratégiába. A megkérdezett fiatalok úgy vélték, hogy szükséges lenne szervezni térségenként időgazdálkodás-képzéseket, illetve más képzéseket is szívesen fogadnának különféle témákban, ilyen például a pályázatírás, ugyanígy a pályaaorientációra és állásbörzék

²⁷ Hargita Megye Tanácsa: Érettségi vizsga eredmények – jelentés, 2021. (http://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2021/09/Jelentes_Erettsegi-vizsga_2021-1.pdf), letöltés dátuma: 2022.02.21.)

²⁸ Hargita Megye Tanácsa: Érettségi vizsga eredmények – jelentés, 2021. (http://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2021/09/Jelentes_Erettsegi-vizsga_2021-1.pdf), letöltés dátuma: 2022.02.21.)

²⁹ Hargita Megye Tanácsa: A románnyelv-oktatás helyzete Hargita megyében, 2019. (<http://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2019/11/Rom%C3%A1nnyelv-oktat%C3%A1s-jelent%C3%A9s.pdf>), letöltés dátuma: 2022.02.21.)

szervezésére, a Hargita Hazavár és a Diákmunka portálok fejlesztésére is érdemes lenne hangsúlyt fektetni. Továbbá fontos lenne továbbra is a különböző szakmák megismertetése és a szakoktatás vonzóbbá tétele, ennek irányába a megyei tanácsnak jelen pillanatban is vannak törekvései. A románnyelv-oktatás téma ezen konzultáció során is felmerült problémaként, amely alátámasztja az előzőekben leírtakat, ugyanígy egyéb nyelvtanfolyamokra is lenne igényük a fiataloknak. Az ifjúsági szervezetek igényelnék továbbá térségi találkozók megszervezését, havonta egy alkalommal, valamint közös táborokat az egyesületek számára³⁰.

Digitális oktatás az iskolákban

2020 tavaszán Romániában is kirobbant az egész világot lebéntő koronavírus-járvány, amely az élet minden területére nagy hatással volt, így kilátástalan helyzetek születtek az oktatásra és a munkavégzésre vonatkozóan is. Az iskolák bezártak, a munkavállalók egy része otthonról kényszerült dolgozni, míg másokat kényszerszabadságra küldtek. Az oktatás átkerült az online térbe, és mivel Hargita Megye Tanácsa prioritásként kezeli az oktatást, a folyamat pedig nem zajlott zökkenőmentesen – legfőképpen azért, mert erre a hirtelen váltásra senki nem volt felkészülve –, a megyei tanács indítványozta a digitális oktatásra vonatkozó akcióterv kidolgozását Hargita megye számára. Az akcióterv kidolgozása és az egyeztetések, felmérések során a következő célok fogalmazódtak meg az oktatás digitalizálása kapcsán: az oktatás hatékonyságának növelése a digitális oktatás komponens kiegészítésének biztosításával; a tanárok magas szintű képzése, ami a digitális kompetenciákat illeti, valamint a metodológia elsajátítása az új technológiák használatára vonatkozóan a digitális oktatásra; a diákok digitális kompetenciáinak fejlesztése, biztosítva az esélyegyenlőséget és társadalmi befogadást; egy diákközpontú oktatási rendszer biztosítása, amely a kulcsfontosságú kompetenciák fejlesztésére támaszkodik, az országos programokhoz szorosan kapcsolódik, de a helyi igényekhez, sajátosságokhoz is igazodik³¹.

³⁰ Hargita Megye Tanácsa: Csík-térségi ifjúsági konzultáció – jelentés (<http://elemzo.hargitamegye.ro/csik-tersegi-ifjusagi-konzultacirol-szolo-jelentes-2019/ifjusagi-konzultacio-jelentes-3/> , letöltés dátuma: 2022.02.22.)

³¹ DigEdu2030 – Planul de acțiune privind educația digitală a județului Harghita, <http://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2021/04/DigEdu2030.pdf> , letöltve: 2022.02.22.)

A javasolt célok elérése érdekében a következő intézkedéseket tartják szükségesnek a bevont szakemberek: az oktatási infrastruktúra korszerűsítése és a korszerű taneszközök biztosítása; regionális partnerség kiépítése az önkormányzatok és az iskolák között; az egyetemek bevonása a tanárok folyamatos képzésébe; az országos programoknak megfelelően kialakított kétnyelvű digitális platform létrehozása, amely tartalmazna különféle kiegészítő oktatási anyagokat; az országos operatív programokon keresztül e területre elkülönített uniós források felhasználása; egyéb finanszírozási források és eszközök azonosítása a javasolt program maradéktalan végrehajtása érdekében³².

Iskoláskorú Hargita megyei fiatalok meglátásai a lakóhelyük adta lehetőségeket és a jövőt illetően

Hargita megye tanácsának elemzőcsoportja 2022-ben a fiatalok körében végzett egy online kérdőíves kutatást. Az ebből származó eredmények alapján a 18 év alatti válaszadók közel fele (41,7%) úgy véli, hogy a településen, ahol él elegendő olyan programlehetőség és helyszín áll a rendelkezésre, ahol a fiatalok ismerkedhetnek egymással. Ebből a szempontból térség szerinti bontásban elmondható, hogy a Keresztúr-térségben élő fiatalok a legelégedettebbek a lehetőségeikkel, míg a Maroshévíz-térségben élők a legkevésbé. Mindezt tovább bontva a 18 év alatti fiatalok szabadidős tevékenységeit vizsgálva az iskoláskorúak leginkább otthoni tevékenységekkel, tanulással, sporttal valamint összejöveteleken való részvétellel töltik szabadidejüket, legkevésbé pedig gyűjtéssel, meditációval, kézművességgel valamint barkácsolással. Ami az ezen korosztály sportolási lehetőségekkel való elégedettségét illeti, a válaszadók 38,7%-a nincs megelégedve, 40,7%-uk viszont elégedett a településen lévő sportolási lehetőségekkel. Itt ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy a válaszadók egyötöde jelezte, hogy ez a téma őket egyáltalán nem érdekli, vagy nem érinti. A kulturális programokkal való elégedettség a sportolási lehetőségekkel való elégedettséghez hasonlóan oszlik meg. A válaszadók 44,7%-a elégedett, míg 36,4%-uk elégedetlen a kulturális programokkal kapcsolatos lehetőségekkel a településen, ahol él.

³² DigEdu2030 – Planul de acțiune privind educația digitală a județului Harghita, <http://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2021/04/DigEdu2030.pdf>, letöltve: 2022.02.22.)

A 18 éven aluliak szerint a következő ismerkedési, szórakozási lehetőségekre lenne szükség: szórakozóhely, bulizóhely, sportprogramok, edzőterem, koncertek, kávézó, cukrászda, pizzázó, ahol a fiatalok összegyűlhetnek falvakban is, közös társasági programok a településeken, például táncestek, tánc csoport, mozi, táborok, könyvklubok (ezt a román anyanyelvűek kérik), skatepark. Ha egy kérésük lehetne a helyi önkormányzatokhoz, akkor a legtöbben foci- és sportpályákat kérnének, továbbá kirándulásokat, túrákat, mozit, edzőtermet, szabateri edzőparkot, bicikliutakat és biciklis kirándulásokat.

Oktatással kapcsolatosan a kiskorú kitöltők a következő problémákat fogalmazták meg: román nyelvtanulás problémaköre - inkább idegen nyelvként kellene tanítani, sok a felesleges tantárgy, amit a későbbiekben soha nem használnak fel, ezért szűkíteni és reformálni kellene a tananyagot, a pályaválasztásra és kreativitásra nincs hangsúly fektetve, elavult a tananyag, szexuális oktatás hiánya az iskolákban. Szerintük ahhoz, hogy a fiatalok itthon maradjanak, több munkalehetőségre és nagyobb fizetésekre lenne szükség.

Az említett kutatás során az önkéntességre vonatkozó igényeket, hajlandóságot is vizsgáltuk. A 18 év alatti válaszadók 46,1%-a végzett már önkéntes tevékenységet, 39,3%-uk nem végzett még de szeretne a jövőben részt vállalni. Csupán 14,6% jelezte, hogy nem önkénteskedett még de a jövőben sem szeretné kipróbálni magát önkéntesként. Ugyanakkor azok, akik voltak már önkéntesek, az esetek többségében ifjúsági szervezetekben vállaltak tevékenységet. A munkavállalási hajlandóságot vizsgálva az adatok alapján a 18 év alattiak jelentős többsége (62,6%) nem vállalt még diákmunkát, viszont egy jelentősebb részük (52,3%) szeretne a jövőben diákmunkát vállalni.

Ami a jövőre vonatkozó terveket illeti, a válaszadó fiatalok közel kétharmada (63,1%) nem tartja nehéz feladatnak a pályaorientációt. Többségük (62,7%) hosszabb távon Hargita megyében képzei el a jövőjét, 32,7%-uk viszont előbb külföldre szeretne menni és csak azt követően telepedne le Hargita megyében. Ezek mellett a válaszadó 18 év alatti fiatalok kicsivel több, mint egyharmada (36,7%) egyáltalán nem Hargita megyében képzei el a jövőjét.

3.3.2. 18-25 év közöttieket érintő felmérések eredményei

Itthonmaradás és jövőkép

Hargita Megye Tanácsának alárendeltségébe tartozó Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége 2021-ben felmérést végzett a szakközépiskolát végző diákok körében, hogy megismerjék elképzeléseiket az iskola elvégzése utáni munkavállalással és a jövőre vonatkozó terveikkel kapcsolatban. A megyei tanács ugyanis fontosnak tartja a fiatalok gondolatainak megismerését a különféle témákat illetően és a felmerülő hiányosságok rendezését annak érdekében, hogy minél több fiatal az itthon való boldogulást válassza a külföldre való elvándorlás helyett, vagy a külföldön szerzett tapasztalatot hazatérés után itthon tudja hasznosítani, ezáltal is közreműködve Hargita megye gazdasági fejlődésében.

A felmérésben online kérdőívet használtak, melyet 662 diák töltött ki, a következő témakörökre koncentráltak: a középiskola elvégzése után terveznek-e továbbtanulni, vagy inkább munkavállalóként helyezkednének el akár itthon, akár külföldön, gondolkoznak-e abban, hogy vállalkozzanak, mi a véleményük erről. Az eredmények fényében elmondható, hogy az előző, 2017-es felméréshez képest nőtt azon válaszadók száma, akik a munkavállalást részesítik előnyben ahelyett, hogy továbbtanulnának, azonban pozitívum, hogy ezek a diákok többségben itthon szeretnének dolgozni. A kérdőívet kitöltő diákok nagy része tíz év elteltével is Hargita megyében szeretne élni, minden ötödik válaszadó pedig külföldön képzelel el a jövőjét tíz év múlva. Említésre méltó eredmény, hogy túlnyomórészt a maroshévíz-térségi kitöltők azok, akik Románia valamely más megyéjében képzelel el a jövőjüket. A 2017-es eredményekhez képest 5%-kal kevesebben akarnak külföldön új életet kezdeni, azonban itt érdemes megjegyezni, hogy a 2019-ben kirobbanó koronavírus-világjárvány nagyban befolyásolja a külföldön történő munkavállalási hajlandóságot. Akik mégis külföldre terveznek menni, azok legnagyobb részt a szakiskolás fiatalok, közülük is kiemelten a szakács, pék, cukrász és gépész szakon tanulók. Az elméleti oktatásban részesülő diákok pedig nagyrészt szeretnének továbbtanulni. A kérdőív eredményei arra is rámutatnak, hogy a megkérdezett fiatalok jövőképét befolyásolja a szüleiktől, illetve környezetüktől látott életstílus. Azaz,

leginkább azok a fiatalok kaptak külföldi állásajánlatot, akiknek valamely szülője, vagy barátok is külföldön végzik szakmai tevékenységüket³³.

A kutatás összegzéseként megfogalmazódott néhány javaslat, amely segítené a fiatalok migrációjának csökkentését. A válaszok alapján a következő kezdeményezések növelnék az itthonmaradás esélyét: a szakmai foglalkoztatottság presztízsének növelése, a vállalkozásra való hajlam ösztönzése és segítése, szakmai fejlődési lehetőségek biztosítása a friss diplomások számára, magyar anyanyelvű diákok számára a román nyelv tanításának újragondolása, kommunikáció és együttműködés létrehozása vállalkozások és szakiskolák között, különféle támogatási rendszerek kialakítása fiatalok számára, ami az ingatlanvásárlást és/vagy építkezést illeti, valamint a családalapításra vonatkozó támogatások repertoárjának növelése³⁴.

Hargita Megye Tanácsa 2018 őszén felmérést végzett azon Hargita megyei személyek körében, akik külföldön vállaltak munkát. Az online kérdőívet 480 Hargita megyei személy töltötte ki, a kitöltők háromnegyede 18-35 év közötti fiatal. Meglepő eredményként említhető, hogy leginkább a felsőfokú végzettséggel rendelkező fiatalok mennek külföldre dolgozni (40%). Ezt követi az a csoport, akik érettségi diplomával rendelkeznek, majd azok, akik elvégezték a líceumot, de nem rendelkeznek érettségi diplomával. Ezzel arányosan a diplomások nem szándékoznak hazaköltözni, akik pedig nem rendelkeznek magasabb iskolai végzettséggel, leginkább itthon tervezik a jövőjüket. A válaszadók majdnem fele egy jobb megélhetés reményében vállalt munkát külföldön, vagy, mert itthon nem tudott megfelelő munkahelyen elhelyezkedni. A kérdőívet kitöltők 60%-a szerint, ha a fizetések növekedtek volna, akkor nem kényszerültek volna elhagyni otthonukat, míg 40% szerint a munkalehetőségek nagyobb választéka itthon tartotta volna őket³⁵.

³³ Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége: A Hargita megyei szakközépiskolások érettségi utáni elképzelései a munkavállalást illetően (Letöltve: 2022.02.18., [Felmérés végzős diákok körében, 2021 | Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége \(adehar.ro\)](#))

³⁴ Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége: A Hargita megyei szakközépiskolások érettségi utáni elképzelései a munkavállalást illetően (Letöltve: 2022.02.18., [Felmérés végzős diákok körében, 2021 | Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége \(adehar.ro\)](#))

³⁵ Hargita Megye Tanácsa: Felmérés a külföldön dolgozó Hargita megyei személyek körében – jelentés (<https://adehar.ro/sites/default/files/Felm%C3%A9r%C3%A9s-a-k%C3%BCl%C3%B6ld%C3%B6n-dolgoz%C3%B3-Hargita-megyei-szem%C3%A9lyek-k%C3%B6r%C3%A9ben.pdf>), letöltés dátuma: 2022.02.22.)

Ami a 18-24 év közötti Hargita megyei fiatalok helyzetét, meglátásait és jövőképét illeti, a megyei tanács elemzőcsoportjának 2022-es kérdőíves felmérésének eredményei alapján az ebbe a korosztályba tartozók 82,3%-a még a szüleivel vagy nagyszüleivel él. A 18 év alattiaktól eltérően az ebbe a korosztályba tartozók jóval kisebb arányban gondolják úgy, hogy a településen, ahol élnek elegendő olyan programlehetőség és helyszín van ahol a fiatalok ismerkedhetnek egymással. Míg a 18 év alattiak 41,7%-a elégedett volt a lehetőségek számával e tekintetben, a 18 és 24 év közöttiek esetében csupán a válaszadók 24,8%-a jelezte meglelégedettségét. Ami a szabadidőben végzett tevékenységeket illeti, hasonlóan a 18 év alattiakhoz, a 18-24 év közötti válaszadók is leginkább otthoni tevékenységekkel, tanulással, összejöveteleken való részvétellel, illetve sporttal töltik a szabadidejüket, legkevésbé pedig gyűjtögetéssel, kézművességgel, valamint művészi alkotások készítésével. A sportolási lehetőségekkel való meglelégedettséget tekintve ugyanakkor némi eltérés mutatkozik meg a 18 év alatti fiatalok vélekedése és a 18-24 év közöttiek meglátásai között. Utóbbiak ugyanis (a 18 év alattiakhoz viszonyítva) közel 10%-al nagyobb arányban elégedetlenek a sportolással kapcsolatos lehetőségekkel a településen, ahol élnek. Hasonló a helyzet a kulturális programokkal kapcsolatos meglelégedettségek esetében is, ugyanis ebben az esetben is a 18 év alattiakhoz viszonyítva magasabb azok aránya, akik elégedetlenek a lehetőségekkel.

Az önkéntességre való hajlandóság vizsgálata során kapott eredmények alapján az ebbe a korosztályba tartozó fiatalok 74,8%-a végzett már önkéntes munkát - többnyire ifjúsági szervezetek keretében, és csupán egynegyedük nem végzett effajta tevékenységet. Ugyanakkor azon válaszadók 16,7%-a, akik még nem önkénteskedtek, tervez a jövőben önkéntességet vállalni. Ami a munkavállalást illeti, a válaszadó 18 és 24 év közöttiek valamivel több, mint fele (55,8%) vállalt már diákmunkát, viszont ezek 37%-a többet nem szeretne vállalni ilyen tevékenységet. További érdekesség, hogy az ehhez a korosztályhoz tartozó fiatalok a 18 év alattiakhoz képest nagyobb arányban (54,5%) vélik úgy, hogy a pályaválasztás nem egy egyszerű feladat. Ami pedig a jövőre vonatkozó terveket illeti, ennek a korosztálynak csupán a 15,1%-a válaszolta azt, hogy egyáltalán nem Hargita megyében képzelel el a jövőjét.

A 18-24. éves korosztály szerint a család és barátok közelsége, a természeti adottságok, a friss levegő, az anyanyelvhasználat, a kultúra és hagyományok miatt érdemes Hargita megyében

családot alapítani, de fontos további tényező a közösség, biztonság, a viszonylag jó iskolák, sok látványosság/kirándulási lehetőség is. Negatívumnak az alacsony fizetéseket, kevés munkalehetőséget, a román nyelv használatát és ennek a nem megfelelő oktatását említették többen, de a romaprobléma, a medveprobléma és a gyenge infrastruktúra is a felsoroltak között szerepel.

Az ehhez a kérdéshez érkezett válaszok közül kiemelnénk: *“bürokratikus államberendezés: a fiatalokat elrettenti a sok “papírozás”, amelyet helyi szinten a következőképpen lehetne redukálni: az állami ügyintézésel kapcsolatos informatív anyagok (pl. a fiatalok nem tudják, mi a helyi tanács hatásköre, nem tudják, bizonyos problémák vagy ügyintézés esetén mely állami hivatalhoz fordulhatnak), valamint az is segítség lenne, ha a hivatali alkalmazottak nem folytatnák a posztkommunista hivatali attitűdöt, amelyhez hozzátartozik az érdektelen hivatali dolgozó típus, a nem odafigyelni képes, elfoglaltságot színlelő dolgozó típus. Nincsenek megfelelő szórakozási lehetőségek, csak a falusi kocsmák, amelyek hosszú távon nem vezetnek jó útra. A gyermeknevelés is sok helyen ennek szellemiségében történik sajnos, ami a családalapításra rányomja bélyegét. A fiatalok nem tudják megfelelőképpen hangjukat hallatni, ezért nincs értelme sokak szerint itthon jövőt tervezni. Ezért fontos volna minél több községi ifjúsági konzultatív tanács létesítése, konzultatív fórumok rendezése, fókuszcsoportok megalapítása, de akár megyei ifjúsági konzultatív tanács is lehetne, szakmunkacsoportokkal együtt.”*

Szerintük telek- és ingatlanvásárlás segítségével, magasabb gyermekpénzzel, magasabb fizetésekkel, több munkalehetőséggel, családtámogatási programokkal ösztönözni lehetne a fiatalokat a családalapításra.

A korosztály szerint, mint ismerkedési, szórakozási lehetőségként bulizóhelyekre, bálókra, táncestekre, társasjátékestekre, kávézókra, pizzázókra, cukrászdákra a településeken, ahol a fiatalság össze tud gyűlni, ifiházakra, sportprogramokra lenne igény. Ha egy kérésük lehetne, akkor sportpályák (ezen belül kiemelték focipályák, skatepark) létrehozását, felújítását igényelnék, továbbá edzőtermet, szabadtéri edzőparkot, táncos programokat, előadásokat, bicikliutat, sportcsarnokot, jégpályát, társasjáték-esteket, strandot kérnének.

A korosztály fiatal vállalkozói leginkább anyagi nehézségekkel találkoztak vállalkozói létük alatt, emellett a román nyelvtudás hiánya és a bürokrácia okozott még fejtörést. Itt viszont érdemes megjegyezni, hogy ezen szegmensbe tartozók legnagyobb részének értelemszerűen nincs saját vállalkozása még. Oktatással kapcsolatosan a következő észrevételeik vannak: román oktatás iskolai kereteken kívül is pl. tábor, szakkör stb., kommunikációra helyezni a hangsúlyt, differenciált román érettségi és oktatás, sok a felesleges tantárgy és a reálok túl magas szinten vannak tanítva. Ahhoz, hogy a fiatalok itthon maradjanak, meglátásuk szerint magasabb fizetésre/anyagi biztonságra, alacsonyabb ingatlanárakra, több munkalehetőségre, infrastruktúra-fejlesztésre, több lehetőségre volna szükségük.

Hargita Megye Tanácsának ifjúsági programjai közül a Hargita hazavár, Ifinapok, Kiskertész program, 1000 székely leány napja, Csíksomlyói búcsú, Ifjúsági karaván, Megyenapok, Internship programokat ismerik.

3.3.3. Fiatal felnőtteket érintő felmérések eredményei

Hargita megyei fiatalok kulturális fogyasztásai és tevékenységei

Szabó Júlia *Erdélyi magyar fiatalok a társadalmi struktúrában* című doktori értekezésében vizsgálta az erdélyi magyar ifjúság társadalmi rendszerben való elhelyezkedését korábbi ifjúságkutatások végeredményei szerint. A minta számottevő részét Hargita megyei fiatalok tették ki, így érdemes röviden szót ejteni erről a kutatásról is. Az eredmények alapján négy klasztert határozott meg a kulturális tevékenységek és fogyasztás tekintetében. Az első kategória a *screenagerek* klasztere (30%), amelybe a mért fiatalok szinte 30%-a tartozik, tevékenységeik szorosan kötődnek az internethasználathoz és a képernyőkhöz: aktívan használják a közösségi médiát, filmet néznek, zenét hallgatnak, internetes játékokat játszanak és chatelnek online. Olyan jellegű kulturális tevékenységet, mint színházi darab megnézése, könyvtárba látogatás, könyvek olvasása kis mértékben jellemző rájuk. A második csoportba tartoznak a *magaskultúra orientáltak* (22,7%), kissé az előző ellentéte, ebbe a klaszterbe tartozó fiatalokra jellemző a színházba, operába való járás, hangversenyeken vagy táncházakban való részvétel. Szeretik továbbá a különféle kreatív elfoglaltságokat is, mint például a festés, írás, zenélés, könyvtárlátogatás és olvasás. A harmadik klasztert a *mindenevők* képezik, amely az előző kettő egyvelege, ugyanis ebbe a csoportba tartozó

fiatalok a lekérdezett aktivitások mindegyikébe bekapcsolódnak. A negyedik kategória a *passzívak* csoportja (25,6%), akik leginkább tévéznek és zenét hallgatnak, időt töltenek együtt a barátaikkal. Kismértékben jellemző továbbá a közösségi média használata és a filmezés laptopról, viszont az egyéb mért tevékenységek már távolabb állnak tőlük (Szabó, 2020).

A különféle fiataloknak szánt tevékenységek és a kínálat megtervezésekor tehát érdemes figyelembe venni a fenti szegmentációt annak érdekében, hogy mindegyik típusú csoportnak legyen elérhető kínálat a programok között.

Ami a 25-35 év közötti Hargita megyei fiatal felnőttek helyzetét, meglátásait és jövőképét illeti, a megyei tanács elemzőcsoportjának 2022-es kérdőíves felmérésének eredményei alapján az ebbe a korosztályba tartozók 42,7%-a még a szüleivel vagy nagyszüleivel él. Habár arányuk jóval alacsonyabb, mint a 18-24 év közöttiek esetében (82,3%), mégis ez az arány jelentősen magasnak mondható. A 18 év alattiaktól eltérően, viszont a 18-24 év közöttiekhez hasonlóan az ebbe a korosztályba tartozók jóval kisebb arányban gondolják úgy, hogy a településen, ahol élnek elegendő olyan programlehetőség és helyszín van ahol a fiatalok ismerkedhetnek egymással. Míg a 18 év alattiak 41,7%-a elégedett volt a lehetőségek számával e tekintetben, a 18 és 24 év közöttiek esetében csupán a válaszadók 24,8%-a, a 25-35 év közöttieknek pedig 31,8%-a jelezte megelégedettségét. Ami a szabadidőben végzett tevékenységeket illeti, a 18 év alattiaktól, valamint a 18-24 év közötti válaszadóktól eltérően a 25-35 év közöttiek leginkább már az otthoni tevékenységek mellett a kirándulással, a tanulással, illetve sporttal töltik a szabadidejüket, legkevésbé pedig gyűjtögetéssel, művészi alkotások készítésével, valamint számítógépezéssel. A sportolási lehetőségekkel való megelégedettséget tekintve elmondható, hogy a 18 év alattiakhoz, valamint a 18-24 év közöttiekhez viszonyítva ebben a korosztályban a legmagasabb azok aránya, akik elégedetlenek a lehetőségekkel a településen, ahol laknak. A kulturális programokkal kapcsolatos megelégedettség esetében hasonló a 18-24 év közöttiekéhez a válaszadók közötti eloszlás, a 25-35 év közöttiek esetében a válaszadók 43,6%-a elégedett a kulturális programokkal kapcsolatos lehetőségekkel.

Az önkéntességre való hajlandóság vizsgálata során kapott eredmények alapján az ebbe a korosztályba tartozó fiatalok többsége (71,8%), hasonlóan a 18-24 év közöttiek arányához,

végzett már önkéntes munkát - többnyire ifjúsági szervezetek keretében, és csupán valamivel több, mint egynegyedük (28,2%) nem végzett effajta tevékenységet. Ugyanakkor azon válaszadók 21,3%-a, akik még nem önkénteskedtek, tervez a jövőben önkéntességet vállalni. Ami a munkavállalást illeti, a válaszadó 25 és 35 év közöttiek valamivel több, mint fele (55,3%) vállalt már diákmunkát, viszont ezek 23,9%-a többet nem szeretne vállalni ilyen tevékenységet. További érdekesség, hogy az ehhez a korosztályhoz tartozó fiatalok a 18-24 év közötti fiatalokhoz hasonlóan nagyobb arányban (56,9%) vélik úgy, hogy a pályaválasztás nem egy egyszerű feladat. Ami pedig a jövőre vonatkozó terveket illeti, ebben a korosztályban a legalacsonyabb azok aránya (5,4%), akik egyáltalán nem Hargita megyében képzelik el a jövőjüket szemben a 18-24 év közöttiekkel (15,1%), illetve a 18 év alattiakkal, amelyek esetében ez az arány még magasabb 36,7%.

Ahogy a többi szegmensnél is, a 25-35 év közötti fiatalok is elsősorban a család, barátok közelsége, környezeti adottságok, friss levegő miatt érzik úgy, hogy érdemes Hargita megyében családot alapítani, viszont a többi szegmenshez képest az anyanyelvhasználat fontosságát ez a korosztály jobban kiemelte.

Negatívumként a legtöbben a gyenge infrastruktúrát, alacsony fizetéseket, magas ingatlanárakat/lakhatási problémákat nevezték meg, továbbá azt is, hogy kevés a bölcsőde (falun egyáltalán, városban kevés hely) és óvoda, hiszen ez az a korosztály, ahol a legtöbb esetben van már gyermek a családban. A kevés gyermekpénzt, a roma közösségek körüli problémákat is többen említették, viszont a román nyelvi problémákat sokkal kevesebben.

A korosztály szerint lakásvásárlási támogatással, gyermeknevelési és családalapítási támogatásokkal, nagyobb gyermekpénzzel, adókedvezményekkel, három éves gyermekgondozást segítő ellátással (GYES) lehetne ösztönözni a fiatalokat a családalapításra. Továbbá fontos még a megfelelő munkahely megfelelő fizetéssel. Érdekességként említendő, hogy a munkahellyel kapcsolatos igényeket leginkább a román anyanyelvű kitöltők zöme írta, a magyar anyanyelvű válaszadók esetében megfigyelhető, hogy sokkalinkább jelezték a különféle babaváró támogatásokat és a lakhatást. Ugyanezekkel a támogatásokkal lehetne segíteni a fiatal családokat.

Ami az ismerkedési, szórakozási lehetőségeket illeti, ennek a korosztálynak leginkább fesztiválokra, koncertekre, kulturális programokra, bálókra, táncestekre, szórakozóhelyekre lenne igénye, továbbá fontosnak tartják egy közösségi tér, ifjúsági központ létrehozását, társasjáték-estek szervezését, mozi létesítését, kávézók nyitását a falusi településeken is, a fiatalabb korosztályokhoz képest kevesebben igényelnének sportrendezvényeket. Ha egy kérésük lehetne a település vezetőjéhez, akkor a legtöbben wellness, strand, uszoda létesítését kérnék, továbbá színházi előadásoknak, bicikliutaknak, koncerteknek, kézműves foglalkozásoknak, több sportolási lehetőségnek örülnének.

A 25-35 éves vállalkozók a következő nehézségekkel kellett szembenézzenek: tőke megszerzése, román nyelvtudás hiánya, bürokrácia, vállalkozás fenntartása a koronavírus-járvány alatt. Az oktatás kapcsán pedig a következő megjegyzéseket fűzték hozzá válaszaikhoz: megfelelő románnyelv-oktatásra lenne szükség, túlságosan elméleti az oktatás, nem egyéni érdeklődés és beállítottság mentén történik.

Meglátásuk szerint ahhoz, hogy a fiatalok itthon maradjanak, több munkahelylehetőségre, magasabb bérezésre, több kikapcsolódási lehetőségre, lakhatási támogatásra, jobb infrastruktúrára lenne szükség. Hargita Megye Tanácsának ifjúsági programjai közül a legtöbben a gyakornoki programot és az ifjúsági szervezeteknek hirdetett pályázati lehetőségeket említették, de páran ismerik az Ifjúság Napja rendezvényt, a megyei napokat, az erdei iskolát, az ifjúsági karavánt, a kiskertész programot, a digitális oktatást és szakoktatást érintő tevékenységet.

4. SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Ifjúsági szerveződések			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Minden térségben fellelhető egy-egy ifjúsági szervezet. ➤ Az ifjúsági szervezeteknek véleményformáló szerepe van. Az ifjúság vélekedését pozitívan be tudják folyásolni akár olyan témákban is, mint a véradás, a karitatív programokban való részvétel. ➤ A helyi önkormányzatok és a megyei tanács részéről érkező, az ifjúsági szervezetek felé irányuló nyitottság. ➤ A megyei önkormányzat számos szinten, köztük pályázati kiírásokkal, épületek biztosításával támogatja a diáktanácsokat, ifjúsági szervezeteket és más civil szervezeteket. ➤ Az ifjúsági szervezetek egy része helyi vállalkozók támogatását élvezi. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az ifjúsági szerveződések aktivitása nem elegendő. ➤ Alacsony az ifjúsági szervezetek közötti együttműködés. ➤ Megfelelő vezetői kompetenciák és elhivatottság hiánya. ➤ A meglévő támogatások ellenére az ifjúsági szervezetek nem elég tőkeerősek, a pályázatok előfinanszírozásához nincs megfelelő pénzügyi erőforrásuk. ➤ Alacsony az érdeklődés a vezetői kompetenciák növelését célzó képzések iránt. ➤ Kevés a tapasztalatcsere a külföldi és hazai ifjúsági szervezetek, diáktanácsok, szervezetek között. ➤ Kevés a kommunikáció a helyi és az országos ifjúsági szervezetek között, ebből kifolyólag nincsenek közösen lebonyolított programok. ➤ Nem megfelelő az ifjúsági szervezetek programjainak marketingje, ebből 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az ifjúsági szervezetek közötti együttműködés megerősödése. ➤ Az ifjúsági szervezeteken belül jellemző konfliktusok, érdeellentétek csökkenése. ➤ Pályázati támogatások az ifjúsági szervezeteknek. ➤ Tapasztalatcserek lehetősége a külföldi és hazai ifjúsági szervezetek, diáktanácsok, valamint egyéb szervezetek között. ➤ Anyagi és egyéb formájú támogatások az ifjúsági szervezetek és diákönkormányzatok számára. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bizonytalan törvénykezés ➤ Eu-s finanszírozás csökkenése ➤ A kormány ifi programokra szánt költségvetésének csökkentése a gazdasági válság okán. ➤ Az állandó támogatók számának csökkenése (a válság miatt) ➤ A megyén belüli térségi rivalizálás hatása a szerveződések együttműködésére ➤ A vészhelyzeti- és járványügyi megszorítások negatív hatása a mobilitásra, együttműködésre.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rendezvények megléte, amelyek kiemelten foglalkoznak az ifjúsági kérdésekkel. ➤ Az ifjúsági szervezetek rendelkeznek megfelelő megyei szintű jogi képvisellel. ➤ A helyi képviselők között a fiatal korosztály is képviselteti magát, ezek a képviselők hangsúlyt fektetnek a fiatalokat érintő problémák megoldására. 	<p>kifolyólag az ifjúsági szervezetek vonzereje is alacsony.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kevés az ifjúsági szervezetek és diákönkormányzatok által szervezett program. ➤ A fiatalok körében alacsony az érdeklődés az ifjúsági szervezetek és diákönkormányzatok által szervezett programok iránt. 		
Oktatás, képzés, jövőkép			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Létező programok a románnyelv oktatás fejlesztése és az érettségig történő jobb eredmények elérése érdekében. ➤ Megyei szinten nagy hangsúlyt kap a szakoktatás népszerűsítése és fejlesztése. ➤ Kidolgozott digitális oktatás akcióterv. ➤ Bővülő pályaorientációs tanácsadás és népszerűsítő programok ➤ Hargita megyében több egyetemnek is működik kihelyezett tagozata. ➤ Az egyetemi központok és kihelyezett tagozatok méretéből 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az ifjúság körében az idegennyelv-tudás erősen hiányos és nagy részének hiányos a román nyelvtudása. ➤ Alacsony a fiatalok érdeklődése az iskolán kívüli románnyelv oktatást célzó képzések iránt. ➤ Nem elégséges az alacsony áron vagy ingyenesen elérhető akkreditált, magyar nyelvű fiatalokat célzó képzések száma. ➤ Kevés rendelkezésre álló képzési lehetőség a vidéki területeken. ➤ Nagy szakadék jellemző a vidéki és a városi oktatás színvonala tekintetében. ➤ Alacsony a szakoktatás minősége. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diferenciált tanterv és képességvizsga a románnyelv és irodalom tantárgyból. ➤ Növekvő tendencia a mesterségek pozitív megítélése tekintetében. ➤ Új, az oktatás minőségének növelésére szolgáló finanszírozási források. ➤ Nagyobb mértékű finanszírozási lehetőségek megjelenése a digitális oktatást biztosító infrastruktúra kiépüléséhez. ➤ Hiánypótló, helyben, magyar nyelven elérhető képzések elindulása. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A csökkenő diáklétszám következtében a vidéki osztályok, iskolák felszámolódhatnak. ➤ Instabil oktatási rendszer. ➤ Az oktatás struktúrájának évente történő módosítása. ➤ Az egyetemi városok elvonzó ereje. ➤ A tanári szakma alulértékelttsége. ➤ A külföld elvonzó ereje. ➤ Fokozódó bullying

<p>adódóan a diák-tanár kapcsolat közvetlen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ A tanárok számára a képzési kínálat folyamatosan bővül. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A szakoktatás mint oktatási kínálat, alacsony presztízzsel rendelkezik a térségben élők körében. ➤ Megfelelő infrastruktúra hiánya a digitális oktatás kivitelezéséhez. ➤ Magas az iskolaelhagyók száma. ➤ A román nyelv oktatása nem a megfelelő módon történik a nem román anyanyelvű diákok számára (nem anyanyelvűként történő oktatás, differenciált érettségi vizsga hiánya) 		
Munkavállalás, vállalkozás			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hargita Megye Tanácsánál évente lehetőség van fizetett gyakornoki programon való részvételre. ➤ A különböző helyi munkaközvetítő platformok lehetőséget biztosítanak a munkakereslet és munkakínálat találkozására. ➤ A munkaerőpiac kis jellegéből adódóan közvetlenebb és hatékonyabb a munkaadók és a munkát keresők között az állásinterjú folyamat. ➤ Könnyebb a kapcsolati tőke kiépítése megyei szinten. ➤ Létező projektek és népszerűsítő programok a fiatalok vállalkozói gondolkodásának, a vállalkozói kedvének és innovációs 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Szakmai tapasztalat hiányában nehéz a fiataloknak szakmán belül elhelyezkedni. ➤ Kevés lehetőség van a fizetett gyakornokságra. ➤ Nincs elegendő számú és változatosságú munkahely lehetőség. ➤ Az alacsony fizetések miatt a fiatalok máshol kényszerülnek jobb fizetést kínáló munkalehetőségeket keresni. ➤ Magas a munkavállalás céljából külföldre vándorló fiatalok száma. ➤ Kevés esetben biztosított a rugalmas munkaprogram valamint a távmunka. ➤ Alacsony a fiatalok körében az önkéntességre való hajlandóság. ➤ A fiatalok pénzügyi ismereteinek hiányossága. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Növekvő nyitottság a munkaadók részéről a szakmai tapasztalattal nem rendelkező fiatal pályakezdők alkalmazására. ➤ Létező jogi háttér a fizetett gyakornoki programok és inasprogramok kivitelezésére. ➤ Az állam által biztosított kedvezmények azon vállalkozások számára, akik friss végzősöket alkalmaznak. ➤ Az önkéntesség kultúrájának kialakulása. ➤ A távmunkára vonatkozó lehetőségek növekedése. ➤ A globalizáció növekedésével könnyebb az új vállalkozási 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gazdasági válság hatásai ➤ Infláció és pénzügyi válság hatásai ➤ Migráció ➤ A gyakran változó és növekvő adók és illetékek ➤ Bizonytalan és változó törvénykezés ➤ Nagymértékű bürokrácia ➤ A részmunkaidős munkaprogramok járulékainak a nagymértékű emelése ➤ A járványhelyzetek munkavégzésre való hatásai ➤ Energiaválság

<p>kapacitásának növelése érdekében.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ A megyében meglévő és tervezés alatt álló inkubátorházak lehetőséget biztosítanak az induló vállalkozások számára a fejlődésre. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A bürokrácia nagymértékben megnehezíti a fiatalok vállalkozás indítását. ➤ Vállalkozás indításával, működtetésével kapcsolatos szakmai tanácsadás hiánya. ➤ Kevés a vállalkozás indításával kapcsolatos kedvezmény és ösztönző az önkormányzatok részéről. ➤ Alacsony a felsőfokú végzettséget igénylő munkahelyek aránya. ➤ A vállalkozói kultúra nem jellemző a térségre. 	<p>lehetőségeket megtalálni, illetve megyei szinten gyakorlatba ültetni.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Az ügyintézés digitalizációjának elindulása. ➤ Finanszírozási források a vállalkozások számára. 	
Szabadidő, kultúra és sport			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az ifjúság körében egyetértés van a hagyományörzés fontosságát és a székely kulturális örökség pozitív szerepét tekintve. ➤ Megyei szinten biztosított az aktív kulturális élet rangos kulturális eseményekkel. ➤ Számos, a kultúrát célzó pályázat elérhető, amelyek célja támogatni a fiataloknak irányuló kulturális programok megvalósulását. ➤ A megye mindhárom térségében adottak a lehetőségek a kulturális élmények, kulturális programok, művészeti foglalkozások biztosítására. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Alacsony a fiatal tehetséges művészek támogatottsága. ➤ Kevés olyan program van, amely a fiatal tehetségek felkutatását célozza meg. ➤ Kevés az olyan programok aránya, amelyek által lehetőség nyílik más kultúrák megismerésére. ➤ A kezdő művészek számára kevés lehetőség van alkotásaik szélesebb körben történő bemutatására, kiállítására. ➤ Alacsony a szórakozóhelyek és közösségi terek száma, ahol ifjúsági programokat szervezhetnek és beltéri szórakozást biztosíthatnak. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A kezdő művészek és tehetséges fiatalok számára olyan finanszírozási források, amelyek által lehetőségük nyílik szélesebb körben, akár külföldön is bemutatni tehetségüket. ➤ A meglévő sport infrastruktúrák fejlesztésére, karbantartására, a kül- és beltéri sportolási lehetőségek bővítésére irányuló finanszírozási források. ➤ Az online térben a kulturális termékekhez, eseményekhez való könnyebb hozzáférés. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A digitális eszközök elterjedésének negatív hatása a személyes részvételt igénylő eseményeken való jelenlétre. ➤ A közösségi élményekre való igény csökkenése. ➤ A járványhelyzet szabadidős programokra való hatásai ➤ Gazdasági válság hatásai ➤ Infláció és pénzügyi válság hatásai ➤ Bizonytalan és változó törvénykezés

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Folyamatosan növekvő az iskolai oktatást követő délutáni foglalkozások kínálata, úgy a néptánc, mint a modern tánc és zenei oktatás tekintetében is. ➤ Elérhetőek akkreditált képzések, művészeti foglalkoztatások az érdeklődők számára. ➤ A bicikliutak száma folyamatosan növekszik. ➤ Folyamatos a túraútvonalak korszerűsítése, az új útvonalak kialakítása. ➤ Az elmúlt években több uszoda, sportcsarnok is épült. ➤ Évente támogatva van a sportegyesületek tevékenysége. ➤ Számos lehetőség van a térségben a téli sportok gyakorlására. ➤ A megyében fokozatosan bővül az extrém szabadidős sportolási lehetőséget biztosító infrastruktúra. ➤ Több mint 50 sportág gyakorlására van lehetőség jelenleg a megyében és ez a paletta fokozatosan bővül. ➤ Különböző tematikájú táborok. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Filmszínházak hiánya. ➤ Nagy szakadék jellemző a vidéki és városi területek között a sportolási lehetőségeket illetően. ➤ A meglévő sport infrastruktúrák fejlesztésének, esetenként karbantartásának hiánya. ➤ A sportpályák használatának magas szintű korlátozottsága. ➤ Nem elégséges a tehetséges fiatal sportolók támogatottsága. ➤ Kevés a nyári vízi sportolási lehetőség. ➤ Hiányzó biciklis kultúra a fiatalság körében, a fiatalok hiányos tudással rendelkeznek a közlekedési szabályokat illetően. 		
Családtervezés, gyermekvállalás			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Számos olyan program, pályázati lehetőség és rendezvény van 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A bölcsődék és napközik hiánya. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Előrelépések a bölcsődei és óvodai rendszer bővítése és 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gazdasági válság hatásai

<p>megyei szinten, amely a családok számára kínál különböző típusú programlehetőségeket.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Nagycsaládosok támogatása. ➤ Évente növekszik a játszótérek száma. ➤ Egyre több településen készülnek el óvodák, napközik. ➤ A megyében már egyre több településen indítanak iskola utáni foglalkozásokat. ➤ A közösség támogatja a családalapítást és gyermekvállalást. ➤ Jellemző a generációk közötti kapcsolattartás. ➤ A megye vidékies jellegéből adódóan alkalmasabb a családtervezésre, gyermekvállalásra 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A vidéki területek tekintetében nem megfelelő a tömegközlekedéssel való összeköttetés, ezért nehézkes az iskolai ingázás. ➤ Egyes települések esetében az alacsonyabb közbiztonság taszító jellegű lehet a gyermekvállalás tekintetében. ➤ Hiányos a tási támogatás azon fiatalok számára, akik családot szeretnének alapítani. ➤ A családorvosi ellátási rendszer minősége nem megfelelő és hiányos a megyében. ➤ A szülők számára nehéz a gyermekfelügyelet megoldása munkaidő alatt. ➤ A külföldi munkavállalás negatívan befolyásolja a családtervezést, gyermekvállalást. 	<p>fejlesztése tekintetében, a szülői igényekhez történő igazítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Európai Unió és más külföldi támogatások. ➤ A kormány növekvő mértékű családtámogatási, gyermekvállalási és lakhatási támogatási programjai. ➤ A törvényhozás során növekvő hangsúly a család és munkaprogram összehangolásán 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Infláció és pénzügyi válság hatásai ➤ Az anyagi bizonytalanság és megélhetési nehézségek negatív hatásai a családtervezésre és gyermekvállalásra ➤ Migráció ➤ A gyakran változó és növekvő adók és illetékek ➤ Bizonytalan és változó törvénykezés ➤ Kitolódott a házasságkötési és gyermekvállalási életkor ➤ A változó családalapítási trendek
<p>Szociálisan hátrányos helyzetűek, szociális érzékenység, társadalmi befogadás</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Egyre színesebb programok érhetőek el a különböző betegségekkel, fogyatékkal élő emberek számára. ➤ Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság által számos családi típusú elhelyezőközpont működik a 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Magas a mélyszegénységben és a társadalmi kirekesztésben élő fiatalok, gyerekek aránya. ➤ A meglévő és öröklődő szociális előítéletek mérséklésére nem elegendők az érzékenyítést elősegítő és támogató intézkedések. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A szociális érzékenység és társadalmi befogadás külső hatásra történő növekedése. ➤ A létminimum alatt élő családoknak szóló új támogatási csomagok, törvénykezések elfogadása. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A gazdasági válság hatásai ➤ Infláció és pénzügyi válság hatásai ➤ Bizonytalan és változó törvénykezés ➤ A szociálisan hátrányos helyzetűeket és fogyatékkal élő személyeket érintő

<p>megyében, mely igyekszik az árva gyerekek számára egyenlő esélyeket biztosítani.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Különösen az ünnepek közeledtével, de tragédiák esetében is magas az összefogás, az adakozásra való hajlam a megye lakossága részéről. ➤ A megyében működő ifjúsági szervezetek, egyesületek és alapítványok időszakosan gyűjtést, karitatív akciókat szerveznek. ➤ A megyében három speciális iskola működik, melyek biztosítják a speciális igényű gyermekek oktatását megfelelő szakképesítéssel rendelkező oktatók munkája által. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kevés támogatási program van, amely a szociálisan hátrányos helyzetű személyek felzárkóztatását célozza meg. ➤ Az aktuális törvénykezések szerint a fogyatékkal élők is tanulhatnak bármely iskolában, viszont erre főleg a vidéki iskolákban nincsenek kiképezve a tanárok, így nehézséget okoz az adott helyzet. ➤ A szociálisan hátrányos helyzetben lévők esetében magas az iskolaelhagyás. ➤ Sok oktatási intézményben és más létesítményekben, különösen a vidéki területeken nem megfelelő az infrastruktúra a fogyatékkal élő fiatalok számára. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az esélyegyenlőség előmozdítását célzó Európai Uniói törekvések. ➤ Országos roma stratégia. 	<p>törvénykezések hiányossága és megfelelő gyakorlatba ültetése.</p>
---	--	--	--

5.

Jövőkép, értékek, megközelítések, kapcsolatok és horizontális jelleg

5.1. Vízió

Hargita megye a Közép-Régió része, ennek jegyében saját törekvései és jövőképe szervesen kötődik ennek a térségnek a törekvéseihez. A mai fiatalok 2030 Hargita megyéjének véleményformáló, döntéshozó nemzedékét képviselik. Így azok az intézkedések, programok, projektek és tevékenységek, amelyeknek a 2023-2030-as megyei ifjúsági stratégia ad keretet, az általános jövőképet szolgálják.

Hargita megye az a hely, ahol:

- a társadalom meritokrata;
- a fiatalok kialakult jövőképpel rendelkeznek;
- a fiatalok számára adottak azok a körülmények, amelyek a méltányos megélhetést és fejlődést biztosítják;
- a fiatalok érdekeltek az őket érintő politikai, gazdasági, társadalmi döntések alakításában;
- a fiatalokat érintő döntések meghozatalakor a fiatalok véleményét figyelembe veszik az illetékes döntéshozók;
- a fiatalnak lehetősége van saját és társai szociális hátrányait leküzdeni, teljes jogú állampolgárként érvényesülni;
- nemtől, kortól, hovatartozástól, egészségügyi állapottól függetlenül a fiatalok egyenlő esélyekkel rendelkeznek minden területen;
- minden lehetőség adott az egészséges életmód és aktív szabadidő gyakorlásához;
- a fiatalok számára adottak a családalapításhoz szükséges körülmények.

5.2. A stratégia kidolgozásának és végrehajtásának alapelvei

Nyilvános jelleg

Egy fejlesztési stratégia akkor eredményes és hatékony, ha a közvélemény ismeri és elfogadja, ha érthető nyelvezetet használ, és a kidolgozásához a kedvezményezettek is hozzájárultak. A megvalósítás szintjén a stratégia abban az esetben tekinthető nyilvánosnak, ha a koordinátorok a kedvezményezettekkel együtt rendszeresen részt vesznek az eredmények

monitorizálásában, megvitatják a következtetéseket, és szükség esetén kiegészítik vagy módosítják a stratégiát.

Professzionizmus

Az ifjúsági stratégia kidolgozásában tevékenyen részt kell vennie azon személyeknek, akik a megye ifjúsága érdekében tevékenykednek. Más szereplők véleménye felhívhatja a figyelmet a stratégia megvalósítási folyamatának néhány olyan elemére, amelyet az ifjúsági kérdésekkel foglalkozók nem vesznek észre. A belső tapasztalatok és kívülről érkező vélemények kombinációja megoldást nyújthat minden felmerülő problémára.

Gyakorlati használhatóság

Egy fejlesztési stratégia csakis akkor tekinthető valóban hatékonyak, hogyha nem csupán egy üres dokumentum. Éppen ezért meghatározó fontossága van a gyakorlati cselekvések, konkrét projektek meghatározásának is, amelyek a fejlesztésben használhatóak, továbbá azon eszközöknek a definiálása, majd megszerzése, amelyek lehetővé teszik a stratégiába foglalt intézkedések végrehajtását, megvalósítását (logisztikai, humán és anyagi források stb.). Szintén elengedhetetlenül fontos átlátni és felvázolni az általános jövőképet, a stratégiai szintű cselekvési tervet, a konkrét programokat és mindezek gyakorlatba ültetését szolgáló projektek szerepét, valamint ezek egymás közötti viszonyát.

Modellérték

Noha Hargita megye már számos területen ért el kiváló megvalósításokat és fejlesztéseket, egyértelmű, hogy ezen kezdeményezéseket folytatni kell, hiszen a fejlődés sosem egy véges folyamat, mindig van hová tovább korszerűsíteni, legyen szó bármilyen területről. Amennyiben az egy adott időintervallumra meghatározott célok és elvárások megvalósultak, a társadalom újabb igényeket határozhat meg.

A jelen stratégia felépítésének kidolgozásában alkalmazott megközelítések, alapelvek, munkamódszerek és az átfogó elméleti keret egy olyan modell kidolgozásához szolgálnak alapul, amelyet a koordinátor szerepét felvállaló Hargita Megye Tanácsa más ágazatokban, szakterületeken is alkalmazhat.

Mindezek

fényében kijelenthetjük, hogy az ifjúsági stratégiai tervezési (és nem csak) folyamat más ágazatok számára is hasznossá válhat, a fejlesztési mechanizmusok ezáltal homogénné válhatnak, az elért eredmények pedig egymásra épülve, végső soron egy teljes egészként a térség társadalmának jelentős mértékű fejlődéséhez járulnak hozzá.

5.3. Stratégiai fókuszpontok

Jelen stratégia számos más európai úniós, országos, regionális és megyei stratégiához kapcsolódik.

Stratégia megnevezése	Stratégiai fókuszpontok
EU Youth Strategy 2019-2027	<p>2.Az Európai Ifjúsági Stratégia három fő cselekvési területre összpontosít, melyeket a következő három szó jelöl:</p> <ol style="list-style-type: none"> Bevonni (Engage) Összekapcsolni (Connections) Felhatalmazni (Empowerment) <p>Európai ifjúsági célok:</p> <ol style="list-style-type: none"> Az EU és a fiatalok összekapcsolása Minden nem egyenlősége Inkluzív társadalmak Tájékoztatás és konstruktív párbeszéd Mentális egészség és jólét Vidéki fiatalok segítése Minőségi foglalkoztatás mindenki számára Minőségi tanulás Tér és részvétel mindenki számára Fenntartható zöld Európa Ifjúsági szervezetek és európai programok
Országos stratégia a társadalmi befogadásról és a szegénység csökkentéséről a 2022-2027-es időszakban	<p>Akcióterületek konkrét tevékenységek és intézkedések</p> <p>OS. 1.2.: A szegénység csökkentéséhez és a társadalmi befogadáshoz hozzájáruló gazdasági, szociális és közigazgatási intézkedések kidolgozása és összehangolása</p> <p>OS.2.: Társadalmi befektetések a kohézió promoválására</p> <p>OS.2.1. Hatékony, méltányos és inkluzív oktatás és képzés</p> <p>OS.2.2. Teljes, méltányos és inkluzív foglalkoztatás a versenyképes növekedés előmozdításával összefüggésben</p> <p>OS.3.: A személy egész életén át tartó szociális védelem</p> <p>OS.3.1.: Hatékonyabb, hozzáférhetőbb és rugalmasabb egészségügyi rendszer</p>

	<p>OS.3.2.: Megfelelő, biztos lakhatás és alapszolgáltatások egy egészséges környezetben, megfizethető áron</p> <p>OS.3.3.: Integrált szociális szolgáltatások, amelyek a közösségben való önálló életvitel elősegítésére irányulnak</p>
<p>Gazdaságfejlesztési stratégia – Hargita 2030</p>	<p>1. Hargita 4.0 fejlesztési irányvonal –</p> <p>/b. Szakmai ismeretek, szakképzés, felnőttképzés, középpontban a fiatalok: az általános iskolától kezdődő rugalmas oktatás, értékes, átadható tudás, a jelenlegi és jövőbeli munkaerő-piaci igényekhez igazítva, munkahelyi tanácsadás és megfelelő pályaorientáció a diákoknak és a munkaképes személyeknek, fejlett technológiával és értékes lehetőségekkel a szakmai gyakorlat terén.</p> <p>/d. Megyei Start-up-ok és spin-off-ok: A fiatalok innovatív kezdeményezéseinek a támogatása.</p> <p>2. Program: Vidéki üzleti környezet A program célja a városi életkörülmények megteremtése, a lakosság városi központokba vándorlásának megállítása, illetve a külföldre költözött fiatalok hazavonzása azáltal, hogy minden területen magas teljesítményű, hatékony és versenyképes környezetet biztosítunk számukra.</p> <p>8. Stratégiai prioritás: Humán erőforrás-fejlesztés, a társadalmi befogadás és foglalkoztatás növelése – a piaci igényekhez és magas színvonalhoz igazodó oktatási kínálattal</p> <p>4. Program: Kedvező üzleti környezet az országba visszatérni vágyó fiataloknak vagy családoknak, vállalkozásalapítási lehetőségcsomagokat kínálva inkubációs központokkal</p> <p>10. Program: Távoktatással működő agrár tematikájú felsőoktatási intézmény/kihelyezett tagozat létrehozása a fiatal gazdálkodók minőségi tanulmányi lehetőségeinek elősegítése érdekében</p>
<p>Hargita megye kulturális stratégiája 2021-2030</p>	<p>1. Kulturális alapellátás biztosítása program.:</p> <p>1.1 Művészeti iskolák eszközellátása, 1.2 Tartalom- és humán erőforrás fejlesztés a művészeti tárgyak oktatásához, 1.3 Közösségi nevelés az iskolában és iskolán kívül, 1.4 Kézművesség a szakoktatásban, 1.5 Közösségi alkotóterek megerősítése és kialakítása a municípiumokban, 1.6 Kultúrházak rehabilitációja és multifunkcionálissá tévése minden településen, 1.7 Előadóművészeti események fogadására képes kultúrotthonok minden térségben, 1.8 Képzőművészeti alkotások köztereken és középületekben.</p>

	<p>4. Új kulturális kezdeményezések program.: 4.1 Különböző tematikus fesztiválok, 4.4 Tudományos műhelyek és tevékenységek, tudománynépszerűsítő közösségek támogatása</p> <p>5. Térségi szintű együttműködési programok.: 5.2 Kulturális nevelés oktatási intézmények számára, 5.3 Önművelő csoportok szakmai támogatása</p>
<p>Hargita megye vidékfejlesztési stratégiája 2021-2030</p>	<p>1. Program – Mezőgazdaság, 1.5 alprogram: Megyei agrárdoméniumok alap létrehozása</p> <p>3. Program - Közszolgáltatások vidéki térségekben: 3.3 Alprogram: Bölcsődék és óvodák</p> <p>4. Program – A vidéki területek iparosítása: 4.3 alprogram Vállalkozói oktatás</p> <p>5. Program - Vidéki kultúra: hagyományok és sport: 5.2 alprogram Kulturális nevelés: vizuális nevelés, olvasóklubok</p> <p>6. Program – A szegénység elleni küzdelem - 6.2 alprogram Személyi higiénia és családtervezés; 6.3 alprogram Iskola utáni program; 6.5 alprogram Ösztöndíj diákok és hallgatók számára;</p> <p>7. Program – Fiatalok hazavonzása: 7.1 alprogram Adminisztrációs szolgáltatások; 7.2. alprogram Együttműködések; 7.3. alprogram Online platform; 7.4. alprogram Pénzügyi tanácsadás; 7.5. alprogram Ingyenes műszaki projektek hagyományos típusú házakhoz</p>
<p>Hargita megye turisztikai stratégiája 2020-2027</p>	<p>3.7. Kerékpáros turizmus és az általa kínált lehetőségek. Kerékpáros táborok szervezése fiatalok és felnőttek számára.</p> <p>3.12. A térség hagyományos képére építő kulturális turizmus, amely az antropogén örökség kiaknázását hangsúlyozza - a hagyományos helyi kézművesség elsajátítási formáinak kezdeményezése, a tudás és készségek megszerzése formális és nem formális kontextusokban a gyermekek és a fiatalok körében.</p> <p>3.14. Ifjúsági táborok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - különleges helyek táborok számára; -túraútvonalak kialakítása, hogy a fiatalok közelebb kerüljenek a természethez; - táborok támogatása az iskolákban; - a táborok népszerűsítése a közösségi oldalakon (fotók, videók);

	<p>- partnerségek kialakítása nemzeti és nemzetközi középiskolákkal az ezzel kapcsolatos tapasztalatszere szponzorálása és támogatása érdekében.</p>
<p>Hargita Megye Hulladékgazdálkodási Stratégiája 2019-2030</p>	<p>6.3.2 stratégiai cél – A lakosság tudatosítása, írott és audiovizuális kampányok: tájékoztató kampányok az iskolákban</p>
<p>Stratégia a Hargita megyei műemlékvédelem számára 2013-2023</p>	<p>VII. Tematikus oktatás, nevelés, értékrend - alakítás 7.1 helyismereti, műemlékes iskolai vetélkedők 7.3 szervezett műemléklátogatás (nyitott kapuk) 7.4 helytörténet és épített környezet védelme tartalmú tantárgyak bevezetése az oktatási rendszerbe 7.7 helyi műemlékvédelmi témájú szórólapok, pólók, plakátok, kirakós gyermekjátékok, kifestőkönyvek</p>
<p>Hargita Megye Sportstratégiája 2010-2021</p>	<p>4. Stratégiai cél – A megye hírnevének előmozdítása a teljesítménysportok támogatása által és az országos és nemzetközi versenyeken való részvétellel: 4.4 fejlesztési prioritás Karrierépítési lehetőségek támogatása a teljesítménysportokban a fiatalok körében, a fiatalok irányítása a teljesítménysportok fele.</p>
<p>Hargita megye fejlesztési stratégiája a szociális szolgáltatásokra vonatkozóan 2019-2023- 2028</p>	<p>7. Cékitűzés: A fogyatékkal élők jobb integrációja érdekében a lakosság tudatosságának növelését célzó akciók végrehajtása. 14. Cékitűzés: A közvélemény figyelmének felkeltése és támogatása a fogyatékkal élők életminőségének javításához, valamint az általuk tehető értékes hozzájárulások előmozdítása. 1. Cékitűzés: Az embercsempészet megelőzése érdekében oktatási programok lebonyolítása szülők és gyermekek számára, különösen az áldozattá válás magas kockázatának kitett csoportok számára. 7. Cékitűzés: A tehetséges gyermekeket támogató tevékenységek kialakítása, a sportoláshoz, kulturális tevékenységekhez stb. való hozzáférés elősegítése a gyermekvédelmi rendszerből származó és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokba tartozó gyermekek számára. 8. Cékitűzés: Prevenációs tevékenység fejlesztése, illetve alkohol-, dohány-, drogfogyasztás megelőzése a fiatalok körében. 4. Cékitűzés: Tevékenységek végzése a családon belüli erőszak és a nemi erőszak megelőzése és leküzdése terén.</p>

6.**Stratégiai célok és fejlesztési irányvonalak**

Ebben a fejezetben a főbb fejlesztési irányvonalak kerülnek bemutatásra a stratégiai célok mentén. Jelen stratégia 8 különböző stratégiai célt határoz meg, ezek a következők:

- 6.1. Az ifjúság területén működő intézmények infrastruktúrája és humánerőforrás- fejlesztés
- 6.2. Oktatási és képzési programok
- 6.3. Egészséges életmód és aktív szabadidő
- 6.4. Munkavállalás és vállalkozás
- 6.5. Esélyegyenlőség
- 6.6. Aktív polgári részvétel, önkéntesség és környezettudatosságra való nevelés
- 6.7. Kultúra
- 6.8. Családtervezés

6.1. Az ifjúság területén működő intézmények infrastruktúrája és humánerőforrás- fejlesztés.**6.1.1. Az intézményi keretrendszer megerősítése****Fejlesztési irányvonalak**

1. Az Ifjúsági és Sportminisztérium alá tartozó ifjúsági központok, diákművelődési központok, sportklubok és szabadidős/turisztikai központok, valamint a megyei tanács és a helyi tanácsok által kínált ifjúsági tevékenységek és szolgáltatások jelenlegi lefedettségi szintjének felmérése.
2. Az ifjúságpolitika terén helyi szinten felelős intézmények közötti-, valamint az intézmények (megyei tanács, helyi önkormányzatok, városházák) és az ifjúsági szervezetek közötti partnerségek előmozdítása.
3. Az ifjúsági központok, kulturális központok, szabadidős/turisztikai központok, sportklubok számának és azok tevékenységének növelését szolgáló finanszírozási források azonosítása.
4. Ifjúsági szervezetek megerősítése, utánpótlás biztosítása, a politikai döntéshozatalba való bevonása.

6.1.2.

Humánerőforrás-fejlesztés

Fejlesztési irányvonalak

1. Finanszírozási források felkutatása, különösen európai uniós források, az ifjúságpolitika területén felelős állami alkalmazottak, valamint az ifjúsági szervezetek és alapítványok képviselői számára szervezett képzési programok megszervezéséhez.
2. Külföldi tapasztalatcserék megszervezése az ifjúsági szervezetek és diákönkormányzatok vezetői számára annak érdekében, hogy a megszerzett jó példákat itthon gyakorlatba tudják ültetni.
3. Gyakornoki programok működtetése.
4. Az ifjúsági szerveződések ösztönzése aktivitásuk és vonzerejük növelésére, valamint a szervezetek közötti kooperáció erősítése.
5. Képzési programok megszervezése az ifjúsági szervezetek és diákönkormányzatok tagjai számára.

S.sz.	Stratégiai célok és fejlesztési irányvonalak programjai				
6.1. A területen működő intézmények infrastruktúrája. Humán erőforrás-fejlesztés.					
6.1.1. Az intézményi keretrendszer megerősítése					
	Program neve	A program rövid leírása	Megvalósulásért felelős entitás(ok)		
1	Az Ifjúsági és Sportminisztérium alá tartozó ifjúsági központok, diákművelődési központok, sportklubok és szabadidős/turisztikai központok, valamint a megyei tanács és a helyi tanácsok által kínált ifjúsági tevékenységek és szolgáltatások jelenlegi lefedettségi szintjének felmérése.	Az ifjúság témával foglalkozó intézmények felmérése	Térségi felmérések készítése, amelyek rávilágíthatnak a Ifjúsági és Sportminisztérium alá tartozó ifjúsági központok, diákművelődési központok, sportklubok és szabadidős/turisztikai központok, valamint a megyei tanács és a helyi tanácsok által kínált ifjúsági tevékenységek és szolgáltatások jelenlegi lefedettségi szintjére a diákok szemszögéből.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Ifjúsági Tanácsok Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság	
		Térségi kerekasztal beszélgetések	Térségi kerekasztal beszélgetések Ifjúsági és Sportminisztérium alá tartozó ifjúsági központok, diákművelődési központok, sportklubok és szabadidős/turisztikai központok, valamint a megyei tanács és a helyi tanácsok vezetőivel, képviselőivel az által kínált ifjúsági tevékenységek és szolgáltatások jelenlegi lefedettségi szintjét illetően.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Ifjúsági Tanácsok, Hargita Megyéért Egyesület, Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság	
		Kerekasztal megbeszélések az ifjúsági tevékenységek és szolgáltatások bővítését illetően	Az időszakos felmérések eredményei mentén kerekasztal megbeszélések az érintett felekkel az ifjúsági tevékenységek és szolgáltatások bővítését illetően.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Ifjúsági Tanácsok, Hargita Megyéért Egyesület, Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság	

		Programok, intézkedési csomagok kidolgozása.	A kerekasztal megbeszéléseken elhangzottak alapján programok, intézkedési csomagok kidolgozása.	Hargita Megye Tanácsa, Hargita Megyei Ifjúsági Tanácsok, Hargita Megyéért Egyesület, Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság
2	Az ifjúságpolitika terén helyi szinten felelős intézmények közötti-, valamint az intézmények (helyi önkormányzatok) és az ifjúsági szervezetek közötti partnerségek előmozdítása.	Éves találkozók szervezése	Egy előre meghatározott időpontban, minden évben ismétlődő éves konferencia szervezése, ahol a döntéshozók és a fiatalok képviselői találkoznak	Hargita Megye Tanácsa
		Politikai döntések konzultációja	Folyamatos konzultációk szervezése a különböző, ifjúságot érintő politikai döntéseket illetően.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		Döntsünk együtt!	Ifjúsági politikai témakörök mentén találkozók, előadások, táborok szervezése.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyei ifjúsági szervezetek Hargita Megyéért egyesület
		Együttműködő ifjúság	Kommunikáció és problémamegoldó készségeket fejlesztő programok mentén az ifjúsági szervezeteken belül jellemző viták, nézeteltérések, széthúzás csökkentése.	Hargita Megye Tanácsa Megyében működő ifjúsági szervezetek
3	Az ifjúsági központok, diákkulturális központok, szabadidős/turisztikai központok, sportklubok számának és azok tevékenységének növelésére szolgáló finanszírozási források azonosítása.	-	Az ifjúsági központokat, diákkulturális központokat, szabadidős/turisztikai központokat, sportklubokat érintő Európai Unió, országos, regionális és helyi források felkutatása, feltérképezése és népszerűsítése.	Hargita Megye Tanácsa

		Tanácsadás a pályázni szándékozó ifjúsági központok, diákkulturális központok, szabadidős/turisztikai központok, sportklubok	Minden pályázni kívánó fiatalokkal foglalkozó központot támogatni a pályázati lehetőségek felkutatásában, pályázási folyamatok lebonyolításában.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság
		Pályázatfigyelő	A Hargita Megye Tanácsa weboldalának pályázatfigyelő részének fejlesztése, bővítése, külön csoportosítása az ifjúságot érintő pályázatoknak	Hargita Megye Tanácsa
4	Ifjúsági szervezetek megerősítése, utánpótlás biztosítása, a politikai döntéshozatalba való bevonása	Hargita megyei döntéshozói Edzőtábor	Agytágító, tematikus workshopok, képzések szervezése döntéshozói utánpótlás biztosítása	Csík Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Gyergyó Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyeztető Tanács (UIET) Hargita megyei civil szervezetek
		Konzultációk, kerekasztal megbeszélések	Konzultációk, kerekasztal beszélgetések szervezése az ifjúsági szervezetek gyengeségeinek feltérképezése érdekében.	Hargita Megye Tanácsa, Hargita Megyéért Egyesület Hargita megyei ifjúsági szervezetek
		Támogatási intézkedések ifjúsági szervezetek számára	A gyengeségek feltérképezése mentén támogatási intézkedések kidolgozása.	Helyi önkormányzatok
		Tőkeerős ifi szervezetek	Támogatások révén az ifjúsági szervezetek tőkeerősségének növelése annak érdekében, hogy a pályázatok előfinanszírozását biztosítani tudják.	Helyi önkormányzatok

		Ifjúsági szervezetre fel!	A megyei tanács és annak alintézményei által szervezett ifjúsági programok keretein belül, ifjúság toborzó események szervezése, amelyek a fiatalok érdeklődését hivatottak felkelteni az ifjúsági szervezetek tevékenysége irányába.	Hargita Megye Tanácsa
6.1.2. Humán erőforrás-fejlesztés				
1	Finanszírozási források felkutatása, különösen európai uniós források, az ifjúságpolitika területén felelős állami alkalmazottak, valamint az ifjúsági szervezetek és alapítványok képviselői számára szervezett képzési programok megszervezéséhez.	-	Az ifjúságért tevékenykedő állami alkalmazottak valamint az ifjúsági szervezetekben tevékenykedő tagok számára Európai Unió, országos, regionális és helyi források felkutatása, feltérképezése és népszerűsítése.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyéért Egyesület
		Vezetői készségnövelés	Képzések szervezése az ifjúsági szervezetek vezetői számára.	Hargita Megye Tanácsa Civil szervezetek
		Marketing tanácsadás	Marketing tanácsadás szervezése az ifjúsági szervezetek vezetői számára.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyéért Egyesület
2	Külföldi tapasztalatcserék megszervezése az ifjúsági szervezetek és diákönkormányzatok vezetői számára annak érdekében, hogy a megszerzett jó példákat itthon gyakorlatba tudják ültetni.	EURODYSSÉE program	Mobilitási program, internship lehetőség különböző európai régiók között	Hargita Megye Tanácsa A megyében működő ifjúsági szervezetek és más civil szervezetek
		Erasmus +	Partnerlehetőségek népszerűsítése, partnerkeresési segítségnyújtás, esetenként pályázatok benyújtása	Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megye Tanácsa Civil szervezetek Fejlesztési társulások (ADI)

3	Gyakornokprogramok működtetése.	Gyakornokprogramok civil szervezeteknél és helyi önkormányzatoknál	Kezdeményezés/népszerűsítő kampány a civil szervezetek és helyi önkormányzatok számára, hogy legyenek nyitottabbak gyakornokok foglalkoztatására.	Hargita Megye Tanácsa / Munkaerőelhelyező Központ Civil szervezetek Helyi önkormányzatok
		Adatbázis készítése	Adatbázis készítése és annak frissítése az entitásokkal, akik működtetnek már, vagy terveznek gyakornokprogramokat indítani	Hargita Megye Tanácsa
		Gyakornokprogramok népszerűsítése	Létező gyakornokprogramok népszerűsítése az adatbázis alapján, a célszemélyek körében	Hargita Megye Tanácsa Munkaerőelhelyező Központ Civil szervezetek Helyi önkormányzatok
4	Az ifjúsági szerveződések ösztönzése aktivitásuk és vonzerejük növelésére, valamint a szervezetek közötti kooperáció erősítése.	Kezdeményezz és pályázz hozzánk!	Hargita megyei ifjúsági szervezetek tevékenységének támogatása. Pályázati kiírások számának növelése, amelyek az ifjúsági programokat, tevékenységeket finanszírozzák	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		Csapatmunka!	A különböző ifjúsági szervezetek bevonása a helyi események szervezésébe, ez által növelve a közöttük lévő kapcsolatot és erősítve a kooperációt.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Kooperációt célzó tevékenységek támogatása	A különböző diáktanácsok és ifjúsági szervezetek magasabb szintű kooperációját célzó tevékenységek támogatása pályázati és más úton.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok

		Együtt a közös munkáért	Az ifjúsági szervezeteknek szóló olyanszerű táborok, csapatösszerázók szervezése, amelyek lehetőséget adnak a szervezetek közötti ismerkedésre, kapcsolatháló építésre továbbá közös elképzelések kidolgozására és megvitatására	Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megye Tanácsa Civil szervezetek
5	Képzési programok az ifjúsági szervezetek és diákönkormányzatok tagjai számára.	Fiatalok a közéletben	Fiatalok a közéletben - képzés - EU-s finanszírozás által	Hargita Megye Tanácsa Ifjúsági diákszervezetek Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Kedvezményes képzési programok feltérképezése	A meglévő, ifjúsági szervezeteket és diákönkormányzatokat érintő kedvezményes képzések feltérképezése úgy országos, mint nemzetközi szinten	Hargita Megye Tanácsa
		Kedvezményes képzési programok népszerűsítése	Kedvezményes képzési programok népszerűsítése a fiatalok körében	Ifjúsági diákszervezetek Helyi önkormányzatok Civil szervezetek

6.2. Oktatási és képzési programok

6.2.1. A minőségi formális oktatáshoz való hozzáférés biztosítása a fiatalok számára

Fejlesztési irányvonalak

1. Az oktatási esélyegyenlőség biztosítása minden fiatal számára.
2. A románnyelv oktatás fejlesztése.
3. Az oktatás és képzés munkaerő-piaci igényekhez való igazítása.
4. Az oktatás digitalizálása Hargita megyében.
5. Szakoktatás bővítése és népszerűsítése, duális képzés.
6. Megfelelő pályaorientáció megszervezése.
7. Az oktatásban nem részesülő fiatalok számának csökkentése, a korai iskolaelhagyás és a lemorzsolódás csökkentése.
8. Támogatási programok az oktatásban és a foglalkoztatásban nem részesülő fiatalok (NEET³⁶) arányának csökkentésére.
9. Az európai szintű együttműködés, egymástól való tanulás és tapasztalatcsere ösztönzése (Erasmus+ program).

6.2.2. A nem formális oktatási kínálat fejlesztése és diverzifikálása

Fejlesztési irányvonalak

1. A nem formális oktatási programok/projektek számának és minőségének növelése.
2. A fiatalok részvételének növelése a nem formális oktatási programokban/projektekben.
3. Az oktatási intézmények bekapcsolódásának támogatása a felnőttképzés programjainak biztosításába.
4. A nem formális oktatási szolgáltatásokat nyújtó szervezetek támogatása.
5. A nem formális projektek és tevékenységek megvalósítása a STEAM (Tudomány, technológia, mérnöki tudományok, művészet, matematika) megközelítés alkalmazásával, multidiszciplináris, integrált és alkalmazott megközelítéssel.
6. A transzverzális kompetenciák fejlesztését lehetővé tevő tanulási keretek létrehozása.
7. A nemzeti és európai ifjúsági lehetőségek előmozdítása, amelyek célja a kulcskompetenciák fejlesztése.

³⁶NEET- „foglalkoztatásban, oktatásban vagy képzésben részt nem vevő” rövidítés olyan személyre vonatkozik, aki munkanélküli, és nem részesül oktatásban vagy szakképzésben. (<https://hu.wikipedia.org/wiki/NEET>)

S.sz. Stratégiai célok és fejlesztési irányvonalak programjai				
6. 2. Oktatási és képzési programok				
6.2.1. A minőségi formális oktatáshoz való hozzáférés biztosítása a fiatalok számára		Program neve	A program rövid leírása	Megvalósulásért felelős entitás(ok)
1	Az oktatási esélyegyenlőség biztosítása minden fiatal számára.	Afterschool	Délutáni foglalkozások az elemi iskolások számára, akiknek a szülők otthon nem tudnak segíteni tanulni, házi feladatot megoldani	Civil szervezetek A megyében tevékenykedő oktatási intézmények
		Megyei tantárgyversenyeken való részvétel támogatása	Tantárgyversenyeken I., II., III. helyezést elért diákok és a felkészítő tanáraik díjazása	Hargita Megye Tanácsa
		Ösztöndíj programok fiataloknak	A megye területén lévő fejlesztési/újrahasznosítási potenciállal rendelkező területek/épületek/létesítmények újragondolására ösztöndíj programok kiírása	A Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Felsőfokú oktatási intézmények Fejlesztési társulások (ADI-k)
		Mentorálási program	Az alsóbb tagozatos diákok mentorálása a felsőbb tagozatos diákok által.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megyei Tanfelügyelőség Civil Szervezetek
		Minőségi oktatás mindenkinek	Az oktatás, képzések színvonalának növelése a vidéki területeken annak érdekében, hogy csökkenjen e tekintetben a vidék és város közötti szakadék.	A megyében működő oktatási intézmények Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Tanfelügyelőség Apáczai Csere János Pedagógusok Háza

		De nehéz az iskolatáska program	Hátrányos helyzetű gyerekek számára szervezett gyűjtés tanévkezdés előtt, amelynek keretében egy-egy iskolatáskát kapnának a gyerekek, benne a szükséges iskolai felszerelésekkel.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyéért Egyesület Civil Szervezetek
2	A románnyelv oktatás fejlesztése.	Román nyelvoktatás érettségi felkészítő	A román nyelv elsajátításának támogatása, sikeres felkészülés az érettségire	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyéért Egyesület
		Cseretáborok a román nyelv elsajátítása érdekében	A román nyelv elsajátításának könnyítése érdekében, táborok szervezése	Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megye Tanácsa
		Együtt könnyebb!	A román és magyar tannyelvű I.-IV. és V.-VIII. osztályos diákok számára közös délutáni foglalkozás.	Hargita Megyéért Egyesület Civil szervezetek A megyében működő oktatási intézmények
		Ismerjük meg egymást!	A megyében működő román és magyar tannyelvű általános diákjai számára közös nyári táborok szervezése	Hargita Megyéért Egyesület A megyében működő oktatási intézmények Civil szervezetek
		Román és angol nyelvkurzus tanárok számára.	Évente megszervezett angol és román megszervezése tanárok számára.	Apáczai Csere János Pedagógusok háza
		Tanuljunk románul!	Délutáni kiegészítő foglalkozás, vidéken és városon egyaránt, ahol a román nyelven való kommunikáció sajátítható el	Hargita Megyéért Egyesület A megyében működő oktatási intézmények Civil szervezetek
3	Az oktatás és képzés munkaerő-piaci igényekhez való hozzáigazítása.	Ismerjük meg az igényeket	Felmérés a Hargita megyei munkaadók igényeiről, elvárásairól, valamint nehézségeiről a munkavállalókkal kapcsolatosan.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megye fejlesztési ügynöksége ADI Hargita Business Center Vállalkozói szervezetek

		Oktatás és képzés munkaerő-piaci igényekhez való hozzáigazítása	A megyében működő felsőoktatási intézmények esetében új szakok létesítése azon szakirányok szerint, amelyekben munkaerőhiány van az egyes ágazatokban.	A megyében működő felsőoktatási intézmények
		Ismerjük meg egymást!	Szakiskolásoknak találkozó szervezése cégekkel, tematikus találkozók szervezése, ahol lehetőség nyílik megismerni az igényeket, elvárásokat	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége A megyében működő szakiskolák
4	Az oktatás digitalizálása Hargita megyében.	A megyében működő oktatási intézményekben a digitális oktatáshoz szükséges keretek megteremtése.	A megyében működő oktatási intézmények felzárkóztatása a digitális oktatás terén - figyelembe véve a Hargita megyei Digitális Oktatás Akciótervben foglaltakat	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Tanfelügyelőség Hargita megyei oktatási intézmények Apáczai Csere János Pedagógusok Háza Helyi önkormányzatok Hargita Megyei Tanfelügyelőség A megyében működő oktatási intézmények
		Digitális oktatási tartalmak fejlesztési	Digitális tartalmak elkészítése, amelyek az aktuális tantervre épülnek, illetve kiegészítik azt	Hargita Megyei Tanfelügyelőség Hargita Megye Tanácsa Apáczai Csere János Pedagógusok Háza A megyében tevékenykedő Pedagógusok Civil szervezetek
		Pedagógusok digitális kompetenciáinak fejlesztése	A megyében tevékenykedő pedagógusok digitális kompetenciáinak fejlesztése képzések révén.	Apáczai Csere János Pedagógusok Háza Hargita Megyei Tanfelügyelőség A megyében tevékenykedő pedagógusok

		A különböző oktatási intézmények felszerelése kiterjesztett valóság (AR), vagy virtuális valóság (VR) eszközökkel.	Kiterjesztett valóság (AR), vagy virtuális valóság (VR) eszközökre vonatkozó pályázati lehetőségek felkutatása és népszerűsítése az iskolák körében, továbbá az iskolák ösztönzése arra, hogy pályázzanak ezen eszközökre, figyelembe véve Hargita Megye Digitális Oktatás Akciótervét	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Tanfelügyelőség Hargita megyében működő oktatási intézmények Helyi önkormányzatok
5	Szakoktatás bővítése és népszerűsítése, duális képzés.	Duális képzés fejlesztése	A tananyag, termék korszerűsítése, fejlesztése, igényekhez való alakítása, partnerségek kialakítása	Hargita Megyei Tanfelügyelőség Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Vidékfejlesztési ADI Hargita megyében működő szakiskolák Hargita megyében tevékenykedő vállalkozások
		Szakoktatás, szakképzés presztizsének növelése	Szakma tanulásának népszerűsítése az 5-8 osztályosdiákok körében Szakmákkal járó előnyök népszerűsítése a szülők körében	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita megyében működő szakiskolák
		Minőségi szakoktatás	A szakoktatás minőségének növelése infrastrukturális és humánerőforrás fejlesztések által.	A megyében működő szakiskolák Hargita Megyei Tanfelügyelőség Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Apáczai Csere János Pedagógusok Háza Helyi önkormányzatok

	Szakmák éjszakája - a szakoktatás népszerűsítése	A szakoktatás népszerűségének növelése érdekében a múzeumok éjszakája programhoz hasonlóan a diákok betekintést nyerhetnek a különböző szakemberek munkájába, továbbá műhelyekbe.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita megyében működő szakiskolák
	Segédanyagok készítése a szakoktatásban résztvevők számára	Pótolni a szakoktatás gyakorlati vonatkozásaiban fellépő hiányosságokat.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Vidékfejlesztési ADI Hargita megyében működő szakiskolák Hargita Megyei Tanfelügyelőség
	Osztályfőnöki órák látogatása	A szakma tanulásának emberközelibbé tétele a diákok számára	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita megyében működő szakiskolák Hargita megyében tevékenykedő vállalkozások
	Tankonyhák létesítése	Tankonyhák létesítése annak érdekében, hogy a diákok oktatási keretek között tudjanak gyakorlaton részt venni, illetve tanfolyamok szervezése céljából	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Vidékfejlesztési ADI Hargita Népe Kiadó Hargita megyében működő szakiskolák
	Üzemlátogatások, gyárlátogatások	Bemutatni a fiatalok számára különböző termelési egységek működését, egy-egy termék előállításának fázisait	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége

6	Megfelelő pályorientáció megszervezése.	Megyei pályorientációs nap megszervezése, Pályorientációs programok népszerűsítése	Pályorientációs nap megszervezése évente egyszer Hargita Megye Tanácsánál A pályaválasztás előtt álló diákok, szüleik segítése, hogy az iskolát, szakmát választó fiatalok, képesek legyenek megfelelő döntést hozni, annak érdekében, hogy később jó eséllyel indulhassanak a munkaerőpiacon. A fiatalok tudatos pályaválasztásának ösztönzése	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadói és Erőforrás Központ Hargita Megyei Tanfelügyelőség Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Térségi sulibörze	Általános iskolai diákok számára iskolabörzék szervezése, amelyek által a diákok megismerkedhetnek a különböző iskolák szakjaival.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyéért Egyesület
		Térségi egyetem börze, mesterségbemutató	Egyetem börzék, mesterségbemutatók szervezése általános iskolai diákok számára.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyéért Egyesület
		Térségi mesterségbemutató	Mesterségbemutatók szervezése egyetemi hallgatók számára.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyéért Egyesület
7	Az oktatásban nem részesülő fiatalok számának csökkentése, a korai iskolaelhagyás és a lemorzsolódás csökkentése.	NEET adatbázis	Egy olyan adatbázis készítése, amely az összes Hargita megyei NEET fiataalt tartalmazza továbbá azt is, hogy milyen NEET-ekre vonatkozó programon vesznek vagy vettek részt. Ezt az adatbázist évente szükséges frissíteni.	Hargita Megyei Munkaerőelosztó Ügynökség Civil szervezetek Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Családlátogatás	A veszélyeztetett diákok családjának legalább félévente egyszeri látogatása egy szociális munkás révén azzal a céllal, hogy a diák iskolában maradásának esélyeit erősítse	Helyi önkormányzatok Hargita Megyei Gyerekvédelmi és Szociális Igazgatóság

8	Támogatási programok az oktatásban és a foglalkoztatásban nem részesülő fiatalok (NEET) arányának csökkentésére.	Támogatási programok feltérképezése	A NEET fiatalok számára létrehozott és működő programok feltérképezése, ezekből egy adatbázis készítése, amely évente frissül. Ezt az adatbázist elérhetővé kell tenni minden érdekelt fél számára.	Hargita Megyei Munkaerőelosztó Ügynökség Hargita Megye Tanácsa
		NEET fiatalok számára gyakornokság	Gyakornokprogramok támogatása, amelyek a NEET fiatalok számára biztosítanak tanítást, majd foglalkoztatást.	Hargita Megyei Munkaerőelosztó Ügynökség Hargita Megye Tanácsa
		Szaktabemutató NEET fiatalok számára.	Szaktabemutató szervezése a NEET fiataloknak, mely által betekintést nyerhetnek a különböző szakmák / mesterségek rejtelmeibe.	Vámszer Géza Művészeti Népiskola Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita megyében működő vállalkozások
		Pszichológiai tanácsadási lehetőség NEET fiatalok számára.	Pszichológiai tanácsadás biztosítása NEET fiatalok számára, melyek az önismeret fejlesztést célozzák.	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadói és Erőforrás Központ Hargita Megye Tanácsa
9	Az európai szintű együttműködés, egymástól való tanulás és tapasztalatcsere ösztönzése.	Erasmus+ tapasztalatcsere	Egy tapasztalatcsere nap megszervezése évente, ahol a megyei egyetemeket bevonva a már Erasmuson résztvevő diákok beszámolót tartanak a tapasztalataikról.	Hargita megyében működő egyetemek Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyéért Egyesület
		Az EU különböző diákoknak szóló programjainak népszerűsítése.	Az EU által biztosított programok bemutatása az iskolákban egy-egy osztályfőnöki óra keretében.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Tanfelügyelőség Hargita megyében működő oktatási intézmények Helyi önkormányzatok Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság

		Tapasztalatcsere az oktatási intézményeken keresztül	A megyében működő oktatási intézmények ösztönzése arra, hogy bekapcsolódjanak az EU által kínált, diákokat érintő programok népszerűsítésébe.	Hargita Megye Tanácsa Megyei ifjúsági szervezetek Hargita Megyei Tanfelügyelőség Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság
6.2.2. A nem formális oktatási kínálat fejlesztése és diverzifikálása				
1	A nem formális oktatási programok/projektek számának és minőségének növelése.	A nem formális oktatási programok/projektek iránti igény felmérése	Kétévente egy igényfelmérés Hargita megye lakosságának körében a nem formális oktatási programokra vonatkozóan.	Hargita Megye Tanácsa
		A Vámszer Géza Művészeti Népiskola szakjainak a kibővítése az aktuális igények alapján	Az igényfelmérés alapján a szakok kibővítése az igényekhez igazodva.	Vámszer Géza Művészeti Népiskola
		A képzési kínálat összehangolása	Az képzéseket nyújtó különböző entitások együttműködése, a képzési kínálat összehangolása érdekében	Hargita megyében képzéseket nyújtó entitások Hargita megyei oktatási intézmények (főként szakiskolák és felsőfokú intézmények) Apáczai Csere János Pedagógusok Háza
		Játékos angol nyelvtábor	Változatos játék és feladat révén bővíthetik angol nyelvi ismereteiket a résztvevő 5-6.osztályos diákok.	Kájoni János Megyei Könyvtár
		Code Kids	CODE KIDS (Copiii fac coding în bibliotecile publice) elnevezésű országos projekt, melynek lényege programozó gyerekklubok megalakítása és működtetése a Kájoni János Megyei Könyvtárban és a megye több településén.	Kájoni János Megyei Könyvtár

		Hiányszakmák feltérképezése	A munkaerőpiacon megjelenő hiányszakmák feltérképezése felmérés révén	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Munkaerőelosztó Ügynökség Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Hiányszakmák pótlása	A munkaerőpiacon megjelenő hiányszakmákat (pl. pásztorképzés, szakácsképzés, idegenvezetői tanfolyam) kiküszöböljük, csökkentjük a végzős diákok körében a munkanélküliséget, hogy a diákok a képzésüknek megfelelően tudjanak elhelyezkedni a munkaerőpiacon.	Pasztorképzés- Hargita Megye Vidékfejlesztési Egyesülete, Székely Gazdaszervezetek Egyesülete Szakácsképzés- Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyei Tanfelügyelőség Idegenvezetői tanfolyam - Hargita Községi Fejlesztési Társulás
		Képezd magad az anyanyelveden	Hiánypótló, helyben, magyar nyelven elérhető képzések indítása.	Hargita megyében képzést nyújtó entitások
		Képzések mindenkinek	Az alacsony áron vagy ingyenesen elérhető akkreditált, magyar nyelvű, fiatalokat célzó képzések számának növelése; különös tekintettel a vidéki területekre.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Nem formális oktatás fejlesztése	A közösségi nevelés az iskolában és az iskolán kívül, formális és nem formális képzések biztosítása által: kulturális örökség, helytörténet, művészetek oktatása, a tanintézmények és a területileg illetékes megyei kulturális és művészeti intézmények együttműködésében.	Hargita Megye Tanácsa Vámszer Géza Művészeti Népiskola, Hargita Megye Kulturális Központ Hargita Megyei Hagyományörző és Forrásközpont Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központ Kájoni János Megyei Könyvtár Hargita megyében működő oktatási intézmények

2	A fiatalok részvételének növelése a nem formális oktatási programokban/projektekben.	Élethosszig tartó tanulás!	Az élethosszig tartó tanulás és a "több lábón állás" fontosságának a népszerűsítő kampánya.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Tanfelügyelőség Hargita megyében működő oktatási intézmények
		A nem formális oktatási programok/projektek összegyűjtő weboldalon / aplikáció.	A nem formális oktatási programok/projektek összegyűjtése, egy weboldalon / aplikáción történő közzététele magyar és román nyelven. Ezeket a felületeket szükséges évente legalább egyszer frissíteni, aktualizálni.	Hargita Megye Tanácsa
		A a nem formális oktatási programok/projektek éves börzje	Évente 3 helyszínen (minden térségben) börze szervezése, amelyeken a fiatalok hasznos információkat tudhatnak meg a programokról.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Ifjúsági és Sport Igazgatósága
3	Az oktatási intézmények bekapcsolódásának támogatása a felnőttképzés programjainak biztosításába.	Partnerségben tanítsunk!	Felnőttképzések és tanfolyamok indítása a szakközépiskolák által partnerségben a helyi önkormányzatokkal.	Hargita megyei oktatási intézmények Hargita Megyei Tanfelügyelőség Hargita Megye Tanácsa
		Noua șansă programok bővítése	A Hargita megyében több ilyen program indítása.	Hargita megyei oktatási intézmények Hargita Megyei Tanfelügyelőség Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Munkaerő Elhelyező Ügynökség
4	A nem formális oktatási szolgáltatásokat nyújtó szervezetek támogatása.	Tanulók Háza tevékenységeinek támogatása	Tanulók Háza tevékenységeinek támogatása pályázati program révén.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		A nem formális oktatási szolgáltatásokat célzó finanszírozási források	A nem formális oktatási szolgáltatásokat célzó eu-s, országos és regionális pályázati források felkutatása és népszerűsítése	Hargita Megye Tanácsa

		felkutatása és népszerűsítése		
		Oktatásra és képzésre irányuló pályázati lehetőség létrehozása Hargita Megye Tanácsánál	Olyan pályázati lehetőség létrehozása, amely lehetőséget nyújt az egyesületeknek, forrást lehívni nem formális oktatási szolgáltatások finanszírozására.	Hargita Megye Tanácsa
5	A nem formális projektek és tevékenységek megvalósítása a STEAM (Tudomány, technológia, mérnöki tudományok, művészet, matematika) megközelítés alkalmazásával, multidiszciplináris, integrált és alkalmazott megközelítéssel.	Steam oktatás népszerűsítése	Kreatív, élményalapú tanulási környezet kialakítása, a STEAM (Science, Technology, Engineering, Art and Mathematics), a matematika, a műkaszki- és természettudományok valamint és a művészetek összehangolt oktatása által.	Hargita Megye Tanácsa
		Smart Lab	Olyan terek létrehozása ahol a fiataloknak lehetőségük van kipróbálni különböző tudományokat, technológiákat stb. (VR szemüvegek, 3d nyomtatók, többfunkciós oktatási robotok, az átlagnál jobban felszerelt számítógépek, laptopok.)	Helyi önkormányzatok
6	A transzverzális kompetenciák fejlesztését lehetővé tevő tanulási keretek létrehozása.	Igényfelmérés a szülők körében	Igényfelmérés a szülők körében arra vonatkozóan, hogy amennyiben lenne lehetőség rá, milyen transzverzális kompetenciafejlesztő tevékenységekben szorgalmaznák gyermekeik részvételét.	Hargita Megye Tanácsa

		Kerekasztal az érdekelt felekkel	Az igényfelmérés eredményei alapján kerekasztal megbeszélések szervezése mindazon érdekelt felekkel, amelyek ezen kompetenciák fejlesztésére irányuló foglalkoztatásokat tudnak szervezni.	Hargita Megye Tanácsa
		Transzverzális kompetenciákat erősítő programok létrehozása.	Olyan kompetenciák fejlesztésére irányuló tevékenységek megszervezése, mint az: önálló tanulás elsajátítása szociális kompetenciák kooperatív tevékenység kritikus gondolkodás és reflexió	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Civil szervezetek
7	Az országos és európai ifjúsági lehetőségek előmozdítása, amelyek célja a kulcskompetenciák fejlesztése.	Cserediák- és nemzetközi képzési programok feltérképezése	Adatbázis készítése a létező nemzetközi cserediák- és képzési programokkal, ennek frissítése és népszerűsítése	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Fiatalok ösztönzése a nemzetközi programokban való részvételre	Népszerűsítési kampány a programlehetőségekről a fiatalok körében, ahol a programok ismertetése mellett lehetőségük van olyan diákoktól információt szerezni, akik már részt vettek hasonló programokban	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége

6. 3. Egészség, egészséges életmód és aktív szabadidő

6.3.1. Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása

Fejlesztési irányvonalak

1. A fiatalok hozzáféréseinek megkönnyítése a különböző szűrőprogramokhoz, periodikus egészségügyi szolgáltatásokhoz.
2. Egészségnevelési programok kidolgozása és promoválása a fiatalok körében.
3. A szociális hálózathoz kapcsolódó fogorvosi hálózat bővítése (több orvos, aki ingyen kezeli a 18 év alattiakat)
4. Szülésfelkészítő programok elérhetőségének növelése.
5. Újszülötteknek és kismamáknak szóló programok elérhetőségének növelése.

6.3.2. Egészséges életmód kialakítása a fiatalok körében

Fejlesztési irányvonalak

1. A fiatalok túlsúlyosságának és elhízásának megelőzése és visszaszorítása.
2. Az egészséges táplálkozásra és a fiatalok körében végzett testmozgás előnyeire vonatkozó, adatokkal támogatott egészségügyi tájékoztató, oktatási kampányok.
3. A fiatalok egyéni és tömegsport-tevékenységekben való részvételének növelése.
4. Az európai ifjúsági programok által teremtett lehetőségek népszerűsítése a sportolásban való részvétel, a tapasztalatcsere és a képzés ösztönzése érdekében a sporton keresztül történő nevelés területén.
5. A közösségek bevonása az alulról szerveződő helyi sportversenyek szervezésébe.
6. A kínálat fejlesztése és diverzifikálása annak érdekében, hogy a fiatalok számára vonzóvá váljanak a különböző szabadidős és rekreációs tevékenységek.

6.3.3. Az egészséget veszélyeztető magatartásformák megelőzése a fiatalok körében

Fejlesztési irányvonalak

1. A kábítószer-, alkohol- és dohányfogyasztás, az elektromos cigaretták fogyasztásának megelőzése a serdülők és fiatalok körében.

2. A szexuális úton terjedő betegségek, köztük a HIV terjedésének megelőzése a fiatalok körében.
3. A szociálisan kiszolgáltatott csoportokhoz tartozó fiatalok számára tudatosságnövelő és családtervezési intézkedések kidolgozása.
4. Mentálhigiéné és minden iskolás számára pszichológiai tanácsadás, konzultáció.

S.sz. Stratégiai célok és fejlesztési irányvonalak programjai				
6. 3. Egészség, egészséges életmód és aktív szabadidő				
6.3.1. Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása				
		Program neve	A program rövid leírása	Megvalósulásért felelős entitás(ok)
1	A fiatalok hozzáféréseinek megkönnyítése a különböző szűrőprogramokhoz, periodikus egészségügyi szolgáltatásokhoz.	Szűrőprogramok számának növelése illetve új szűrőprogramok indítása	A jelenleg működő szűrőprogramok feltérképezése, továbbá ennek mentén új szűrőprogramok indítása.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Szűrőprogramok vidéken	A jelenleg működő szűrőprogramok, továbbá a jövőben megtervezésre és elindításra kerülő szűrőprogramok kiterjesztése a vidéki területekre megyei szinten.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Szűrőprogramok esetében meghatározott személyszámok növelése	A jelenleg működő szűrőprogramok, továbbá a jövőben megtervezésre és elindításra kerülő szűrőprogramok esetében a rendelkezésre álló erőforrásokat is figyelembe véve azoknak a számának a növelése, akik résztvesznek a programokban.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek

		Szűrőprogramok népszerűsítése	A szűrőprogramok népszerűsítése a fiatalok körében a különböző online platformokon, valamint az oktatási intézményekben.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek Hargita megyében működő oktatási intézmények
2	Egészségnevelési programok kidolgozása és promoválása a fiatalok körében.	"Az egészséges a szép"	Kisvideók készítése egészségnevelési témákban a "népszerű fiatalok" bevonásával és azok terjesztése az iskolákban	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek Megyei Közegészségügyi Igazgatóság
		Egészségnevelési anyagok elkészítése és promoválása.	Fiataloknak szóló egészségnevelési anyagok elkészítése egészségügyi szakemberek együttműködésével, továbbá ezek promoválása úgy az online felületeken mint az oktatási intézményekben.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek Megyei Közegészségügyi Igazgatóság
3	A szociális hálózathoz kapcsolódó fogorvosi hálózat bővítése, a megfelelő szájhigiénia megtartását célzó előadások az ifjúság számára	Humán erőforrás bővítése	Azon fogorvosok számának bővítése, aki ingyenes kezelést nyújt a 18 év alattiak számára	Hargita megyei fogorvosok szövetsége Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Fogorvosok támogatása	Azon fogorvosok eszközökkel és felszereléssel való támogatása, akik ingyenes kezelést nyújtanak a 18 év alattiak számára	Hargita megyei fogorvosok szövetsége Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek

		Fontos a szájhigiénia! Mire figyeljünk oda? Előadás sorozat	Előadássorozat az iskolákban, továbbá különböző fiataloknak szóló rendezvények kereteiben arra vonatkozóan, hogy hogyan tartsák meg szájhigiénijukat, mire figyeljenek oda.	Hargita megyei fogorvosok szövetsége Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Bábszínház előadás a fogápolásról	Bábszínház előadás a gyerekek körében, amely arra tanítja őket, hogyan figyeljenek oda a szájhigiénijára.	Hargita megyei fogorvosok szövetsége Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
4	Szülésfelkészítő programok elérhetőségének növelése.	Népszerűsítő kampány	A programok népszerűsítése a szociális hálózaton és a családorvosi rendszeren keresztül	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Szülésfelkészítő programok az online térben	Különböző szülésfelkészítő programok megszervezése, informatív jellegű anyagok szórása az online térben.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Szülésfelkészítő programok vidéken	A különböző szülésfelkészítő programok megszervezése és lebonyolítása a Hargita megyei falvakban.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
5	Újszülötteknek és kismamáknak szóló programok elérhetőségének növelése.	Népszerűsítő kampány	A programok népszerűsítése a szociális hálózaton és a családorvosi rendszeren keresztül	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek

		Újszülötteknek és kismamáknak szóló programok vidéken	Az újszülötteknek és kismamáknak szóló vidéki programlehetőségek, valamint a vidéken élő érintettek igényeinek feltérképezése, ezt követően pedig az igényekhez igazodó programok megszervezése és lebonyolítása.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő kórházak Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
6.3.2. Egészséges életmód kialakítása a fiatalok körében				
1	A fiatalok túlsúlyosságának és elhízásának megelőzése és visszaszorítása.	Élelmezési listák megreformálása	Élelmezési listák megreformálása olyan oktatási intézményekben (bölcsődék, napközik), ahol étkezést biztosítanak gyermekeknek	Hargita Megye Tanácsa Megyei Sürgősségi Kórház Élelmezési szakemberek Érintett oktatási intézmények
		Tájékoztató jellegű kampányok az iskolákban	Minden évben megszervezni egy tudatosító, felhívó jellegű kampányt a diákoknak a témában	Hargita Megye Tanácsa, Hargita Megyéért Egyesület Megyei Sürgősségi Kórház
		Egészségtudatos életmód és egészséges táplálkozás tudatosítása	A Hargita megyei felnőtt lakosság, (kiemelten a szülők körében) informálása egészségtudatos életmód és egészséges táplálkozás témákban különböző rendezvények és kiadványok segítségével; - helyi alapanyagokból készült szakácskönyv kidolgozása; Egészséges táplálkozást célzó rovat indítása; Egészséges életmóddal kapcsolatos televíziós műsorok indítása	Hargita Megye Tanácsa Megyei Sürgősségi Kórház Élelmezési szakemberek Hargita Népe Kiadó
		Egészséges és aktív életmód előmozdítása	Szabadidős tevékenységek vonzóvá tétele a megye lakosságának körében. Nyílt napok szervezése, melyek keretében a különböző sporttevékenységeket kipróbálhatják a megye lakosai.	Hargita Községi Fejlesztési Társulás Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság Civil szervezetek

		Úszás programok támogatása	A gyermekek egészséges életmódra való törekvésének ösztönzése, és ezáltal életminőségük javítása. Minden gyermeknek legyen lehetősége vízbiztos úszás elsajátítására nemtől, kortól, identitástól, szociális, fizikai és mentális helyzetétől függetlenül. Sport létesítmények adminisztrálása, kiaknázása, menedzsmenete, széleskörű sportolási lehetőségekre való ösztönzés	Fejlesztési Társulásuk Helyi önkormányzatok
		Korcsolya programok támogatása	A gyermekek egészséges életmódra való törekvésének ösztönzése, és ezáltal életminőségük javítása. Sport létesítmények adminisztrálása, kiaknázása, menedzsmenete, széleskörű sportolási lehetőségekre való ösztönzés	Fejlesztési Társulásuk Helyi önkormányzatok
		Lovas tevékenységek	Minél több gyermeknek lehetőséget adni a lovaglásra, a Hargita megyei lovasélet támogatása, nyílt napok szervezése által és támogatás nyújtása révén, hogy elérhető legyen minél több gyerek számára	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyéért Egyesület Civil szervezetek Lovas tevékenységeket szervező entitások
2	Az egészséges táplálkozásra és a fiatalok körében végzett testmozgás előnyeire vonatkozó adatokkal támogatott egészségügyi tájékoztatói/oktatási kampányok.	Hegyimentők honapja	Tevékenység bemutatása a megyei oktatási intézményekben	Hargita Megye Tanácsának Hegyi és Barlangmentő Közszolgálat
		Programok a székelyföldi bűvárokkal	Bűvár programok szervezése gyerekeknek	Hargita Megye Tanácsának Hegyi és Barlangmentő Közszolgálat

		Programok a székelyföldi barlangászokkal	Barlangász programok szervezése gyerekeknek	Hargita Megye Tanácsának Hegyi és Barlangmentő Közszolgálat
		Ismerjük meg megyénk barlangjait	Több barlangász program szervezése gyerekeknek és információs kiadványok osztása	Hargita Megye Tanácsának Hegyi és Barlangmentő Közszolgálat
		Fiatal önkéntes hegyimentők kiképzése	Bemutatók gyerekeknek, megmutatni nekik a hegyimentés alapjait és ha lehet jövőbeli hegyimentők toborozása	Hargita Megye Tanácsának Hegyi és Barlangmentő Közszolgálat
		Iskolai étkezdék minden iskolában	Iskolai étkezdék kialakítása a Hargita megyében működő oktatási intézményekben, amelyek élelmiszer kínálatának összeállítását dietetikus szakemberek végzik.	Hargita Megye Tanácsa, Egészséges Táplálkozás és Életmód Munkacsoport
3	A fiatalok egyéni és tömeg sporttevékenységekben való részvételének növelése.	Sportolási tevékenységek népszerűsítése	A sportolási tevékenységek népszerűsítése a diákok körében sportok bemutatása révén az offline és az online térben egyaránt	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság Megyében tevékenykedő sportklubok és sportegyesületek Helyi önkormányzatok
		Vidéki hoki program	Sport létesítmények adminisztrálása, kiaknázása, menedzsmentje, széleskörű sportolási lehetőségekre való ösztönzés. Hargita megyei/székelyföldi vidéki általános iskolás gyermekjégkorongsport újraindítását, működtetését ellátni szándékozó kezdeményezés, mely összefogja a helyi jégkorongközösségeket.	Fejlesztési Társulásuk Helyi önkormányzatok

		Biciklizni jó!	A biciklis kultúra kialakítása, valamint a helyes biciklivel való közlekedés szabályainak elsajátítása érdekében oktatóprogramok elindítása.	Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság Megyei Rendőrség Civil szervezetek
		Vidéki sportolási lehetőségek bővítése	Kül- és beltéri sportolási lehetőségek bővítése a vidéki területeken.	Helyi önkormányzatok Civil szervezetek Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság A megyében tevékenykedő sportklubok és sportegyesületek
		Közösségi versenyek szervezése	Közösségi versenyek szervezése mindhárom térségben	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság Civil szervezetek A megyében tevékenykedő sportklubok és sportegyesületek
4	Az európai ifjúsági programok által teremtett lehetőségek népszerűsítése a sportolásban való részvétel, a tapasztalatcsere és a képzés ösztönzése érdekében a sporton keresztül történő nevelés területén.	Intézmények és civil szervezetek bekapcsolódása európai ifjúsági programokba	Társulás európai ifjúsági programokba, partnerként, társszervezőként, illetve azok mintájára szervezett saját, helyi kezdeményezések elindítása	Hargita Megye Tanácsa Ifjúsági szervezetek Civil szervezetek Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság

		Fiatalok ösztönzése az európai programokba való bekapcsolódásba	Népszerűsítő kampány szervezése a fiatalok körében a létező európai ifjúsági sportprogramokba való bekapcsolódásra	Hargita Megye Tanácsa Ifjúsági szervezetek Civil szervezetek Hargita Megyei Ifjúsági és Sport Igazgatóság A megyében tevékenykedő sportklubok és sportegyesületek
5	A közösségek bevonása az alulról szerveződő helyi sportversenyek szervezésébe.	Sportpályák, sporteszközök mindenkinek	Az alulról szerveződő helyi sportversenyek számának növelése sportpályákhoz, sporteszközökhöz való könnyebb hozzáférés révén.	Helyi önkormányzatok A megyében tevékenykedő sportklubok és sportegyesületek
		Pályázati kiírások számának növelése, amelyek az alulról szerveződő helyi sportesemények megszervezését és lebonyolítását célozzák.	Pályázati kiírások elindítása és folytatása, az alulról szerveződő helyi sportesemények megszervezésére és lebonyolítására	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
6	A kínálat fejlesztése és diverzifikálása annak érdekében, hogy a fiatalok számára vonzóvá váljanak a különböző szabadidős és rekreációs tevékenységek.	Hegyi futóversenyek és erdei kirándulások	Hegyi futóversenyek, tájfutó versenyek és iskola látogatások gyerekeknek	Hargita Megye Tanácsának Hegyi és Barlangmentő Közszolgálat
		Mászófesztiválok szervezése	Mászófesztivál fiataloknak a: Csibai mászófalnál Hargitafürdői mászófalnál Egyeskői mászófalnál Békás szorosi mászófalnál	Hargita Megye Tanácsának Hegyi és Barlangmentő Közszolgálat
		Erdei iskola	A megye természeti adottságainak bemutatása, táborok és kirándulások szervezése, amelyek alatt bemutatásra kerül a gyerekeknek az erdei környezetet	Hargita Megye Tanácsának Hegyi és Barlangmentő Közszolgálat

		Quiz estek és vetélkedők	Tematikus quiz estek megszervezése fiatalok számára Történelmi vetélkedő általános iskolás diákok számára	Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központ
		Városismeret	Két napos rendezvény, amelyet egyszerre rendeznek meg minden Hargita megyei városban - Hargita megyei városokba elhelyezett stratégiai pontok, amelyeket az ifjúság meg kell keressen, ezáltal a rendezvény elősegíti a város megismerését	Hargita Megye Tanácsa Ifjúsági szervezetek Városi önkormányzatok Hargita megyében működő oktatási intézmények Hargita Fejlesztési Társulás
		Tematikus bálók	Különböző tematikus bálók szervezése (pl. álarcosbál, fekete-fehér dress code)	Ifjúsági szervezetek Diákszövetségek
		Fesztiválok szervezése	A fiatalok szabadidejének tartalmas megszervezése, érdeklődési körének megfelelően.	Hargita Megye Tanácsának kulturális alintézményei Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Szabadidős tevékenységek	A turisztikai látványosságok létrehozása, felújítása, karbantartása valamint népszerűsítése.	Civil szervezetek Fejlesztési társulások Helyi önkormányzatok
6.3.3. Az egészséget veszélyeztető magatartásformák megelőzése a fiatalok körében				
1	A kábítószer-, alkohol- és dohányfogyasztás és e cigik fogyasztásának megelőzése a serdülők és fiatalok körében.	Tájékoztató jellegű kampányok az iskolákban	Minden évben megszervezni egy tudatosító, felhívó jellegű kampányt a diákoknak a kábítószer-, alkohol- és dohányfogyasztás és e cigik fogyasztásának témakörében.	Hargita megyei oktatási intézmények Hargita Megyei Drogprevenciós Központ Civil szervezetek A megyében működő kórházak

		Drogprevenációs előadás fiatalok számára	Egy színész csapat által interaktív módon eljátszott előadás, amely a droggal kapcsolatos konfliktushelyzeteket mutat be. A darab alatt a közönség irányítani tudja, hogy a történet szála milyen formában alakul.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Civil szervezetek A megyében működő kórházak Hargita Megyei Drogprevenációs Központ
		Pszichológiai tanácsadás függőséggel élő fiatalok számára	Ingyenes pszichológiai tanácsadás nemcsak oktatási intézményi keretek között, hanem azon kívül is, amelyeket a fiatalok bármikor igénybe vehetnek.	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Megyei Sürgősségi Kórház Helyi önkormányzatok
		Családterápia	Függőséggel élő fiatalok esetében ingyenes családterápia biztosítása képzett pszichológusok által.	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Megyei Sürgősségi Kórház Helyi önkormányzatok
2	A szexuális úton terjedő betegségek, köztük a HIV terjedésének megelőzése a fiatalok körében.	A középiskolákban/ szakiskolákban felvilágosító kampányok és szexuális felvilágosító órák révén az iskola másként program keretében.	Minden évben megszervezni egy tudatosító, felhívó jellegű kampányt a diákoknak a témában	Hargita megyei oktatási intézmények Hargita megyében működő kórházak Civil szervezetek
		Online tájékoztató anyagok	Tájékoztató anyagok elkészítése szakemberek segítségével. Azokon különböző online felületeken, ahol aktívan jelen vannak a fiatalok, fél évente egy tájékoztató anyag szórása.	Hargita Megye Tanácsa Megyei Sürgősségi Kórház Hargita megyei oktatási intézmények Helyi önkormányzatok

3	A szociálisan kiszolgáltatott csoportokhoz tartozó fiatalok számára tudatosságnövelő és családtervezési intézkedések kidolgozása.	Tudatosságnövelő és családtervezésmertető program	Ismertető anyagok készítése és szórása a családorvosi rendelőkben, főként a szociálisan kiszolgáltatott csoportokhoz tartozó fiatalok számára, illetve a szociális rendszerben lévő fiatalok körében. Előadások megszervezése és lebonyolítása.	Megyei Sürgősségi Kórház A megyében működő családorvosok és családorvosi rendelők Hargita Megyei Szociális és Gyerekvédelmi Igazgatóság Hargita Megye Tanácsa
4	Mentálhigiéné és minden iskolás számára pszichológiai tanácsadás, konzultáció.	Mentálhigiéné központ létesítése	Egy olyan mentálhigiéné központ létrehozása, ahol lehetőség nyílik foglalkozni a fiatalokkal de a családdal is. Alkalmas lenne arra, hogy prevenció programokat dolgozzon ki és bonyolítsa le az egész megyében, falvakon is.	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Hargita Megye Tanácsa Megyei Sürgősségi Kórház Helyi önkormányzatok
		Mentális egészségmegőrző programok az iskolákban	Iskolákra szabott programok kidolgozása és lebonyolítása a mentálhigiéné központ által	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Hargita megyében működő oktatási intézmények
		Stressz kezelése, feszültségoldás tanulása	Szülők számára felkészítő előadás arra vonatkozóan, hogy gyerekeiknek alternatív stresszkezelési megoldások javasoljanak/ tanítsanak.	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Hargita Megye Tanácsa Civil szervezetek Hargita megyében működő oktatási intézmények
		Önismereti képzések	Gyerekek számára önismereti képzések, amelyek által nemcsak önmaguk megismerésének folyamatát lehet elősegíteni, hanem céljaik megfogalmazásában is segítségnyújtást kaphatnak.	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Hargita Megye Tanácsa Civil szervezetek Hargita megyében működő oktatási intézmények

	Anti-bullying tudatosítás	Bemutatók, beszélgetések szervezése fiatalok számára a bullying témában. Ez által tudatosítva azt, hogy mi számít bullyingnak és milyen hatásai vannak az egyénre	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Hargita Megye Tanácsa Civil szervezetek Hargita megyében működő oktatási intézmények
	Bullying kezelése	Bullyingnak kitett diákok számára kötetlen beszélgetések szervezése, ugyanakkor minden iskola esetében egy olyan tanácsadó kinevezése a tanárok közül, akikhez bizalommal fordulhatnak az érintett diákok. A tanácsadói feladatkört betöltő tanárok számára képzések szervezése annak érdekében, hogy a hozzá forduló gyerekek megfelelő segítségnyújtásban részesüljenek.	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Hargita megyében működő oktatási intézmények
	Elsősegélynyújtó képzés	A tanfolyam célja, hogy a résztvevők elsajátítsák azokat az elméleti és gyakorlati ismereteket, amelyek baleseteknél szükségesek a szakszerű és eredményes elsősegélynyújtáshoz.	Hargita Megye Tanácsának Hegyi és Barlangmentő Közszolgálat Civil szervezetek
	Mentális egészség megőrzése pszichológiai tanácsadás révén	A diákok mentális egészségének megőrzése iskolai és iskolán kívüli pszichológiai tanácsadás biztosítása révén.	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ

6. 4. Munkavállalás és vállalkozás

6.4.1. A fiatalok foglalkoztatásának növelése

Fejlesztési irányvonalak

1. A fiatalok számára új munkahelyek teremtésének elősegítése, különös tekintettel a vidéki fiatalokra.
2. Az oktatási és képzési kínálat korszerűsítése a munkaerőpiac követelményeihez a digitalizáció és a technológiai változások összefüggésében.
3. A fiatalok számára szakmai gyakorlatok szervezésének előmozdítása a későbbi foglalkoztatásuk megkönnyítése érdekében.
4. A bírósági intézkedés alá vont fiatalok munkaerő-piaci integrációjának megkönnyítése.
5. A belső munkaerőpiacra való bejutás és a mobilitás megkönnyítése mind a külföldön tanult Hargita megyei fiatalok, mind a Romániában vagy más uniós tagállamokban tanult külföldi fiatalok számára.
6. A fiatalok határokon átnyúló szakmai és szakképzési lehetőségeinek előmozdítása.
7. A munkavállalás céljából külföldre vándorló fiatalok számának csökkentése, a már külföldön dolgozó fiatalok hazavonzása.
8. A távmunka valamint a rugalmas munkaprogram ösztönzése és előnyeinek népszerűsítése a Hargita megyei munkaerőpiacon.

6.4.2. Koherens átmenet kialakítása az oktatási rendszerből a munkaerőpiacra

Fejlesztési irányvonalak

1. A munkaerőpiacra, a munkavállalók és a munkáltatók jogaira és kötelezettségeire vonatkozó információkhoz, valamint az információs, tanácsadási és pályamentációs szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása minden fiatal számára.
2. A nem formális tanuláshoz, mint élethosszig tartó tanuláshoz való hozzáférés biztosítása és népszerűsítése a munkaerőpiacra való belépés megkönnyítése érdekében.

3. A munkaerő-piaci közvetítés hatékonyságának növelése.
4. Ifjúsági munkával foglalkozó szakemberek, facilitátorok, tanárok és pályaválasztási tanácsadók stb. képzése a munkaerő-piaci tájékoztatás és pályaválasztási tanácsadó tevékenység biztosítása érdekében.

6.4.3. A fiatalok készségeinek és kompetenciáinak fejlesztése a munkaerőpiacra való belépés és a munkaerőpiacon maradás jobb esélyeinek biztosítása érdekében

Fejlesztési irányvonalak

1. A szakoktatást és szakképzést nyújtó entitások támogatása abban, hogy a tanulók/képzésben részt vevők készségei és kompetenciái jobban megfeleljenek a technológia fejlődése által jellemzett új munkaerő-piaci követelményeknek és a nagy munkahelyteremtési potenciállal rendelkező ágazatok - IKT, egészségügy és zöld gazdaság - igényeinek.
2. A foglalkoztatott fiatalok életkoron alapuló megkülönböztetéstől mentes bánásmód ösztönzése a képzésüknek és megszerzett képességeiknek megfelelő munkahelyekhez való hozzáférés tekintetében.
3. A fiatalok esélyeinek növelése és a munkaerőpiacon maradásának támogatása a pályorientáció és tanácsadás, munkahelyi képzés, gyakornoki és tanulószervezéses gyakorlati helyek biztosítása révén, amelyek megfelelnek a képességeiknek és igényeiknek.

6.4.4. A fiatalok vállalkozó szellemének növelése

Fejlesztési irányvonalak

1. A fiatalok vállalkozásfejlesztési alapokhoz való hozzáféréseinek elősegítése a városi és főként a vidéki területeken.
2. A fiatalok vállalkozói készségeinek fejlesztése, annak elősegítése és támogatása.
3. Az induló vállalkozások ösztönzése és támogatása, valamint a finanszírozási programokhoz való hozzáférés megkönnyítése.

4. Integrált közfoglalkoztatási és vállalkozói szolgáltatási programok kidolgozása a tanácsadást, képzést, közvetítést és szociális segítségnyújtást biztosító közintézmények összekapcsolásával.
5. Tanácsadási és mentorálási szolgáltatások létrehozása és nyújtása, valamint a helyes üzleti gyakorlatok cseréjének elősegítése a fiatalok által vezetett vállalkozások számára, ezek gazdasági teljesítményének javítása érdekében a fenntartható fejlődéssel összefüggésben.

S.sz. Stratégiai célok és fejlesztési irányvonalak programjai			
6. 4. Munkavállalás és vállalkozás			
6.4.1. A fiatalok foglalkoztatásának növelése	Program neve	A program rövid leírása	Megvalósulásért felelős entitás(ok)
1	A fiatalok számára új munkahelyek teremtésének elősegítése, különös tekintettel a vidéki fiatalokra.	Vállalkozás indítás támogatási pályázat	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
	Légy TE is gyakornok	A magán, valamint az állami szektorban működő intézmények, cégek ösztönzése arra, hogy fizetett gyakornoki programokat indítsanak.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
	Kezdőállásra fel!	Úgy a magán, mint az állami szektorban működő intézmények, cégek ösztönzése arra, hogy szakmai tapasztalattal nem rendelkező fiatal pályakezdőket alkalmazzanak, inasképzéseket indítsanak.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megye Tanácsa
	Munkahelybőzre	Munkahelybörzék szervezése oktatási intézményeknél, külön szakiskoláknál és egyetemi központokban, vállalkozók bevonásával	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyei Munkaerőhelyező Ügynökség Hargita megyében tevékenységet folytató vállalkozók
2	Az oktatási és képzési kínálat korszerűsítése a munkaerőpiac követelményeihez a digitalizáció és a technológiai változások összefüggésében.	IT/Digital talent program	Ösztöndíj program, amely azokat a fiatalokat célozza meg, akik az IT vagy más digitális tevékenység terén kiemelkedő eredményeket érnek el.
			Hargita Megyéért Egyesület A megyében működő felsőoktatási intézmények

	Munkaerőpiaci igények felmérése	Tematikus kerekasztal beszélgetések szervezése oktatási intézmények, vállalkozók, vállalkozói szervezetek képviselőivel, annak felmérésére, hogy milyen munkaerőpiaci igények vannak, illetve hogyan lehet ez alapján igazítani a oktatási, képzési kínálatokat	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Business Center Vállalkozói szervezetek A megyében tevékenykedő vállalkozók Oktatási intézmények (IX.-XII. osztályok, szakiskolák, felsőfokú) Apáczai Csere János Pedagógusok Háza
	Szakmai előadások szervezése pedagógusoknak	Szakmai előadások pedagógusoknak, amelyek során a pedagógusok ismereteket szerezhetnek a digitalizáció terén történő előrehaladásokról, trendekről a digitális oktatás terén, a munkaerőpiaci követelmények változásáról	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Business Center Vállalkozói szervezetek A megyében tevékenykedő vállalkozók Oktatási intézmények (I.-XII. osztályok, szakiskolák, felsőfokú) Apáczai Csere János Pedagógusok Háza
	Szakiskolák korszerűsítése	Szakiskolák korszerű, innovatív gépekkel való felszerelése annak érdekében, hogy jobban megfeleljenek a munkaerőpiacon használatos modern technológiáknak.	A megyében működő szakiskolák Helyi önkormányzatok
	Egyetemi képzések bővítése	A megyei egyetemi képzések bővítése a következő szakokkal: IT szak Mezőgazdasági és élelmiszeripari gépészmérnök Agrár- és üzleti digitalizáció szak Vidékfejlesztési agrármérnöki Lótenyésztő, lovassport szervező agrármérnöki Ipari termék- és formatervező mérnöki	A megyében működő felsőoktatási intézmények

3	A fiatalok számára szakmai gyakorlatok szervezésének előmozdítása a későbbi foglalkoztatásuk megkönnyítése érdekében.	Internship programok	Feltérképezni szakterületenként, hogy ki fogadna gyakornokokat, erre felfűzni egy megyei kampányt.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Gyakornoki börze	A kereslet és kínálat összehozása érdekében gyakornoki börzék szervezése a megye különböző pontjain.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége, Csík Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Gyergyó Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyeztető Tanács (UIET)
4	A bírósági intézkedés alá vont fiatalok munkaerő-piaci integrációjának megkönnyítése.	Újrakezdés program	Egy olyan második esély program kidolgozása, amely a vállalkozásokat ösztönzi arra, hogy a bírósági intézkedés alá vont fiatalokat alkalmazzák.	Helyi önkormányzatok
		Mentor program	A bírósági intézkedés alá vont fiatalok számára tanácsadás, annak érdekében, hogy el tudjanak igazodni a munkaerőpiacon, a jogaikról való tájékoztatás és támogatás nyújtása	Csík Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Gyergyó Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyeztető Tanács (UIET) Civil szervezetek Hargita Megyei Munkaerőelhelyező Ügynökség Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa
		Gyakornoki programok	Gyakornoki programok, amelyekben részt vehetnek a bírósági intézkedés alá vont fiatalok is.	Civil szervezetek A megyében működő vállalkozások

5	A belső munkaerőpiacra való bejutás és a mobilitás megkönnyítése mind a külföldön tanult Hargita megyei fiatalok, mind a Romániában vagy más uniós tagállamokban tanult külföldi fiatalok számára.	Vonzó munkahely és lakhatás biztosítása fiatal egészségügyi szakemberek számára.	A fiatal egészségügyi szakemberek itthonmaradásának ösztönzése, az egészségügyi szolgáltatások és infrastruktúra minőségének fejlesztése által. Mindezek mellett lakhatás biztosítása azon szakemberek számára, akik Hargita megyében szeretnének tevékenykedni.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyei kórházak
		Az IT szakemberek Hargita megyébe vonzása.	Feltételek megteremtése annak érdekében, hogy vonzóvá váljon a megye az IT szakemberek számára. (inkubátorházak, adókedvezmények, megfelelő infrastruktúra, helyben képzett munkaerő)	Helyi önkormányzatok Hargita megyében tevékenykedő vállalkozások Hargita Megyében működő felsőoktatási intézmények
		Diplomák elismerése	Tájékoztató anyagok készítése és szórása a diplomák hazai elismertetésének folyamatához	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Vállalkozásindítási kedv növelése	A bürokrácia csökkentése, az online ügyintézés megszervezése és lehetővé tétele valamint az ingyenes tanácsadás által a vállalkozói kedv növelése azon fiatalok számára, akik a külföldi tapasztalataikat Hargita megyében szeretnék kamatoztatni.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Helyi önkormányzatok Vállalkozói szervezetek
6	A fiatalok határokon átnyúló szakmai és szakképzési lehetőségeinek előmozdítása.	Adatbázis készítése és tájékoztatás	Rövid távú külföldi szakmai programokról és képzési lehetőségekről adatbázis készítése és ennek megosztása a célközönsséggel	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Csík Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Gyergyó Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyeztető Tanács (UIET) Hargita Business Center

		Vállalkozóknak szóló lehetőségek	Tájékoztató anyag készítése a vállalkozóknak arra vonatkozóan, hogy milyen programlehetőségekkel élhetnek, hogy képezni tudják alkalmazottaikat	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Vállalkozói szervezetek Hargita Business Center
		Szakmai előadások és képzések külföldi előadókkal	Szakmai előadások és képzések szervezése, több területet érintve, külföldi előadókkal, annak érdekében, hogy a fiatalok különböző szempontokkal ismerkedhessenek	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Vállalkozói szervezetek Hargita Business Center
		Csereprogramokban való részvétel	Szakmai tapasztalatszerelésre irányuló csereprogramok beazonosítása, megpályázása és ezek népszerűsítése a fiatalok körében	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Vállalkozói szervezetek Hargita Business Center Csík Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Gyergyó Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyeztető Tanács (UIET) Civil szervezetek
7	A munkavállalás céljából külföldre vándorló fiatalok számának csökkentése, a már külföldön dolgozó fiatalok hazavonzása.	Hargita Hazavár program	Külföldön dolgozó fiatalok hazavonzása, pályázati lehetőségek ismertetése	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Itthon is van jövő program	A fiatalok itthon tartása lehetőségeik feltárása által	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Agyelszívás megfékezése	A képzett munkaerő itthontartására programcsomag kidolgozása, figyelembe véve a korábbi tanulmányokat ezen a téren (pl. Hargita Megye Tanácsának TalentMagnet projektje)	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Munkaerőelhelyező Ügynökség

		A HR Talent Magnet akciótervben leírt akciók gyakorlatba ültetése	Talent Magnet akciótervben leírt akciók gyakorlatba ültetése révén a fiatalok hazavonzása és itthontartása	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Hazaváró kampány	Külföldről hazaköltözöttek itthoni sikertörténeteinek a bemutatása	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megye Tanácsa Hargita Népe Kiadó
8	A távmunka valamint a rugalmas munkaprogram ösztönzése és előnyeinek népszerűsítése a Hargita megyei munkaerőpiacon.	A távmunka és rugalmas munkaprogram népszerűsítése	A nemzetközi trendek, illetve ezen a téren a helyi fiatalok igényeinek kiemelése, a jogi keretek ismertetése, a távmunka és rugalmas munkaprogram előnyeinek a népszerűsítése	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megye Tanácsa Hargita Business Center Vállalkozói szövetségek
		Párbeszéd kezdeményezése	Párbeszéd kereteinek a megteremtése, amelyek során e téma kapcsán a felmerülő kérdések megvitatásra kerülhetnek	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megye Tanácsa Hargita Business Center Vállalkozói szövetségek

6.4.2. Koherens átmenet kialakítása az oktatási rendszerből a munkaerőpiacra

1	A munkaerőpiacra, a munkavállalók és a munkáltatók jogaira és kötelezettségeire vonatkozó információkhoz, valamint az információs, tanácsadási és pályaorientációs szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása minden fiatal számára.	Tájékoztató kampányok	Tájékoztató kampányok szervezése, tájékoztató anyagok készítése és szórása a munkavállalók és a munkáltatók jogaira és kötelezettségeire vonatkozó információkról	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Munkaerőhelyező Ügynökség Hargita Megyei Munkaügyi Felügyelőség
		Pályaorientációs tanácsadás	Pályaorientációs tanácsadás nyújtása oktatási intézményekben és azon kívül	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megye Tanácsa
		Diákmunka portál működtetése	Összehozni a keresletet a kínálattal, segítségnyújtás a fiatalok számára a munkakeresésben	Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megye Tanácsa

2	A nem formális tanuláshoz, mint élethosszig tartó tanuláshoz való hozzáférés biztosítása és népszerűsítése a munkaerőpiacra való belépés megkönnyítése érdekében.	Képzések, táborok fiataloknak	A fiatalok részéről az aktuális igényeknek, érdeklődési köröknek és szakmai trendeknek megfelelő képzések, táborok szervezése.	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek Hargita megyében tevékenykedő képzési központok
		Ingyenes képzések promoválása	Az ingyenes képzési lehetőségek adatbázisba szedése és folyamatos népszerűsítése a célközönség körében	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyei Munkaerőelhelyező Ügynökség
3	A munkaerő-piaci közvetítés hatékonyságának növelése.	Állásbörzék szervezése	Megyei és térségi állásbörzék szervezése negyedévente.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyei Munkaerőelhelyező Ügynökség Hargita megyében működő felsőfokú oktatási intézmények
		Munkaerőpiaci közvetítés hatékonyságának felmérése	A munkaerőpiaci közvetítés hatékonyságának felmérése valamint igényfelmérések készítése a lakosság körében annak érdekében, hogy egy átfogó, a realitást mutató kép alapján intézkedéseket lehessen kidolgozni a hatékonyság növelése érdekében	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyei Munkaerőelhelyező Ügynökség
		Munkaerőpiaci közvetítés fiatalok számára	Munkaerőpiaci közvetítés kialakítása azokon a felületeken, ahol aktívan jelen vannak a fiatalok.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyei Munkaerőelhelyező Ügynökség
		Harghita Jobs	Teljes megyére kiterjedő munkaerőpiaci közvetítő gyűjtőplatform	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége

4	Ifjúsági munkával foglalkozó szakemberek, facilitátorok, tanárok és pályaválasztási tanácsadók stb. képzése.	Ifjúsági munkával foglalkozó szakemberek, facilitátorok, pedagógusok és pályaválasztási tanácsadók képzése	Ifjúsági munkával foglalkozó szakemberek, facilitátorok, pedagógusok és pályaválasztási tanácsadók stb. képzése a munkaerő-piaci tájékoztatás biztosítása érdekében.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ
		Ifjúsági munkával foglalkozó szakemberek, facilitátorok, pedagógusok és pályaválasztási tanácsadók stb. képzése a pályaválasztási tanácsadó tevékenység biztosítása érdekében.	Ifjúsági munkával foglalkozó szakemberek, facilitátorok, pedagógusok és pályaválasztási tanácsadók stb. képzése a pályaválasztási tanácsadó tevékenység biztosítása érdekében.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ

6.4.3. A fiatalok készségeinek és kompetenciáinak fejlesztése a munkaerőpiacra való belépés és a munkaerőpiacon maradás jobb esélyeinek biztosítása érdekében				
1	A szakoktatást és szakképzést nyújtó entitások támogatása abban, hogy a tanulók/képzésben részt vevők készségei és kompetenciái jobban megfeleljenek a technológia fejlődése által jellemzett új munkaerő-piaci követelményeknek és a nagy munkahelyteremtési potenciállal rendelkező ágazatok - IKT, egészségügy és zöld gazdaság - igényeinek.	Partnerségek kialakítása a pályázati lehetőségek elérése érdekében	A nagyobb beruházásokra és projektekre szánt pályázati források elérhetősége csak partnerségek révén célozható meg. Ezért szükséges az önkormányzatok, oktatási intézmények, egyesületek/szervezetek/vállalkozások összefogása.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Hargita megyében működő oktatási intézmények Civil szervezetek Oktatási központok Vállalkozói szervezetek Hargita megyében tevékenykedő vállalkozások Fejlesztési társulások
		Duális képzés előmozdítása	A duális képzés megszervezése, partnerségek kialakítása a megyében, a szakképzés minőségének emelése érdekében	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Hargita megyében működő oktatási intézmények Civil szervezetek Oktatási központok Vállalkozói szervezetek Hargita megyében tevékenykedő vállalkozások Fejlesztési társulások
		Pályázati lehetőségek népszerűsítése	Pályázati lehetőségek népszerűsítése a szakoktatást és szakképzést nyújtó entitások körében.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Pályázati tanácsadás	Pályázati tanácsadás a szakoktatást és szakképzést nyújtó entitások számára	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége

		Fókuszcsoportos beszélgetések és kerekasztalok szervezése	Fókuszcsoportos beszélgetések és kerekasztalok szervezése, melyeken a szakoktatást és szakképzést nyújtó entitások valamint a különböző ágazatokban tevékenykedő cégek vennének részt annak érdekében, hogy az igényeknek megfelelően legyenek alakítva a szakképzések	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Fórumok, bemutatók szervezése	Eligazító fórumok és bemutatók szervezése azon entitások számára, akik pályázni szeretnének.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
2	A foglalkoztatott fiatalok életkoron alapuló megkülönböztetéstől mentes bánásmód ösztönzése a képzésüknek és megszerzett képességeiknek megfelelő munkahelyekhez való hozzáférés tekintetében.	Hagyományos mesterségek megismerésének lehetősége. Képzések.	Hagyományos mesterségek megismertetése fiatalokkal bemutatók, nyílt napok, képzések, workshopok, események révén.	Vámszer Géza Művészeti Népiskola, Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont
		Felhívás a vállalkozók körében	Kampány a vállalkozók körében, kerekasztal beszélgetések szervezése, amelyek témája a fiatalok képességei, képzettsége, illetve a munkaerőpiacon való elhelyezkedésük előmozdítása	Hargita Megye Fejlesztési Ügynökség Hargita Megye Tanácsa Vállalkozói Szervezetek
3	A fiatalok esélyeinek növelése és a munkaerőpiacon maradásának támogatása a pályaorientáció és tanácsadás, munkahelyi képzés, gyakornoki és tanulószervező gyakorlati helyek biztosítása révén, amelyek megfelelnek a képességeiknek és igényeiknek.	Fiatalok munkahelyi hátrányainak csökkentése román nyelvtanfolyamok által.	Román nyelvtanfolyamok indítása fiatalok számára, célzottan a munkaerőpiacon való könnyebb elhelyezkedés érdekében	A megyében tevékenykedő képzési központok Civil szervezetek Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége

		Tanácsadás fiataloknak a munkaerőpiacon való elhelyezkedésre	Tanácsadás fiatalok számára a munkaerőpiacon való elhelyezkedésre, arra vonatkozóan, hogy hogyan jelentkezzenek állásinterjúkra, hogyan emeljék ki erősségeiket, képességeiket, melyek a munkavállalók általános elvárásai stb.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynökség Hargita Megye Tanácsa
		A fiatalok, pályakezdők munkavállalására vonatkozó törvénykezés ismertetése	A fiatalok, pályakezdők munkavállalásával kapcsolatos törvénykezés ismertetése munkavállalók és munkaadók körében egyaránt	Hargita Megye Fejlesztési Ügynökség Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Munkaerőelhelyező Ügynökség
6.4.4. A fiatalok vállalkozó szellemének növelése				
1	A fiatalok vállalkozásfejlesztési alapokhoz való hozzáféréseinek elősegítése a városi és főként a vidéki területeken.	Vidéki fiatalok támogatása (fiatal gazdák)	Gazdasági élet fellendítése a fiatalok támogatása által, Környezetvédelem	Civil szervezetek Hargita Megyei Fejlesztési Ügynökség Fejlesztési társulások
		Merj te is vállalkozni!	Vállalkozás indításához képzések szervezése	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Business Center
2	A fiatalok vállalkozói készségeinek fejlesztése, annak elősegítése és támogatása.	A pedagógusok munkájának segítése a képzési folyamat minőségének növelése érdekében	A diákok vállalkozói készségének növelése érdekében akkreditált továbbképző tanfolyam szervezése a tanárok számára, mely által vállalkozói koordinátorokká válnak	Hargita Megyéért Egyesület Apáczai Csere János Pedagógusok Háza
		Gyakorlati készségek vállalkozó diákok számára	17-18 éves Hargita megyei diákok vállalkozói készségeinek fejlesztése egy rövid tanfolyam által, melynek eredményeképpen a diákok saját vállalkozás ötleteikre építve készíthetik el az üzleti tervet	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége

		Mentorprogram	Mentorprogram - adott ágazatokban, induló vállalkozások mentorálása, periódikus találkozások szervezése	Hargita Megye Tanácsa, Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Business Center Vállalkozói szervezetek
3	Az induló vállalkozások ösztönzése és támogatása, valamint a finanszírozási programokhoz való hozzáférés megkönnyítése.	Gyakornoki program	A tanévek alatt szerzett szakmai ismeretek gyakorlati kipróbálása, megtapasztalása, alkalmazása gyakornoki programok révén.	Hargita Megye Tanácsa A megyében tevékenykedő vállalkozások
		Vállalkozói képzések	A fiatalok számára alacsony áron vagy ingyenesen elérhető magasabb szintű, nagyobb terjedelmű képzések biztosítása, amelyek a vállalkozás indításához megfelelő tudástőkét biztosítanak.	Hargita Business Center Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Vállalkozói szervezetek
		A vállalkozásindításhoz szükséges dokumentáció összeállításának ismertetése	A vállalkozás indításához szükséges jogi lépések ismertetése, tájékoztató anyag készítése, tanácsadás biztosítása	Kereskedelmi és Iparkamara Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Finanszírozási források	Az olyan jellegű vállalkozás indítást támogató finanszírozási források felkutatása és népszerűsítése a fiatalok körében, amelyek esetében nem szükséges egy a fiatalok számára jelentős összegű saját anyagi tőke.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Pályázati tanácsadás	Leendő vállalkozók felkarolása, támogatása. Az új pályázati periódusban a startup pályázatok követése, fiataloknak kiírt pályázatok követése és bemutatása.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége

		Pályázati képzések	Ingyenes vagy kisebb anyagi befektetést igénylő pályázati képzések számának növelése a vállalkozni vágyó fiatalok számára.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége A megyében működő képzési központok
		Inkubátorházak mindhárom térségben	Inkubátorházak létrehozása - Cél ösztönözni a fiatalokat újabb vállalkozások alapítására, munkahelyteremtés, gazdasági fejlesztés.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Fejlesztési társulások
4	Integrált közfoglalkoztatási és vállalkozói szolgáltatási programok kidolgozása a tanácsadást, képzést, közvetítést és szociális segítségnyújtást biztosító közintézmények összekapcsolásával.	Székely termék mozgalom- helyi fiatal termelők támogatása	Helyi termelők hálózatának kialakítása, támogatása, termékeik értékesítésében való segítség, egészséges táplálkozás és termékek népszerűsítése (online és offline térben egyaránt)	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Hálózat kialakítása	Hálózat kialakítása a különböző entitások között annak érdekében, hogy az egyes rétegek alkalmazása megfelelő formában és mértékben megtörténhessen és követhetővé váljon.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Hargita Megyei Munkaerőhelyező Ügynökség Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Online platform létrehozása KKV-nak és leendő vállalkozóknak	Vállalkozás indításával kapcsolatos segítségnyújtás, vállalkozókkal való kapcsolattartás, főként az ehhez kapcsolódó intézményi rendszer összekapcsolásával	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Vállalkozói szervezetek
		Fiatal gazdaprogramok	Fiatal gazdák elérése és támogatása különböző programok szervezése által	Civil szervezetek Hargita Megyei Fejlesztési Ügynökség Fejlesztési Társulások

5	Tanácsadási és mentorálási szolgáltatások létrehozása és nyújtása, valamint a helyes üzleti gyakorlatok cseréjének elősegítése a fiatalok által vezetett vállalkozások számára, ezek gazdasági teljesítményének javítása érdekében a fenntartható fejlődéssel összefüggésben.	Fiatal vállalkozói hálózat kialakítása	Fiatal vállalkozók számára hálózat kialakítása, annak érdekében, hogy egymást támogatni, erősíteni tudják, meg tudják osztani egymással tapasztalataikat	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Vállalkozói szervezetek Hargita Business Center
		Kerekasztal beszélgetések fiatal és tapasztalt vállalkozók között	Kerekasztal beszélgetések szervezése fiatal és tapasztalt vállalkozók között, tapasztalatcsere, üzleti gyakorlatok átadásának céljával	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Vállalkozói szervezetek Hargita Business Center
		Előadások szervezése jó példák átadására	Tematikus, ágazati előadások szervezése jó példák átadására - olyan előadók megszólaltatása, akiknek sikerült eredményeket elérni vállalkozóként, illetve azokat, akik külföldön szereztek ismereteket, tapasztalatokat és itthon próbálják kamatoztatni azokat	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Vállalkozói szervezetek Hargita Business Center

6. 5. Esélyegyenlőség

6.5.1. A hátrányos helyzetű fiatalok oktatáshoz való hozzáféréseinek javítása

Fejlesztési irányvonalak

1. A hátrányos helyzetű csoportokba tartozó fiatalok oktatásban való részvételének támogatása.
2. A hátrányos helyzetű csoportok fiataljai számára egyenlő oktatási esélyek biztosítása.
3. A hátrányos helyzetű csoportok fiataljai számára a felsőoktatási programokban való részvétel növelése.
4. Többdimenziós megközelítés kidolgozása a NEET-ek reintegrációjának támogatására a formális és nem formális oktatási programok, képzési és foglalkoztatási lehetőségek biztosítása révén.
5. Integrált szolgáltatási csomagok támogatása annak érdekében, hogy az iskolai lemorzsolódás veszélyének kitett fiatalok az oktatási rendszerben maradjanak.
6. Támogató szolgáltatások nyújtása a sajátos nevelési igényű tanulók oktatáshoz való hozzáféréseinek megkönnyítése/az iskolai lemorzsolódás csökkentése érdekében.

6.5.2. A fogyatékkal élő fiatalok életminőségének javítása

Fejlesztési irányvonalak

1. A mentális problémák megelőzése a fiatalok körében.
2. A testi vagy szellemi fogyatékkal élők megbélyegzése elleni küzdelem az iskolai tudatosság növelő és egészségnevelési programok kidolgozásával.
3. A korlátozott képességű fiatalok védelmét/társadalmi integrációját célzó támogatási programok.
4. A korlátozott képességű fiatalok bevonása a sportolásba a megfelelő hozzáférési feltételek biztosításával.
5. Az oktatási intézményekben dolgozók képzése és felkészítése a korlátozott képességű fiatalok oktatását és ellátását illetően.
6. A fogyatékkal élő fiatalok mobilitási lehetőségeit biztosító infrastruktúrák kialakítása, fejlesztése.

6.5.3. A szociálisan hátrányos családokban élő fiatalok támogatása

1. A leányanyák számának csökkentése, valamint a leányanyák és gyerekeik felkarolása.
2. Azon gyermekek felkarolása, akiknek szülei munkavállalás céljából hosszú távon külföldön tartózkodnak.
3. A családon belüli erőszak áldozatainak felkarolása.
4. Egyszülős családokban élő gyermekek.
5. Mélyszegénységben élő fiatalok támogatása

6.5.4. A munkahelyi szegénység és a foglalkozási kirekesztés csökkentése

Fejlesztési irányvonalak

1. A kiszolgáltatott csoportokhoz tartozó, informálisan dolgozó fiatalok foglalkozásának formalizálása.
2. A nem egyenlő esélyekkel induló fiatalok (friss diplomások, fogyatékkal élő vagy az informális gazdaságban dolgozó fiatalok) hivatalos munkaerőpiachoz való hozzáféréseinek javítása.

6.5.5. A szegénység csökkentése és a fiatalok társadalmi befogadásának előmozdítása

Fejlesztési irányvonalak

1. A mélyszegénységben élő és a társadalmi kirekesztés magas kockázatának kitett gyermekek és fiatalok társadalmi befogadásának elősegítése. Toleranciára, elfogadásra és együttélésre nevelő tevékenységek elindítása a fiatalok számára.
2. A szociális rendszerből kikerülő fiatal felnőttek valamint a hajléktalan fiatalok lakhatási, oktatási, foglalkoztatási és szociális szolgáltatási programokhoz való hozzáféréseinek javítása.

6.5.6. A diszkrimináció csökkentése a fiatalok körében³⁷

Fejlesztési irányvonalak

1. Az esélyegyenlőség biztosítása és a diszkrimináció csökkentése az oktatásban valamint a munkaerőpiacon és vállalkozásindítás terén.
2. Az esélyegyenlőség biztosítása és a diszkrimináció csökkentése a szabadidős tevékenységek tekintetében.

³⁷ 137/2000-es kormányrendelet értelmében <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/24129>

S.sz. Stratégiai célok és fejlesztési irányvonalak programjai				
6. 5. Esélyegyenlőség				
6.5.1. A hátrányos helyzetű fiatalok oktatáshoz való hozzáféréseinek javítása		Program neve	A program rövid leírása	Megvalósulásért felelős entitás(ok)
1	A hátrányos helyzetű csoportokba tartozó fiatalok oktatásban való részvételének növelése.	Délutáni felzárkoztató foglalkozás	Az iskolai program után olyan tevékenységek elindítása, amelyek segítik a diákokat a napi tananyag megértésében, elsajátításában.	Hargita megyei oktatási intézmények Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Iskolai jelenléthez kötött melegébred program	Azon fiatalok számára, akik az órákon részt vesznek, napi egy meleg ebéd biztosítása	Hargita megyei iskolák Egyesületek, szervezetek Hargita Megye Tanácsa
		Iskolaelhagyás csökkentése	Az iskolaelhagyók számának csökkentése az iskolaelhagyás okainak beazonosítása és megszüntetése által.	Helyi önkormányzatok Hargita megyei oktatási intézmények Civil szervezetek
		Iskolai felszerelések biztosítása	Az oktatási intézmények számára olyan pályázati lehetőség kiírása, amellyel a hátrányos helyzetű diákokat tudják támogatni a szükséges iskolai felszerelésekkel (füzetek, könyvek, írószerek, munkafüzetek, táska, tolltartó..stb), versenyeken való részvételen, sportolásban	Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyéért Egyesület
2	A hátrányos helyzetű csoportok fiataljai számára egyenlő oktatási esélyek biztosítása.	Diákok szállítása	Autóbuszjáratok biztosítása az oktatási intézményektől távol lakó diákok szállítása érdekében.	Helyi önkormányzatok Hargita megyei oktatási intézmények Hargita Megye Tanácsa

		Tanácsadás a létező országos és nemzetközi pályázati lehetőségek eléréséhez (pl. Szülőföldön magyarul program)	Léteznek pályázati lehetőségek, amelyek a diákok tanulási lehetőségeit támogatják, viszont a hátrányos helyzetben lévő diákok esetében előfordulhat, hogy a szülőknek nincs tudomásuk ezeknek a létezéséről vagy nem tudják a szükséges dokumentációt összeállítani. Évente ismétlődő tájékoztató, amely az iskolai év kezdetén a szülők számára betekintést nyújt a lehetőségekről és a továbbiakban igény szerint segítenek a pályázati csomagok összeállításában.	Hargita megyei oktatási intézmények Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Ösztöndíj programok	Az oktatási intézmények számára olyan pályázati lehetőségek kiírása, amellyel a hátrányos helyzetű diákokat tudják támogatni ösztöndíj formájában	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok A megyében működő oktatási intézmények Hargita Megyéért Egyesület
3	A hátrányos helyzetű csoportok fiataljai számára a felsőoktatási programokban való részvétel növelése.	A felsőoktatás elérhetőségének és előnyeinek népszerűsítése	Népszerűsítő előadások szervezése	Hargita megyében működő felsőoktatási intézmények Hargita megyei oktatási intézmények, Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság
		Ösztöndíj programok	A meglévő ösztöndíjprogramok népszerűsítése, továbbá új programok kialakítása.	Hargita megyei felsőoktatási intézmények Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyéért Egyesület
4	Többdimenziós megközelítés kidolgozása a NEET-ek reintegrációjának támogatására a formális és nem formális oktatási programok, képzési és foglalkoztatási lehetőségek biztosítása révén.	NEET-ek elérése	A megyében, a NEET kategóriába eső fiatalokról egy adatbázis készítése és annak folyamatos frissítése, azok elérésének megkönnyítésére	Hargita Megyei Munkaerőelosztó Ügynökség Hargita megyében működő oktatási intézmények Helyi önkormányzatok

		NEET-ek reintegrálása	A NEET kategóriába eső fiatalok reintegrálására irányuló program kidolgozása	Hargita Megyei Munkaerőelosztó Ügynökség Helyi önkormányzatok Hargita megyében működő oktatási intézmények Hargita megyében képzéseket szolgáltatató entitások
5	Integrált szolgáltatási csomagok támogatása annak érdekében, hogy az iskolai lemorzsolódás veszélyének kitett fiatalok az oktatási rendszerben maradjanak.	Lemorzsolódás csökkentése	A megyében, az iskolai lemorzsolódás veszélyének kitett fiatalokról egy adatbázis készítése és annak folyamatos frissítése, azok elérésének megkönnyítésére	Helyi önkormányzatok Hargita megyében működő oktatási intézmények Civil szervezetek
		Szolgáltatási csomag	Szolgáltatási csomag kidolgozása az iskolai lemorzsolódás csökkentése céljából	Helyi önkormányzatok Hargita megyében működő oktatási intézmények Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Civil szervezetek
6	Támogató szolgáltatások nyújtása a sajátos nevelési igényű tanulók oktatáshoz való hozzáféréseinek megkönnyítése/az iskolai lemorzsolódás csökkentése érdekében. (CES)	Tájékoztatás	Tájékoztató anyag készítése és szórása (főként pedagógusok és szülők körében) arra vonatkozóan, hogy melyek azok a jelek, amelyek arra utalhatnak, hogy sajátos nevelésre lenne szükség, milyen felzárkóztatási lehetőségek vannak, mely intézményekhez kell fordulni	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Civil szervezetek A megyében működő oktatási intézmények
		Képzések pedagógusoknak	Pedagógusok képzése, arra vonatkozóan, hogy hogyan foglalkozzanak a sajátos nevelési igényű diákokkal, illetve, hogyan hangolják össze azt a többi diák oktatásával	Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ Civil szervezetek A megyében működő oktatási intézmények Apáczai Csere János Pedagógusok Háza

6.5.2. A fogyatékkal élő fiatalok életminőségének javítása				
1	A mentális problémák megelőzése a fogyatékkal élő fiatalok körében.	Interaktív előadások, játékok, a veszélyek átlátására és megértésére	Olyan pályázati lehetőség kiírása, amely az interaktív pszichológiai előadások, szerepjátékok szervezőit támogatja.	Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság Hargita Megye Tanácsa Civil szervezetek
		Programok indítása fiatalok és családjaik számára, a kezdeti időszakra	Támogatási programok és tanácsadás azon fiatalok és családjaik számára, akik nem veleszületett rendellenességgel élnek, az új, kezdeti időszakra	Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Civil szervezetek
		Támogató találkozások	Támogató összejövetelek szervezése a fogyatékkal élők szüleinek és más érintetteknek	Civil szervezetek Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság
2	A testi vagy szellemi fogyatékosággal élők megbélyegzése elleni küzdelem az iskolai tudatosság növelő és egészségnevelési programok kidolgozásával.	"Légy olyan, mint..." kampány	Kidolgozni (videók, kampány) egy népszerű karaktert, aki segíti és támogatja a nála hátrányosabb helyzetben lévő társait	Hargita Megye Tanácsa Civil szervezetek Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság
		Légy MÁS egy napra	A program keretében a fiatalok kipróbálhatják, hogy milyen látás- illetve mozgássérültként élni a mindennapokat.	Civil szervezetek Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság

3	A korlátozott képességű fiatalok védelmét/társadalmi integrációját célzó támogatási programok.	Fogyatékkal élő fiatalok	<p>Fogyatékkal élő fiatalok támogatása az alábbiak keretében:</p> <p>Fogyatékkal élő és tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek rekuperációs központja</p> <p>Elhelyező központok működtetése fogyatékkal élő gyermekeknek és fiataloknak</p> <p>Programok szervezése fogyatékkal élő fiatalok számára, akik a gyermekvédelmi rendszerben nevelkednek.</p> <p>Pályázati kiírás szociális egyesületeknek amelyek Hargita megyei fogyatékkal élő személyekkel foglalkoznak (fiatalokkal is)</p>	Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Civil szervezetek
		Támogatási rendszerek népszerűsítése.	Fogyatékkal élőket illető támogatási rendszerek népszerűsítése.	Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
4	A korlátozott képességű fiatalok bevonása a sportolásba a megfelelő hozzáférési feltételek biztosításával.	Pályázati programok eszközök biztosítására	Pályázati programok kiírása, illetve megpályázása olyan eszközök biztosítására, amelyek szükségesek a korlátozott képességű fiatalok sportolásba való bevonására	Hargita Megye Tanácsa Civil szervezetek A megyében tevékenykedő sportklubok
		Felhívás érzékenyítésre	Felhívás és tájékoztatás, annak érdekében, hogy a közösségek nyitottabban viszonyuljanak a korlátozott képességű	Hargita Megye Tanácsa Civil szervezetek A megyében tevékenykedő sportklubok

			fiatalok iránt és azok sportolási, mozgási igényeikkel szemben	
5	Az oktatási intézményekben dolgozók képzése és felkészítése a korlátozott képességű fiatalok oktatását és ellátását illetően.	Képzések megszervezése	A korlátozott képességű fiatalok oktatását és ellátását célzó képzések megszervezése az oktatási intézményekben dolgozók számára.	Hargita megyei oktatási intézmények Civil szervezetek Apáczai Csere János Pedagógusok Háza
		Az oktatási intézményekben dolgozók képzéseken és felkészítéseken való részvételének biztosítása informatív jellegű kampányok révén.	Az oktatási intézményekben dolgozók képzéseken és felkészítéseken való részvételének növelése, annak érdekében, hogy jobban tudjanak foglalkozni és kommunikálni az érintettekkel, azok szüleivel, illetve az iskolai közösségekkel	Hargita megyei oktatási intézmények Civil szervezetek Apáczai Csere János Pedagógusok Háza
6	A fogyatékkal élő fiatalok mobilitási lehetőségeit biztosító infrastruktúrák kialakítása, fejlesztése.	A mobilitás biztosító infrastruktúrák kialakításának fontosságára való figyelemfelhívás	Felhívó kampányok szervezése, amelyekkel a közösségeket, vállalkozókat érzékenyíteni lehet a fogyatékkal élők iránt és arról, hogy milyen mértékben tudja befolyásolni a megfelelő infrastruktúra vagy annak hiánya ezen fiatalok (és nemcsak) életminőségét	Civil szervezetek Hargita megyei oktatási intézmények
		A mobilitást biztosító infrastruktúrák kialakítása.	A mobilitást biztosító infrastruktúrák kialakítása a helyi önkormányzatok esetében.	Helyi önkormányzatok
		A mobilitást biztosító infrastruktúrák kialakításának ellenőrzése	A törvény által előírt szükséges infrastruktúrák kialakításának folyamatos ellenőrzése.	Ellenőrző szervek

6.5.3. A szociálisan hátrányos családokban élő fiatalok támogatása				
1	A leányanyák számának csökkentése, valamint a leányanyák és gyerekeik felkarolása.	A szociálisan hátrányos családokban élő fiatalok számára programok kialakítása	A szociálisan hátrányos családokban élő fiatalok (főként nők, lányok) számára olyan programok kidolgozása, amelyek kitörési lehetőséget jelentenek a helyzetükből	Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Civil szervezetek
		Tanácsadás	Tanácsadás biztosítása a leányanyák számára a gyermeknevelést illetően.	Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Civil szervezetek
		Tájékoztató kampányok szervezése	Tájékoztató kampányok szervezése a célközönségnek, amelyek során az információátadás mellett pozitív "kitörési" példák bemutatására is sok kerül	Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Civil szervezetek
2	Azon gyermekek felkarolása, akiknek szülei munkavállalás céljából hosszú távon külföldön tartózkodnak.	Felmérés készítése a kialakult helyzet mértékéről	Felmérés készítése arra vonatkozóan, hogy hány gyermeket érint, milyen mértékben és mi ennek a következménye az egyénekre, családokra és a társadalomra nézve	Hargita Megye Tanácsa Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Hargita Megyei Tanfelügyelőség
		Délutáni foglalkoztatás	Délutáni foglalkoztatás szervezése azon fiatalok számára, akiknek szülei nem tartózkodnak otthon. A program keretében a gyerekek önkéntesekkel együtt készítenék el a házi feladatokat, készülnének a következő tanítási napra.	Hargita Megyei Tanfelügyelőség Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Megoldáscsomag kidolgozása ezen kategóriák számára	A felmérés eredményei alapján megoldáscsomag kidolgozása	Hargita Megye Tanácsa Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Hargita Megyei Tanfelügyelőség Civil szervezetek
3	A családon belüli erőszak áldozatainak felkarolása.	Nők elleni erőszak elleni mozgalom	Önkormányzatokkal való együttműködés a problémák beazonosítása céljából.	Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Helyi önkormányzatok

		Felhívás a jelenségre	Felhívó kampány szervezése, annak érdekében, hogy a közösség felismerje a környezetében észlelt családon belüli erőszak esetleges tüneteit, ismerje, hogy mi lenne ilyen és hasonló helyzetekben a helyes lépés, melyek a szervek, amelyekhez fordulni lehet és hogyan segítheti az erőszak áldozatait	Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
4	Egyszülős családokban élő gyermekek támogatása	Program kidolgozása egyszülős családok számára	Támogatási programok kidolgozása, kimondottan egyszülős családoknak	Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Egyszülős családok kapcsolódásának támogatása	Programok, események szervezése egyszülős családoknak, amelyek során egymást megismerhetik, támogathatják, segíthetik	Civil szervezetek Helyi önkormányzatok
5	Mélyszegénységben élő fiatalok támogatása	Mélyszegénységben, kevésbé fejlett térségekben élő fiatalok támogatása	Pályázati kiírások egyesületeknek, akik veszélyben levő gyermekekkel és fiatalokkal foglalkoznak Elhelyező központok működtetése gyermekeknek és fiataloknak Bántalmazott, elhanyagolt és kizsákmányolt gyermekek sürgősségi befogadó és intervenciók központ működtetése Programok olyan mélyszegénységben élő fiatalok számára, akik a gyermekvédelmi rendszerében nevelkednek	Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Civil szervezetek

			(pl.Vészhelyzetben lévő gyermekek és fiatalok jogainak védelme program).	
		Cigánypasztoráció	Roma közösségek vallásos nevelése, felzárkóztatása minden érintett térségben. Roma gyerekek iskolalátogatását ösztönző délutáni foglalkoztatók, valamint események szervezése.	A megyében a cigánypasztorációért felelős személyek
		Karitatív programok a fiatalokért	Karitatív programok szervezése, amelyek a szegénységben élő fiatalok támogatására irányulnak	Civil szervezetek
6.5.4. A munkahelyi szegénység és a foglalkozási kirekesztés csökkentése				
1	A kiszolgáltatott csoportokhoz tartozó, informálisan dolgozó fiatalok foglalkozásának formalizálása.	A kiszolgáltatott csoportok jogairól való informálása, illetve támogatása.	A kiszolgáltatott csoportok jogairól való tájékoztatása és támogatása ezek érvényesítésében.	Civil szervezetek Hargita Megyei Munkaerőelosztó Ügynökség Hargita Megyei Munkaügyi Felügyelőség
		Vállalkozói tanácsadás	Ingyenes pénzügyi és jogi konzultáció biztosítása a nem egyenlő esélyekkel induló fiatalok számára, akik vállalkozás indításban gondolkodnak. A vállalkozás indítás lépéseit, szükséges teendőket részletező konzultációk biztosítása.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		A nem egyenlő esélyekkel induló fiatalok számára vállalkozás indításhoz szükséges pályázati programok.	Pályázati programok indítása, amelyek a nem egyenlő esélyekkel induló fiatalok vállalkozói szellemének növelését továbbá saját vállalkozás indítását célozzák.	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége

2	A nem egyenlő esélyekkel induló fiatalok (friss diplomások, fogyatékkal élő vagy az informális gazdaságban dolgozó fiatalok) hivatalos munkaerőpiachoz való hozzáféréseinek javítása.	Az érintett csoportok tájékoztatása és informálása jogairól és lehetőségeiről	Az érintett csoportok felkutatása, elérése és informálása azok jogairól és lehetőségeiről, illetve egy közvetítőszerep vállalása az érintett csoportok és munkavállalók között.	Civil szervezetek Hargita Megyei Munkaerőelosztó Ügynökség
		Munkavállalók érzékenyítése és informálása	A munkavállalók érzékenyítése, arra vonatkozóan, hogy az érintett csoportok is jó munkaerőnek bizonyulhatnak, illetve informálása a támogatási programokkal kapcsolatosan ezen a téren.	Civil szervezetek Hargita Megyei Munkaerőelosztó Ügynökség
		Munkaadók ösztönzése	Adókedvezmények révén a munkaadók ösztönzése arra, hogy a nem egyenlő esélyekkel induló fiatalokat bealkalmazzák cégükbe abban az esetben is, ha az illető fiatalok még nem rendelkeznek munkatapasztalatokkal.	Helyi önkormányzatok

6.5.5. A szegénység csökkentése és a fiatalok társadalmi befogadásának előmozdítása

1	A mélyszegénységben élő és a társadalmi kirekesztés magas kockázatának kitett gyermekek és fiatalok társadalmi befogadásának elősegítése. A toleranciára, elfogadásra és együttélésre nevelő tevékenységek elindítása a fiatalok számára.	Ismerjük meg egymást kampány	Olyan foglalkozások és tevékenységek indítása, ahol lehetősége van a gyerekeknek a más társadalmi osztályban lévő társakkal való ismerkedésre	Hargita Megyéért Egyesület
		Programok szervezése amelyek célja a tolerancia, elfogadás erősítése	Programok és tevékenységek szervezése az érintett kategóriák és a közösségek bevonásával.	Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Civil szervezetek Hargita Megyéért Egyesület

2	A szociális rendszerből kikerülő fiatal felnőttek valamint a hajléktalan fiatalok lakhatási, oktatási, foglalkoztatási és szociális szolgáltatási programokhoz való hozzáférése javítása.	Programok feltérképezése	A szociális rendszerből kikerülő fiatal felnőttek valamint a hajléktalan fiatalok számára létrehozott lakhatási, oktatási, foglalkoztatási és szociális szolgáltatási programok feltérképezése.	Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa
		Új programok kidolgozása	Programok kidolgozása az érintett kategóriák támogatására	Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
6.5.6. A diszkrimináció csökkentése				
1	Az esélyegyenlőség biztosítása és a diszkrimináció csökkentése az oktatásban, valamint a munkaerőpiacon és vállalkozásindítás terén.	A különböző diszkriminatív magatartások beazonosítása	A különböző diszkriminatív magatartások beazonosítása, azok mértékének felmérése	A megyében működő oktatási intézmények Hargita Megyei Tanfelügyelőség
		Megoldáscsomag kidolgozása	Megoldáscsomag kidolgozása a beazonosított problémák orvoslására	A megyében működő oktatási intézmények Hargita Megyei Tanfelügyelőség Civil szervezetek
		Kezdő állások kiírása	Pályakező fiatalok felkarolása, lehetőség biztosítása a sikeres kezdésre, új ismeretek elsajátításának a lehetősége, fiatal kreatív csapatok létrehozása	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
2	Az esélyegyenlőség biztosítása és a diszkrimináció csökkentése a szabadidős tevékenységek tekintetében.	Tehetségkutató	Esemény, melynek keretében szakemberek figyelnek arra, hogy milyen téren nyilvánulnak meg a kedvezményezettek képességei és irányítják, támogatják őket a tehetségük kibontakozásában. A rendszerben élő gyermekek, a roma közösségekben élő gyermekek a	Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság Helyi önkormányzatok Civil szervezetek

			rendezvény első napján, a fiatalok pedig a második napon mutathatják meg, hogy miben tehetségesek, és mennyit fejlődtek az elmúlt évben.	
		Sportrendezvények mindenkinek!	A hátrányos helyzetben lévő fiatalok számára egyenlő esély biztosítása a különböző sportrendezvényeken való részvételhez.	Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		A kultúra mindenkié!	A kulturális rendezvényeken, versenyeken való részvételi lehetőség biztosítása a hátrányos helyzetű fiatalok számára.	Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság Helyi önkormányzatok Civil szervezetek Hargita Megye Tanácsa
		Vetélkedők, versenyek szervezése	Vetélkedők, versenyek szervezése a hátrányos helyzetben lévő fiatalok számára.	Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Vezérigazgatóság Helyi önkormányzatok Civil szervezetek

6. 6. Aktív polgári részvétel, önkéntesség és környezettudatosság

6.6.1. A fiatalok fokozott részvétele a közösségi és társadalmi tevékenységekben

Fejlesztési irányvonalak

1. Kutatások és felmérések készítése a fiatalok motivációjáról, attitűdjéről és véleményéről az ifjúságnak szervezett közösségi és társadalmi tevékenységekkel kapcsolatban.
2. A különböző entitások és szerveződések által szervezett közösségi és társadalmi tevékenységek kínálatának bővítése megyei és helyi szinten, figyelembe véve az aktív polgári részvételt, az önkéntességet valamint a környezettudatosságot.

6.6.2. A fiatalok közéletben való részvételének növelése

Fejlesztési irányvonalak

1. Tanulmányok készítése a fiatalok motivációjáról, felfogásáról, attitűdjéről és véleményéről a romániai és helyi közélet és a demokrácia működése iránt, valamint a fiatalok közintézményekbe vetett bizalmát, a politika iránti érdeklődést, a polgári szerepvállalást és a választási részvételt elősegítő/akadályozó tényezők azonosítása.
2. A konzultatív tanácsok létrehozásának támogatása a közigazgatási-területi egységek (települések, városok, megyék) szintjén, hogy biztosítsák valamennyi fiatal részvételét a döntéshozatali folyamatokban, különösen az őket érintő döntésekben.
3. A fiatalok bevonásának ösztönzése helyi, regionális és országos szinten, hogy életképes partnerekké váljanak a közpolitikák kidolgozásában és végrehajtásában.
4. A fiatalok jó társadalmi beilleszkedését és aktívabb, felelősségteljesebb megnyilvánulását célzó kezdeményezések, programok (állampolgári nevelés, jogok és kötelezettségek ismerete)
5. A fiatalok közéletben való részvételének növelését célzó finanszírozási források felkutatása, többek között európai szinten is.

6.6.3. A fiatalok önkéntes tevékenységekben való részvételének erősítése

Fejlesztési irányvonalak

1. Az önkéntesek mobilitásának elősegítése úgy hazai, mint nemzetközi szinten.
2. Kutatások és felmérések készítése a fiatalok és a különböző entitások önkéntességgel kapcsolatos motivációiról és megítéléséről, beleértve a fiatalok önkéntes tevékenységekben való részvételét ösztönző és akadályozó tényezőket.
3. Programok és projektek kidolgozása és végrehajtása önkéntes tevékenységekkel kapcsolatos tájékoztatására, valamint a fiatalok önkéntes tevékenységekben való részvételének előmozdítása érdekében, különös tekintettel a vidéki területekre.

6.6.4. A fiatalok tájékozottságának és tudatosságának növelése az éghajlatváltozással és a környezeti állással kapcsolatban

Fejlesztési irányvonalak

1. A fiatalok bevonása a környezetvédelmi kérdésekkel, az éghajlatváltozással, az ökológiai átmenettel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos tudatosságot növelő tevékenységekbe és projektekbe.
2. A fiatalok bevonása a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos és környezettudatos tevékenységekbe és projektekbe.

S.sz. Stratégiai célok és fejlesztési irányvonalak programjai

6. 6. Aktív polgári részvétel, önkéntesség és környezettudatosság

6.6.1. A fiatalok fokozott részvétele a közösségi és társadalmi tevékenységekben		Program	A program rövid leírása	Megvalósulásért felelős entitás(ok)
1	Kutatások és felmérések készítése a fiatalok motivációjáról, attitűdjéről és véleményéről az ifjúságnak szervezett közösségi és társadalmi tevékenységekkel kapcsolatosan.	Térségi ifjúsági konzultációk	Időszakosan térségi ifjúsági konzultációk szervezése	Hargita Megye Tanácsa Ifjúsági szervezetek
		Nemzetközi és európai szintű felmérések	A nemzetközi és európai szintű felmérésekbe való aktív bekapcsolódás az által, hogy a fiatalokat arra ösztönözzük, hogy véleményeiket, meglátásaikat fejtsek ki a felmérések során. A különböző kérdőívek anyanyelven való elérhetőségének biztosítása.	Hargita Megye Tanácsa Csík Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Gyergyó Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyeztető Tanács (UIET)
		Időszakos felmérések készítése	Időszakos felmérések készítése az ifjúságnak szervezett közösségi és társadalmi tevékenységekkel kapcsolatosan	Hargita Megye Tanácsa Ifjúsági szervezetek
2	A különböző entitások és szerveződések által szervezett közösségi és társadalmi tevékenységek kínálatának bővítése megyei és helyi szinten, figyelembe véve az aktív polgári részvételt, az önkéntességet valamint a környezettudatosságot.	Közösségi és társadalmi tevékenységek szervezésének ösztönzése	Megyei szintű program kezdeményezése a helyi önkormányzatokkal együttműködve a különböző csoportok és klubok által szervezett közösségi és társadalmi tevékenységek szervezésének ösztönzésére, különösen a vidéki területeken.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Hargita Megyei Sport és Ifjúsági Igazgatóság

		Tájékoztató és népszerűsítő kampány	Tájékoztató és népszerűsítő kampány tervezése és végrehajtása az ifjúságnak szervezett közösségi és társadalmi tevékenységek ismertetése céljából.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Hargita Megyei Sport és Ifjúsági Igazgatóság Csík Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Gyergyó Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyeztető Tanács (UIET)
		Közösségi kezdeményezések elindítása, támogatása	Közösségi kezdeményezések elindítása, támogatása, fiatalok bevonásával pl. rászoruló családoknak gyűjtés (ruhák, higiéniai eszközök, játékok, étel gyűjtése)	Civil szervezetek Helyi önkormányzatok
		Jótékonyági események	Jótékonyági események, koncertek szervezése, támogatása, amelyek során a fiatalok aktívan részt vesznek, önkéntességet vállalnak	Civil szervezetek Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa
		Finanszírozási források beazonosítása	A fiatalok közösségi és társadalmi tevékenységekben való részvételének ösztönzésére és támogatására szolgáló finanszírozási források beazonosítása, beleértve az európai szintű forrásokat is.	Civil szervezetek Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Ifjúsági szervezetek
6.6.2. A fiatalok közéletben való részvételének növelése				
1	Tanulmányok készítése a fiatalok motivációjáról, felfogásáról, attitűdjéről és véleményéről a romániai és helyi közélet és a demokrácia működése iránt, valamint a fiatalok közintézményekbe vetett bizalmát, a politika iránti érdeklődést, a polgári szerepvállalást és a választási részvételt elősegítő/akadályozó tényezők azonosítása.	Időszakosan térségi ifjúsági konzultációk szervezése (Pályázati fórumok, Igények felmérése)	Egyeztetések szervezése az ifi szervezetek képviselőivel, ahol a szervezetek képviselői elmondhatják az éves terveiket és megfogalmazzák igényeiket.	Hargita Megye Tanácsa Térségi ifjúsági szervezetek

		"Így gondolkodunk mi"	Pályázati kiírás a fiatalok számára, amelyben a fiatalok attitűdjeit, gondolkodásmódját vizsgálják. A célja pedig a generációk közötti szakadék csökkentése.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyéért Egyesület
2	A konzultatív tanácsok létrehozásának támogatása a közigazgatási-területi egységek (települések, városok, megyék) szintjén, hogy biztosítsák valamennyi fiatal részvételét a döntéshozatali folyamatokban, különösen az őket érintő döntésekben.	Hogyan vállalkoz/vállalhatok én szerepet a társadalomban?	A középiskolás gyerekek körében évente meghirdetett verseny, amelyben egy néhány oldalas esszét kell készítsenek a társadalmi szerepvállalásukról	Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
		Hargita megyei ifjúsági tanács létrehozása	Egy megyei ifjúsági tanács létrehozása, amely ernyőszervezetként is működik	Hargita Megye Tanácsa
		Helyi Ifjúsági tanács	A megyei ifjúsági tanács példáján helyi ifjúsági tanács kialakítása minden városban, községben	Helyi önkormányzatok Csík Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Gyergyó Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyeztető Tanács (UIET)
3	A fiatalok bevonásának ösztönzése helyi, regionális és országos szinten, hogy életképes partnerekké váljanak a közpolitikák kidolgozásában és végrehajtásában.	Ifjúsági szervezetek aktív bevonása a döntéshozatalokba	Beszélgetések szervezése az ifi szervezetek képviselőivel, ahol a fiatalok hangot adhatnak egyes politikai döntések kapcsán a meglátásaiknak, elmondhatják a terveiket, megfogalmazzák igényeiket, javaslataikat	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		A fiatalok demokratikus részvételének erősítése - informáló jellegű kampány	A fiatalok jogainak ismertetése, lehetőségek bemutatása. A demokratikus részvétel erősítése Hargita megyében.	Hargita Megye Tanácsa Térségi ifjúsági szervezetek

		A kritikus gondolkodás erősítése	Debate programok, vitaklubok szervezése, szakemberek megkeresése és bevonása a fiatalok különböző készségeinek fejlesztése érdekében pl. érvelés, nyilvános beszéd stb	Hargita Megye Tanácsa Térségi ifjúsági szervezetek A megyében működő oktatási intézmények
		Intézményrendszer ismertetése	Olyan interaktív programok, versenyek szervezése, amelyek során a fiatalok megismerhetik a romániai intézményrendszert (hol, hogyan történik a döntéshozatal, melyik intézménynek mi a hatásköre)	Hargita Megye Tanácsa Heyi önkormányzatok Térségi ifjúsági szervezetek A megyében működő oktatási intézmények
		Fiatalok a közéletben - képzés	Európai Unió kapcsolattépítés, bevált gyakorlatok cseréje, uniós lehetőségek megismerése, részvétel az európai jogalkotási folyamatban. - EU-s finanszírozás által	Hargita Megye Tanácsa Ifjúsági szervezetek
5	A fiatalok jó társadalmi beilleszkedését és aktívabb, felelősségteljesebb megnyilvánulását célzó kezdeményezések, programok (állampolgári nevelés, jogok és kötelezettségek ismerete)	Iskolai programok szervezése a társadalmi aktív részvétel erősítése érdekében	Iskolai programok, események, versenyek szervezése, ahol az állampolgári nevelés a cél, ahol a fiatalok megismerhetik, megvitathatják jogaikat és kötelezettségeiket	Térségi ifjúsági szervezetek A megyében működő oktatási intézmények Hargita Megye Tanácsa Heyi önkormányzatok
		Debate jellegű beszélgetések szervezése	Debate jellegű beszélgetések szervezése, ahol a fiatalok megvitathatják az aktuális politikai, társadalmi eseményeket, átbeszélhetik azokat, illetve potenciális megoldásokat javasolhatnak az aktuális problémákra, ezáltal is fejlesztve a társadalmi aktívabb részvételt	Térségi ifjúsági szervezetek A megyében működő oktatási intézmények Hargita Megye Tanácsa Heyi önkormányzatok
6	A fiatalok közéletben való részvételének növelését célzó finanszírozási források felkutatása, többek között európai szinten is.	Finanszírozási források beazonosítása	Finanszírozási források beazonosítása, amelyek a fiatalok közéletben való részvételének növelését célozzák, ezek népszerűsítése a fiatalok körében	Térségi ifjúsági szervezetek Más civil szervezetek Hargita Megye Tanácsa Heyi önkormányzatok

6.6.3. A fiatalok önkéntes tevékenységekben való részvételének erősítése				
1	Az önkéntesek mobilitásának elősegítése úgy hazai, mint nemzetközi szinten.	Önkéntes csereprogramok	Önkéntes csereprogramok lehetőségeinek felkutatása, megtervezése, népszerűsítése és lebonyolítása.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége Csík Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Gyergyó Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyleti Tanács (UIET) Hargita Megyéért Egyesület
		Önkéntes munkák elismerése	Olyan elismerő okirat megtervezése és gyakorlatba helyezése, amely megyei szinten minden cég által elismert és elfogadott. Az okiratot minden önkéntes megkapná és általa igazolni tudna egy bizonyos szintű munkarégiséget.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyei vállalkozók egyesülete Csík Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Gyergyó Terület Ifjúsági Tanácsa (CSTIT) Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyleti Tanács (UIET)
2	Kutatások és felmérések készítése a fiatalok és a különböző entitások önkéntességgel kapcsolatos motivációiról és megítéléséről, beleértve a fiatalok önkéntes tevékenységekben való részvételét ösztönző és akadályozó tényezőket.	Térségi ifjúsági konzultációk	Időszakosan térségi ifjúsági konzultációk szervezése	Hargita Megye Tanácsa Ifjúsági szervezetek Más civil szervezetek
		Időszakos felmérések készítése	Időszakos felmérések készítése a fiatalok önkéntességgel kapcsolatos motivációiról és megítéléséről	Hargita Megye Tanácsa Ifjúsági szervezetek

3	Programok és projektek kidolgozása és végrehajtása önkéntes tevékenységekkel kapcsolatos tájékoztatására, valamint a fiatalok önkéntes tevékenységekben való részvételének előmozdítása érdekében, különös tekintettel a vidéki területekre.	Önkéntesség portál kifejlesztése és működtetése	Önkéntes tevékenység fokozása online portál működtetése révén, amely segítségével az önkéntes tevékenységekbe való bekapcsolódás egyszerűbbé válik a megye teljes területén	Hargita Megyéért Egyesület Civil szervezetek
		Önkéntessel dolgozni jó!	A magán, és az állami szektorban működő intézmények, cégek ösztönzése arra, hogy törvényes keretek között biztosítsanak lehetőséget önkéntességre.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Megyei közintézmények Vállalkozói szervezetek
		Népszerűsítő kampány szervezése	A média, a helyi önkormányzatok, civil szervezetek és más partnerek bevonása az önkéntesség népszerűsítésébe. Népszerűsítő esemény, kampány szervezése, amelynek célja az önkéntesség promoválása: civil szervezetek aktivitásának bemutatása, jó példák és kezdeményezések ismertetése, önkéntes munkába való betekintés	Civil szervezetek Hargita Megyéért Egyesület
		Az önkéntesség pozitív megítélése	Az önkéntesség pozitív megítélésének erősítése úgy a fiatalok, mint a különböző szerveződések és entitások körében.	
		Finanszírozási források beazonosítása	Finanszírozási források beazonosítása, amelyek a fiatalok önkéntes tevékenységekben való részvételének erősítését célozzák, ezek népszerűsítése a fiatalok körében	Civil szervezetek Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyéért Egyesület

6.6.4. A fiatalok tájékozottságának és tudatosságának növelése az éghajlatváltozással és a környezeti átállással kapcsolatban				
1	A fiatalok bevonása a környezetvédelmi kérdésekkel, az éghajlatváltozással, az ökológiai átmenettel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos tudatosságot növelő tevékenységekbe és projektekbe.	Szelektíven az iskolákban program	A szelektív hulladékgyűjtés fontosságának erősítése a megye oktatási intézményeiben, tudatosító kampányok szervezése által, szelektív hulladékgyűjtő akciók szervezésével, az oktatási intézményekben való szelektív hulladékgyűjtésre való odafigyelés által	Hargita megyében működő oktatási intézmények Hargita megyei Integrált Hulladékgazdálkodási Társulás Civil szervezetek
		Zöld gondolkodásra nevelő kampány	Felhívás a fiatalokhoz a zöld magatartást, gondolkodást illetően. Ugyanakkor informáló anyagok készítése azt illetően, hogy hogyan élhetik a mindennapjaikat zöldebben, vagy milyen zöld programok, kezdeményezések vannak már, ezek támogatására, használására buzdítás	Hargita megyei Integrált Hulladékgazdálkodási Társulás Civil szervezetek
		Cserkész program támogatása	A fiatalokat aktív életmódra, mozgásra, természetszeretetre ösztönözni, a cserkész szervezetek támogatása által	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		Kiskertész program	Felhívni az iskolás gyerekek és szülei figyelmét arra, hogy friss zöldségeket különösebb anyagi ráfordítás nélkül lehet megtermelni. A gyerekek a kertészkedés révén megismerkedjenek az élelmiszer előállításának gyakorlatával.	Hargita Megye Tanácsának Vidékfejlesztési Egyesülete
		Kiserdész program	A diákok közelebb hozása az erdőkhöz, megismertetni a facsetet nevelésének nehézségeit, és ezáltal rávezetni a fiatalokat, hogy jobban megbecsüljék a környezetet, az erdőket.	Hargita Megye Tanácsának Vidékfejlesztési Egyesülete

		Finanszírozási források beazonosítása	A fiatalok éghajlatváltozással, környezettudatossággal és az ökológiai állással kapcsolatos tájékoztatásának és tudatosságának növelésére szolgáló finanszírozási források felkutatása, többek között európai szinten.	Civil szervezetek Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyéért Egyesület
		Időszakos felmérések készítése	Kutatások és felmérések készítése a fiatalok motivációjáról, felfogásáról, attitűdjéről, véleményéről és tudatosságáról a környezeti kérdésekkel, az éghajlatváltozással és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatban.	Hargita Megye Tanácsa
2	A fiatalok bevonása a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos és környezettudatos tevékenységekbe és projektekbe.	Hulladékgyűjtés	A fiatalok ösztönzése a hulladékgyűjtési akciókba való bekapcsolódásba	Hargita megyei Integrált Hulladékgazdálkodási Társulás Fejlesztési társulások Civil szervezetek A megyében működő oktatási intézmények
		Szelektív hulladékgyűjtés	A fiatalok által más generációk elérése és bevonása a szelektív hulladékgyűjtésbe: a fiatalok által eljutni a szülőkhöz, tágabb családhoz, munkatársakhoz stb., akik eddig kevésbé vettek részt a szelektív hulladékgyűjtésben	Hargita megyei Integrált Hulladékgazdálkodási Társulás Fejlesztési társulások Civil szervezetek
		Faültetés	Fiatalok bevonása a faültetési programokba	Hargita megyei Integrált Hulladékgazdálkodási Társulás Fejlesztési társulások Civil szervezetek A megyében működő oktatási intézmények

6. 7. Kultúra

6.7.1. A fiatalok minőségi kultúra fogyasztáshoz való hozzáféréseinek növelése

Fejlesztési irányvonalak

1. A fiatalok érdeklődésének felkeltése a helyi kulturális hagyományok értékelése és gyakorlása iránt, beleértve a hagyományos kézműves képzéseket.
2. Szabadidőközpontok/turisztikai információs irodák rehabilitációja és korszerűsítése, kulturális, nem formális oktatási és más ifjúsági tevékenységek céljából.
3. A fiatalok érdeklődésének felkeltése az olvasás, a művészetek és az alkotás iránt.
4. A fiatalok kreativitásának támogatása és ösztönzése a kreatív iparágak különböző területein (reklám, képzőművészet, előadóművészet, kutatás és fejlesztés, szoftver stb.).
5. A fiataloknak szánt kulturális kifejezési formák támogatása, amelyek tükrözik a fiatalok problémáit és érdeklődési körét.
6. A korlátozott képességű fiatalok kulturális tevékenységekben való részvételének megkönnyítése.

6.7.2. Kedvező keretek megteremtése a fiatalok kreativitásának támogatására

Fejlesztési irányvonalak

1. A szolgáltatási infrastruktúra és a kulturális kínálat fejlesztése.
2. A magánszektor ösztönzése a kulturális rendezvények finanszírozására.
3. A kulturális és művészeti területen magas kreatív potenciállal rendelkező fiatalok felfedezésére és támogatására irányuló programok támogatása, valamint ösztöndíjak biztosítása fiatal művészek számára.
4. Művészetek az online térben

S.sz. Stratégiai célok és fejlesztési irányvonalak programjai

6. 7. Kultúra és szabadidő

6.7.1. A fiatalok minőségi kultúra fogyasztáshoz való hozzáféréseinek növelése		Program neve	A program rövid leírása	Megvalósulásért felelős entitás(ok)
1	A fiatalok érdeklődésének felkeltése a helyi kulturális hagyományok értékelése és gyakorlása iránt, beleértve a hagyományos kézműves képzéseket.	Hargita megyei népszokások, hagyományok(örző tevékenységek) bemutatása a megyei gyerekek, fiatalok számára	Hargita megyei hagyományörző tevékenységek, bemutatók. Népi mesterség-bemutatók, gyermekjátékok népszerűsítése.	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
		Interkulturális események	Más országok kultúráját bemutató rendezvénysorozatok szervezése.	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
		Helyi kultúrák sokszínűségét bemutató programok	Hargita megyei kulturális sokszínűséget bemutató programsorozat - román, magyar, örmény, csángó, szász, roma	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
		Képzőművészeti program	A Hargita megyei fiatal képzőművészek felfedezése, felkarolása és támogatása	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
		Tematikus fesztiválok szervezése	Tematikus fesztiválok megszervezése a fiatalok igényei szerint	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek

		Megyei kulturális nevelési programok	Hagyományőrző tevékenységek. Változatos kézműves foglalkozások. Interaktív foglalkozások, színházi- és bébelőadások. Zenés, irodalmi előadások meghívottakkal. Drámapedagógiai foglalkozások. Irodalmi estek szervezése. Népdal, néptánc oktatása, előadások szervezése	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
		Megemlékezések és évfordulók	Híres magyarokhoz és románokhoz fűződő évfordulók, megemlékezések, tematikus rendezvények szervezése.	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
2	Szabadidőközpontok/turisztikai információs irodák rehabilitációja és korszerűsítése, kulturális, nem formális oktatási és más ifjúsági tevékenységek céljából.	Új rendeltetést a kihasználatlan épületek számára	Szabadidőközpontok/turisztikai információs irodák rehabilitációja és korszerűsítése, kulturális, nem formális oktatási és más ifjúsági tevékenységek céljából	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		Programok szervezése	Az új rendeltetést kapott épületekben különböző programok megszervezése a fiatalok igényei alapján.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
3	A fiatalok érdeklődésének felkeltése az olvasás, a művészetek és az alkotás iránt.	Rendhagyó irodalomóra	A rendhagyó irodalomóra keretén belül középiskolás diákoknak szervezett irodalomórák, ahol verseket, rövid novellákat olvasnak fel majd közösen kötetlenül beszélgetnek költészetről, irodalomról. Miért jó olvasni, milyen élménnyel gazdagodhatnak a gyerekek, fiatalok, ily módon kelteve fel a fiatalok irodalom iránti érdeklődését.	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek Hargita megyében működő oktatási intézmények

		Kultúra az iskola másként héten	Különböző programok szervezése az iskola másként hétre, mint: Bábelelőadás, papírszínház, 3D nyomtatás, Öko tavasz	Hargita megyében működő oktatási intézmények Hargita megye könyvtárai
		Olvasni jó! program	Olvasás és a könyvtári tevékenységek népszerűsítése fiatalok körében	Hargita megye könyvtárai
4	A fiatalok kreativitásának támogatása és ösztönzése a kreatív iparágak különböző területein (reklám, képzőművészet, előadóművészet, kutatás és fejlesztés, szoftver stb.).	Fiatal zenészek és zenekarok	Fiatal zenekarok, zenészek felkarolása és támogatása.	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
		Tematikus gyerektáborok	Kézművesműhely, képzőművészeti-, fotó- és multimédia foglalkozások gyerekeknek és fiataloknak.	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
		Rajz- és fotópályázatok	Tematikus rajz- és fotópályázatok szervezése	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
		Moviemaker	Filmkészítés: kulturális produkciók és a tudomány eljuttatása filmsorozat formájában a fiataloknak, együttműködve az oktatási intézményekkel	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
5	A fiataloknak szánt kulturális kifejezési formák támogatása, amelyek tükrözik a fiatalok problémáit és érdeklődési körét.	Ismerjük meg a modern művészeteket	A modern és a fiatalok körében népszerű művészetek bemutatása, kiállítási és előadási lehetőségek biztosítása	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
		Modern művészetek a kulturális rendezvényeken	A kulturális rendezvények keretein belül a modern kifejezésformák bemutatására, ahol a nyertes diák pénzjutalomban részesülne	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
6	A korlátozott képességű fiatalok kulturális tevékenységekben való részvételének megkönnyítése.	Képzések	Képzések, kurzusok szervezése a korlátozott képességű fiatalok számára	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek

		Helyszín és tér a fiatalokért	Helyszín biztosítása a korlátozott képességű fiataloknak szánt tevékenységek megvalósítása érdekében	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények
		Versenyek szervezése	Kiállítások, verseny szervezése(pl. rajz, faragás, szobrászat)	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Civil szervezetek
6.7.2. Kedvező keretek megteremtése a fiatalok kreativitásának támogatására				
1	A szolgáltatási infrastruktúra és a kulturális kínálat fejlesztése.	Kínálat bővítése	A kulturális intézmények kínálatának bővítése a fiatalok igényeinek figyelembevételével	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények
		Kultúrotthonok, mint ifjúsági programok színhelyei	Feltérképezni a vidéki kultúrotthonok kihasználtságát és átalakítani az ifjúsági programok igényeinek megfelelően	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		Amatőr művészek hétvégéje	Amatőr művészek hétvégéjének megszervezése, mely során a különböző területeken működő művészek bemutathatják munkáikat, tehetségüket a nagyközönségnek.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények
		Magaskulturális alkotások	Lehetőségek megteremtése a magaskulturális alkotások bemutatása érdekében.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyében működő múzeumok Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények
		Pályázati kiírások szervezeteknek és egyesületeknek	A fiatalok számára kulturális tevékenységet folytató civil szervezetek, egyesületek támogatása. Vissza nem térítendő támogatások nyújtása különböző szakterületeken.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok

2	A magánszektor ösztönzése a kulturális rendezvények finanszírozására.	Támogatói weboldal	Egy weboldal létrehozása, amely tartalmazza az összes megszervezésre kerülő kulturális eseményt és amelyen keresztül lehetőség nyílik a rendezvény szervezői számára a támogatók keresésére, a támogatók számára pedig megismerni azokat a programokat, amelyeket támogathatnak. Az oldalon azt is jelezni, mely vállalkozás, hány eseményt támogatott egy adott évben.	Hargita Megye Tanácsa
3	A kulturális és művészeti területen magas kreatív potenciállal rendelkező fiatalok felfedezésére és támogatására irányuló programok támogatása, valamint ösztöndíjak biztosítása fiatal művészek számára.	A fiatal tehetségek felkarolása	Fiatal írók kéziratának kiadása pályázat	Hargita Kiadó
		Fiatalok és művészet – galéria teret ad az alkotóknak	Lehetőség a fiataloknak, hogy kiállíthassák a Megyeháza galériájában az alkotásaikat	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények
		Tehetséges végzős diákok díjazása	A kiemelkedő tanulmányi eredményeket és az országos tantárgyversenyeken I,II,III, helyezést elért diákok díjazása.	Hargita Megye Tanácsa
4	Művészetek az online térben	Kulturális tartalmak népszerűsítése az online térben	Előzetes események videójinak népszerűsítése az online térben, továbbá az elkövetkező események online térben történő népszerűsítése	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		Digitális művészeti tartalmak (Non-fungible tokens) online galériája	Egy olyan platform létrehozása, amely lehetőséget nyújt a digitális tartalmak feltöltésére, népszerűsítésére, és azok tematikus kiállítására	Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények

6. 8. Családtervezés

6.8.1. Családtervezés ösztönzése, fiatal házások támogatása

Fejlesztési irányvonalak

1. Családalapítást, gyermekvállalást ösztönző programok, támogatási formák beazonosítása, kidolgozása és népszerűsítése.
2. Felelősségteljes döntéshozatalra való nevelés a házasságkötést és gyermekvállalást illetően.
3. Fiatal házások és gyermekvállaló fiatalok lakhatásának a támogatása.
4. A fiatalok számára család- és gyerekprogramokat szervező civil szervezetek, egyesületek támogatása.
5. Generációk közötti kapcsolatok erősítése.

6.8.2. A munka és a magánélet egyensúlyának előmozdítása és támogatása a fiatalok számára

Fejlesztési irányvonalak

1. A munkáltatók és a munkavállalók ösztönzése az alternatív munkavégzési formák, például a távmunka, a részmunkaidő és a rugalmas munkaprogram használatára.
2. Délutáni foglalkoztatás megszervezése kiskorú gyerekek számára.

6.8.3. Infrastruktúra és közbiztonság fejlesztése a letelepedés, családalapítás előmozdítása érdekében

Fejlesztési irányvonalak

1. Infrastrukturális fejlesztések
2. Alternatív közlekedési módok bevezetése, ösztönzése és támogatása.
3. Óvodai, iskolai infrastruktúrák korszerűsítése, bővítése.
4. Családorvosi ellátás és infrastruktúra biztosítása és korszerűsítése.
5. Közbiztonság növelése a településeken.
6. Infrastruktúra szabadidős tevékenységek, közösségi programok számára.

S.sz. Stratégiai célok és fejlesztési irányvonalak programjai

6. 8. Családtervezés

6.8.1. Családtervezés ösztönzése, fiatal házások támogatása		Program neve	A program rövid leírása	Megvalósulásért felelős entitás(ok)
1	Családalapítást, gyermekvállalást ösztönző programok, támogatási formák beazonosítása, kidolgozása és népszerűsítése.	Helyzetelemzés	A jelenleg elérhető és működő, a családalapítást, gyermekvállalást ösztönző programok, támogatási formák feltérképezése, továbbá annak vizsgálata, hogy mennyire felelnek meg a lakossági igényeknek.	Hargita Megye Tanácsa
		Családalapítást, gyermekvállalást ösztönző programok, támogatási formák kidolgozása a lakossági igényekhez igazítva.	A helyzetelemzés mentén a beazonosított programok és támogatási formák lakossági igényekhez történő igazítása.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		Bővülő bölcsőrendszer	A bölcsőrendszer bővítése és fejlesztése, a szülői igényekhez történő igazítása.	Helyi önkormányzatok
		Védőnőhálózat kialakítása	Egy, a teljes megyét lefedő védőnőhálózat kialakítása, a hálózatban tevékenykedő védőnők kiképzése, felkészítése.	Hargita Megye Tanácsa Csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórház Székelyudvarhelyi Városi Kórház Gyergyószentmiklósi Városi Kórház
		Dadahálózat kialakítása	Egy webes felület kialakítása, ahol a kereslet a kínálattal találkozik. A felületen keresztül mind a dadákat, mind a dadust igénylőket is értékelni lehet, az elvégzett munka / a bérezés, elvárások szerint.	Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megye Tanácsa

		Ismerd meg a párod	A fiatalok egymás megismerését irányzó rendezvények, programok, összejövetelek, társasági estek szervezése.	Ifjúsági szervezetek
2	Felelősségteljes döntéshozatalra való nevelés a házasságkötést és gyermekvállalást illetően.	Családpasztoráció	A család lelkipásztori gondozása a helyi egyházi közösség révén.	Hargita Megye Tanácsa Hargita megyei egyházak
		Előadások és workshopok fiatalok számára.	Előadások, workshopok szervezése / szervezésének támogatása, amelyek a felelősségteljes döntéshozatal kialakítását célozzák a fiatalok körében. Ezen workshopok és előadások keretében többek között olyan témák kerülnek előtérbe, mint: A családalapítással járó jogok és kötelezettségek. A családoknak járó különböző juttatások és támogatások. A gyermekvállalással járó jogok és kötelezettségek. A kisgyermekesek számára előirányzott különböző juttatások és támogatások. A kisgyermekesek számára elérhető és hasznos különböző programok. A családoknak szóló különböző programok.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Vidéki karaván típusú előadás sorozatok	Vidéki karaván típusú előadás sorozatok, amely keretében a felelős gyermekvállalásról tartanak előadásokat szakemberek a megye minden településén.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
3	Fiatal házások és gyermekvállaló fiatalok lakhatásának a támogatása.	Lakhatás problémák csökkentése	Megoldási intézkedések kidolgozása a fiatal családok lakhatási problémáira a külföldi és országos jó példák mentén.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		Adókedvezmények fiatal házások számára	A helyi adók és illetékek tekintetében kedvezmények biztosítása a fiatal házások és gyermekvállalók számára.	Helyi önkormányzatok

		Lakások biztosítása	Lakások biztosítása fiatal házások számára.	Helyi önkormányzatok
		Elhagyott házak a fiatalok számára	A vidéki elhagyott házak elérhetővé tétele a fiatal családok számára, alacsonyabb áron.	Helyi önkormányzatok
4	A fiatalok számára család- és gyerekprogramokat szervező civil szervezetek, egyesületek ösztönzése és támogatása.	Pályázati programok	Pályázati programok kiírása család- és gyerekprogramokat szervező civil szervezetek számára	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
5	Generációk közötti kapcsolatok erősítése.	Értsük meg az okos kütyüket!	Programok szervezése és támogatása, amelyek során az okos kütyük ismertetése, azok biztonságos használata a cél, ezáltal könnyítve a generációk közötti kapcsolattartást	Civil szervezetek Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		Közösségek kialakulásának támogatása	Olyan kezdeményezések és programok támogatása, amelyek során a különböző generációk közösen tudnak alkotni, egymást megismerni és támogatni	Civil szervezetek Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megye Tanácsa és alintézményei Helyi önkormányzatok
		Tanulj a nagytól!	Hagyományos kézműves tevékenységek technikáinak, főzési praktikák, növénytermesztési és állattenyésztési technikáinak átadása a fiatal generációknak.	Civil szervezetek Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megye Tanácsa és alintézményei Helyi önkormányzatok
6.8.2. A munka és a magánélet egyensúlyának előmozdítása és támogatása a fiatalok számára				
1	A munkáltatók és a munkavállalók ösztönzése az alternatív munkavégzési formák, például a távmunka, a részmunkaidő és a rugalmas munkaprogram használatára.	Távmunkában, hatékonyan	A magán, valamint az állami szektorban működő intézmények, cégek ösztönzése arra, hogy lehetőséget biztosítsanak a távmunkára.	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége

		Rugalmas munkaprogram és részmunkaidő kisgyerekes családoknak	A magán, valamint az állami szektorban működő intézmények, cégek ösztönzése arra, hogy lehetőséget biztosítsanak a rugalmas munkaprogramra, illetve részmunkaidőre kisgyerekes szülők számára	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Hargita Megyéért Egyesület Hargita Megye Fejlesztési Ügynöksége
2	Délutáni foglalkoztatás megszervezése kiskorú gyerekek számára.	Délutáni foglalkoztató program szervezése	Délutáni foglalkoztató programok szervezése a különböző közösségekben, igény szerint, főként a vidéki településeken	Civil szervezetek Helyi önkormányzatok
		Délutáni foglalkoztató programok támogatása	A délutáni foglalkoztató tevékenységek támogatása	Helyi önkormányzatok Civil szervezetek
		Délutáni foglalkoztató program szervezése a munkaadók által	A munkaadók összefogása és egyéni, vagy közös szervezés által délutáni foglalkozás szervezése a kisgyerekeket nevelő alkalmazottak számára	A megyében tevékenykedő vállalkozások Vállalkozói szervezetek
6.8.3. Infrastruktúra és közbiztonság fejlesztése a letelepedés, családalapítás előmozdítása érdekében				
1	Infrastrukturális fejlesztések	Pályázati programok	Olyan pályázati programok beazonosítása amelyek az infrastrukturális fejlesztéseket célozzák meg és azok megpályázása	Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa
		Alapinfrastrukturális fejlesztések.	Az alapinfrastruktúra (víz-, gáz-, villany-, valamint szennyvízhálózat) teljes kiépítése valamint karbantartása és újítása különösen a vidéken.	Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa
		A tömegközlekedési infrastruktúra fejlesztése és korszerűsítése továbbá a tömegközlekedés népszerűsítése	Tömegközlekedési infrastruktúra fejlesztése, korszerűsítése. A létező tömegközlekedési megoldások népszerűsítése és azok minél több személy által való használata	Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa
2	Alternatív közlekedési módok bevezetése, ösztönzése és támogatása.	Gyalog az iskolába program	Szülői, közösségi összefogással felváltva minden nap a diákokat/óvodásokat elkísérni	Helyi önkormányzatok Civil szervezetek A megyében működő oktatási intézmények

		Biciklizni jó	Olyan programok támogatása, amely a településeken a bicikliutak kialakítását célozzák meg, illetve a kerékpárral való közlekedést támogatják	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		Az alternatív közlekedési módok helyes, felelősségteljes alkalmazásának tanítása.	Oktatási programok szervezése az alternatív közlekedési módok helyes, felelősségteljes használatának tanítása céljából	Civil szervezetek Helyi rendőrség Helyi önkormányzatok A megyében működő oktatási intézmények
3	Óvodai, iskolai infrastruktúrák korszerűsítése, bővítése.	Vezetékes víz és mosdó minden iskolába és óvodába!	Beruházások kezdeményezése és olyan programok támogatása, amely az oktatási intézmények alpinfrastruktúrájának fejlesztését célozzák meg	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
		Pályázati programok	Pályázati programok beazonosítása ezen a téren és azok megpályázása	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
4	Családorvosi ellátás és infrastruktúra biztosítása és korszerűsítése.	Családorvosi ellátás erősítése	Családorvosi ellátást biztosító és korszerűsítő kezdeményezések, beruházások támogatása, ezekre irányuló finanszírozási programban való részvétel	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Családorvosi rendelők
		Polgárőrség kialakítása	A megye településein, a biztonság megteremtése érdekében polgárőrségek/helyi rendőrségek kialakítása	Helyi önkormányzatok
5	Közbiztonság növelése a településeken.	Közvilágítás és térkamerák a településeken	A közvilágítás biztosítására és térkamerák felszerelésére irányuló beruházások támogatása	Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa

		A közbiztonság növelése a vadállatok, kóborkutyák tekintetében.	A vadállatok településekre / háztartások udvaraiba történő bejárásának minimalizálása, megfékezése különböző biztonsági intézkedések révén. A jelenleg is érvényes kutyatartásra vonatkozó törvények betartásának szigorúbb ellenőrzése, valamint a lakosság megfelelő oktatása révén, ami a felelősségteljes kutyatartást illeti, a kóborkutyák és szabadjára engedett pásztorkutyák számának csökkentése. Díjmentes, vagy alacsony áron elérhető ivartalanítási kampányok megszervezése és lebonyolítása úgy a vidéki területeken, mint a városban.	Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa Helyi rendőrség Civil szervezetek Megyei rendőrség Állatorvosi rendelők
		A közbiztonság növelése a lakosság oktatása és informálása révén.	Alapvető önvédelmi tréningek és bemutatók megszervezése akár a falunapok, városnapok keretében. Informáló jellegű tartalmak elkészítése és szórása a lakosság felé arra vonatkozóan, hogy egy esetleges támadás során hogyan járjanak el, úgy a megtámadott személy szemszögéből, mint a szemtanúk szemszögéből.	Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa Helyi rendőrség Civil szervezetek Megyei rendőrség
		Közösségek egymásra való figyelésének erősítése	Olyan programok szervezése és támogatása, illetve telefonos alkalmazások használatának a népszerűsítése, amelyek segítségével a közösségek megtanulnak jobban figyelni egymásra, továbbá, hogy hogyan ismerjék fel a veszélyeket, veszély esetén hogyan viselkedjenek, különös képpen a kiskorúak esetében	Helyi önkormányzatok Hargita Megye Tanácsa Helyi rendőrség Civil szervezetek
6	Infrastruktúra szabadidős tevékenységek, közösségi programok számára.	Játszótér és közösségi tér építési program	Közösségi terek és játszóterek építése és az ilyen jellegű kezdeményezések támogatása, akár a helyi közösségek bevonásával	Helyi önkormányzatok Civil szervezetek Hargita Megye Tanácsa

	Szabadidőközpontok létesítése, családoknak szóló tevékenységek szervezése	Fórumok, találkozók, konferenciák szervezése Hátrányos helyzetű családoknak szóló nevelési, felzárkóztatási tevékenység Gyerekprogramok, Baba-mama programok stb. Kulturális családprogramok	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok Civil szervezetek Hargita megyében tevékenykedő kulturális intézmények
	Családoknak szóló rendezvényekre, eseményekre vonatkozó pályázati programok	Civil szervezetek támogatása családjóléti események szervezésében:	Hargita Megye Tanácsa Helyi önkormányzatok
	Gyerekmosoly program	A megye területén lévő óvodatermek, napközi otthonok, iskolák és elhelyezőközpontok, valamint kórházi gyerekosztályok szebbé tétele falak dekorálásával.	Hargita Megye Tanácsa Hargita Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ
	Gyerek és ifjúsági fesztiválok, vetélkedők - egész évben	A közművelődéshez, hagyományőrzéshez kapcsolódó ifjúsági versenyek és fesztiválok közös, partnerségben történő szervezése megyénkben. Különböző műfajú (irodalmi, művészeti jellegű) megnyilvánulások soráról van szó: színjátszás, tánc és néptánc, anyanyelvi versenyek, népdalversenyek, vers- és prózamondó versenyek.	Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont

8. Erőforrástérkép

Ebben a fejezetben áttekintjük a legfontosabb támogatási programokat, amelyekből vissza nem térítendő finanszírozást lehet lehívni a jelen stratégiában megfogalmazott stratégiai célok és fejlesztési irányvonalak megvalósítására.

A rendelkezésre álló, közvetlen támogatású helyi, országos, uniós vagy egyéb forrásokkal kapcsolatos támogatások rendszerének ismerete és forrásai felhasználásának megerősítése mind társadalmilag, mind gazdaságilag szükséges; a pályázásba befektetett energia megtérül. Célunk a pályázói kedvet és kapacitásokat ösztönözni, együttműködve a civil társadalom, a közsféra és a gazdaság szereplőivel.

Azokat a legismertebb forrásokat, amelyekből ifjúsági projektekre lehet támogatást igényelni, négy fő csoportban mutatjuk be: 1. helyi, illetve megyei támogatási lehetőségek, 2. romániai, országos pályázati lehetőségek, 3. az Európai Unió pályázati forrásai, 4. egyéb támogatási programok, köztük Magyarország Kormányának pénzügyi támogatásai a határain kívüli magyar közösségek részére.

A fejezet ötödik alpontjában ismertetünk néhány online felületet, amelyek a legfontosabb pályázati forrásokkal kapcsolatos tájékoztató, információs feladatokat látják el: mindenki számára elérhető, naprakész, felhasználóbarát felületen, rendszerezetten, tematikusan teszik közzé az aktuális finanszírozási lehetőségeket.

8.1. Helyi források

1.1. **Hargita Megye Tanácsa** minden évben vissza nem térítendő támogatást nyújt a megyében bejegyzett civil szervezetek számára a 350/2005-ös törvény alapján, a következő szakterületeken: Ifjúsági tevékenységeket támogató program, Turisztikai programok támogatási programja, Sporttevékenységeket támogató program, Családoknak szóló tevékenységek támogatási program, Önkéntes tűzoltó egyesületek támogatási programja, Népviselőket támogatási programja, Hargita megyei kulturális programok, projektek és rendezvények támogatására, Román közösségek kulturális programjainak támogatása. **Az**

Ifjúsági tevékenységek támogatási program keretében pályázhatnak Hargita megye területén ifjúsági tevékenységet folytató alapítványok, egyesületek, szervezetek és egyházak, amelyek a román törvények szerint létrehozott és bejegyzett jogi személyek. A **Sporttevékenységeket támogató program** keretében a Hargita megye területén sporttevékenységet folytató, (jogi személyiséggel rendelkező) sportegyesületek, sportklubok nyújthatnak be pályázatokat.

1.2. **Csíkszereda Városháza** évente pályázatot hirdet **non profit szervezetek kulturális programjainak tevékenységének vissza nem térítendő támogatására**, a 2005/350-es számú törvénynek megfelelően, amely a közalapból finanszírozott, non profit szervezetek tevékenységének vissza nem térítendő támogatását finanszírozza. Részt vehetnek csíkszeredai, jogi személyiséggel rendelkező civil szervezetek – intézmények, alapítványok, egyesületek, szervezetek. A kulturális program keretében lehetőség van pályázni többek között gyermek és ifjúsági programokra, oktatási-nevelési tevékenységekre is.

1.3. **Székelyudvarhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala** székelyudvarhelyi fiókkal vagy munkaponttal rendelkező, a város területén ifjúsági, oktatási-nevelési tevékenységet folytató, jogi személyként bejegyzett civil szervezetek számára vissza nem térítendő finanszírozást nyújt évente az oktatási -, önkéntes programokra, valamint szabadidős programokra az **Ifjúsági és nevelési tevékenységek támogatása** című programja keretében. A támogatás a 350/2005-ös számú, az általános érdekű nonprofit tevékenységekre kiutalt közalapokból való vissza nem térítendő finanszírozási rendjéről szóló Törvény alapján történik.

8.2. Országos programok

2.1. A **Communitas Alapítvány** a romániai magyar közösség kulturális identitásának megőrzését és fejlődését támogató alapok kezelésére jött létre. A Communitas Alapítvány 2001 óta átfogó támogatási programot működtet, különböző területeken, melyek e közösség kulturális identitásának megőrzéséhez kapcsolódnak. A Communitas Alapítvány pályáztatás útján nyújt támogatásokat. A kuratórium évente különböző témakörökben hirdet meg pályázati kiírásokat és ezen témák évenként változhatnak. Az ifjúsági témakörökben leginkább két felhívás, *Az ifjúság szervezetek közéleti tevékenységének támogatása*, valamint a *Pályázati felhívás sporttevékenységek támogatására* a legrelevánsabb.

2.2. **Az Ifjúsági és Családügyi Minisztérium programjai:** Az Ifjúsági- és Sportminisztérium a központi kormányzat része, önálló jogi személyiség. Az ifjúság területén a minisztérium speciális tevékenységei közé tartozik a belföldi és nemzetközi projektek és *programok* megtervezése, lebonyolítása és megvalósítása, valamint országos és nemzetközi tevékenységek megszervezése. A minisztérium rendszeresen hirdet pályázati kiírásokat az ifjúsági/diákszervezetek számára.

2.3. A romániai **Sportminisztérium programjai** között találunk finanszírozási lehetőségeket a teljesítménysportok népszerűsítésére, a különböző sportok anyagbázisának karbantartása és működtetésére, a *Sportot mindenkinek* programra, valamint a különböző sportszövetségek támogatására. A Sportminisztérium ugyanakkor közvetítőként részt vesz az európai #BeActive mozgalomban, melynek célja, hogy díjazza és láthatóvá tegye azokat a projekteket és kezdeményezéseket, amelyek sikeresen népszerűsítették a sportot és a testmozgást Európában.

2.4. A romániai **Tanügyminisztérium** által meghirdetett programok célja támogatni a hátrányos helyzetű diákok oktatáshoz való hozzáférését, megteremteni számukra az iskolába járás anyagi feltételeit, csökkenteni az iskolaelhagyás mértékét, felzárkóztatni azokat a személyeket, akik a tanulmányaikat nem fejezték be, népszerűsíteni a szakoktatást, stb.

2.5. **Az Országos Helyreállítási Tervből (PNRR)** finanszírozott oktatással kapcsolatos programok az állami általános iskoláknak vagy általános iskolai ciklussal is rendelkező líceumoknak szólnak. Pályázni lehet iskola utáni programok szervezésére, hátrányos helyzetű diákok támogatására, egyéni vagy csoportos korrepetálásra, egyéni tanulási tervek kidolgozására, iskolai körök létrehozására és működtetésére, szabadtéri tevékenységekre, művészetterápiára, oktatási anyagok fejlesztésére, iskolai tanácsadásra, különféle továbbképzéseken való részvételre, a szülőknek a tanulási folyamatba való bekapcsolására, az iskolai bullying megfékezésére, kirándulások, táborok, fesztiválok, kulturális és sporttevékenységek szervezésére vagy minden olyan tevékenységre, ami az oktatás területén belül a diákokat az iskolalátogatásra ösztönzi és a tanuláshoz való viszonyát javítja. A támogatást informatikai eszközök, sportfelszerelések, tanszerek vásárlására, de olvasóterem, az iskolaudvar berendezésére, valamint internet- vagy különféle oktatási platformokra való előfizetésre is lehet fordítani.

2.6. A 2021-2027-es időszakra vonatkozó **Oktatási és Foglalkoztatási Operatív Program** (Programul Operațional Educație și Ocupare – POEO) integrált jövőképet mutat be az oktatáshoz való hozzáférés és a munkaerőpiacra való belépés kapcsán. A program célja a munkaerőpiachoz kapcsolódó intézmények és szolgáltatások korszerűsítése, a nemek szerinti esélyegyenlőség, a szakmai és a magánélet egyensúlyának biztosítása, valamint a munkaerőpiac gyorsabb változásához való jobb alkalmazkodás. A program két tengelyén keresztül lehet majd pályázni, a következő felosztásban: 1. *Foglalkoztatás*: A fiatalok elhelyezkedése és felzárkózása a munkaerőpiacon, melynek célja a hozzáférés támogatása a munkaerőpiachoz minden álláskereső, különösen a fiatalok, a tartósan munkanélküliek és a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű csoportok, valamint az inaktívak számára, önfoglalkoztatás és a szociális gazdaság előmozdításával. 2. *Oktatás*: célja a korai iskolaelhagyás megakadályozása, a hátrányos helyzetű csoportok oktatásának és képzésének biztosítása és a részvétel növelése.

2.7. **Az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala programjai**: Az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala (Departamentul pentru Relații Interetnice, DRI) jogi személyiség nélküli struktúráként működik, a miniszterelnöknek van alárendelve. A DRI rendszeresen hirdet meg pályázati lehetőségeket, amelyek fontosak lehetnek Hargita megye ifjúsága számára. A pályázat benyújtójának célkitűzései vagy tevékenységi területei között szerepelnie kell az etnikumközi kapcsolatoknak.

2.8. **A Romániai Országos Kulturális Alap (AFCN)**: A kulturális programok, projektek és tevékenységek számára vissza nem térítendő támogatás a romániai Nemzeti Kulturális Alap valamint a Nemzeti Kulturális Alap Igazgatóságának költségvetéséből történik, évente több pályázati felhívás keretében. A kulturális programok, projektek vagy tevékenységek témaköreit minden pályázati kiírás esetén a Nemzeti Kulturális Alap Tanácsa határozza meg, az Alap stratégiájának és prioritásainak megfelelően.

8.3. EU-s programok

Az Európai Bizottság a finanszírozási lehetőségek széles skáláját kínálja az oktatás és a képzés számára. Az Európai Bizottság pályázati felhívások útján nyújt finanszírozást projektek és szervezetek számára. A területek széles körében, köztük az oktatás területén is számos különböző projekt és program indul, melyek révén finanszírozásért lehet folyamodni. A finanszírozás centralizált és decentralizált tevékenységek keretében történik: - a decentralizált tevékenységeket az egyes EU-országokban működő nemzeti irodák koordinálják nemzeti szinten, -a centralizált tevékenységeket az Európai Bizottság koordinálja uniós szinten.

Erasmus+ program: Az Európai Bizottság oktatási-ifjúsági programjai közül a legismertebb az Erasmus+ program, melynek általános célkitűzése, hogy az egész életen át tartó tanulás révén támogassa az emberek tanulmányi előmenetelét, illetve szakmai és személyes fejlődését az oktatás, a képzés, az ifjúság és a sport területén Európában és Európán kívül. A program ezáltal hozzájárul a fenntartható növekedéshez, a minőségi munkahelyek megteremtéséhez és a társadalmi kohézióhoz, az innováció előmozdításához, valamint az európai identitás és az aktív polgári szerepvállalás erősítéséhez

Az INTERREG EUROPE határon átnyúló együttműködési program célja, hogy a partnerek kölcsönösen megismerjék az EU különböző országaiban, régióiban működő hasonló témában megvalósuló fejlesztéspolitikai eszközök (vagyis nemzeti, regionális és helyi fejlesztési programok) végrehajtásának tapasztalatait. Az ifjúság és oktatás témaköréhez az Interreg Europe programnak az *1. Okosabb Európa*, illetve *4. Szociálisabb Európa* szakpolitikai célkitűzései kapcsolódnak.

A Duna Transznacionális Program támogatja a területi politikák integrálását számos, az Európai Duna Régió Stratégia (EDRS) prioritásaihoz köthető területen. A transznacionális projektek célja befolyást gyakorolni – a politikák hajtóerejeként – a nemzeti, regionális és helyi politikákra. A Duna Transznacionális Program, *Társadalmi innováció és felelősségvállalás program-prioritás* keretében van lehetőség a jelen stratégia célkitűzéseinek megfelelő célokra pályázni.

A Polgárok, Esélyegyenlőség, Jogok és Értékek (CERV) program célja az uniós értékek védelme és népszerűsítése; az esélyegyenlőség, jogok és nemek közötti egyenlőség általános

érvényesítésének előmozdítása; a polgárok elkötelezettségének és részvételének az előmozdítása, a közös európai történelem tudatosítása; valamint a nemi alapú erőszak és a gyermekek elleni erőszak megelőzése és leküzdése. A CERV program keretében rendszeresen meghirdetett *Pályázati felhívás az egyenlőség előmozdítására és a rasszizmus, idegengyűlölet és hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemre* fontos lehetőség a Hargita megyei ifjúság szempontjából.

8.4. Egyéb források

A Bethlen Gábor Alap a határon túli magyar közösségek fő támogatási mechanizmusa. A Bethlen Gábor Alapból finanszírozott támogatások főként a civil szervezetek számára érhetőek el, de közintézmények is nyújthatnak be pályázatokat. A legfontosabb felhívások, amelyekből az ifjúság érdekét szolgáló pályázatokra lehet forrásokat lehívni: a Nemzeti Újrakezdés Program, A magyar kultúráért és oktatásért központi pályázati kiírás, Pályázati kiírás a Romániában élő magyar közösség támogatására, az Ifjúsági és cserkész közösségek tevékenységének támogatása.

A magyarországi **Nemzeti Tehetség Program**: A Nemzeti Tehetség Program alapvető célja a Magyarországon és a külhoni magyarok lakta területeken a tehetségsegítés fejlesztése. A meghirdetett pályázatokra általában a köznevelésben és felsőoktatásban, valamint a tehetséggondozásban részt vevők széles köre nyújthat be támogatási igényt, többek között: köznevelési intézmények, felsőoktatási intézmények, illetve azok karai, egyesületek, alapítványok, közalapítványok, Tehetségsegítő Tanácsok. A Nemzeti Tehetség Program keretében különböző ösztöndíj-programokat is hirdetnek tehetséges fiatalok számára, pl. a Nemzet Fiatal Tehetsége Ösztöndíjat.

Az EGT és Norvég Alapok romániai pályázati felhívásai: Az Norvég Alap azért volt létrehozva, hogy biztosítsa a civil szervezeteknek szükséges feltételeket a társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségek terén az Európai Gazdasági Zónában (European Economic Area - EEA), és hogy Romániában biztosítsa a projektekre lehívható pályázati forrásokat. Az Norvég Alap része annak a támogatásnak, amelyet Románia kap a finanszírozási mechanizmusok közbenjárásával az EEA – CEFTA (Európai Szakkereskedelmi Társulás) államai részéről: Izland,

Norvégia, Liechtenstein. A tevékenységek célja, hogy csökkentsék az egyenlőtlenség mértékét az ehhez a földrajzi zónához tartozó országokban támogassák őket, hogy teljes körűen részt vegyenek a közös belső piacon. A RO EDUCATION alprogram kifejezetten az oktatás felzárkóztatását célozza meg.

A **Svájci Alapok** új együttműködési programja keretében finanszírozási lehetőségek várhatók a következő időszakban is, mivel Románia kormánya 221,5 millió CHF értékű új együttműködési programról tárgyal Svájjal. A program keretében várhatóan támogatások lesznek az oktatás és szakképzés témakörben is, a romániai Tanügyminisztérium lebonyolításával.

A **MOL Románia** támogatási programjainak célja, hogy a tehetség, a szorgalom, a tudás, a szolidaritás, a közösségben rejlő értékek kibontakozhassanak és hozzájáruljanak egy élhetőbb és humánusabb környezet kialakításához. Céljait a Közösségért Alapítvány (Fundatia Pentru Comunitate) kulturális, oktatási, társadalmi, szabadidős, közösségi és sporttevékenységek szervezésének az elősegítésével, tehetséges gyerekek és fiatalok támogatásával próbálja megvalósítani, de oda kíván figyelni a beteg fiatalokra és gyerekekre, valamint az őket segítő szervezetekre is.

8.5. A finanszírozási lehetőségekkel kapcsolatos információk keresése és nyomon követése

Napjainkban a virtuális felületek jelentik a leginkább hozzáférhető információ-forrásokat, mivel naprakészen tájékoztatnak a támogatási programokról és az aktuális lehetőségekről.

- Az Európai Bizottság által meghirdetett pályázati lehetőségek legátfogóbb portálja a Funding & Tenders oldal: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>
- Az egyik legismertebb romániai pályázati figyelő oldal a *Fonduri Structurale* honlap: <https://www.fonduri-structurale.ro/>
- A Központi Régió Fejlesztési Ügynökség havonta frissülő katalógusa a pályázati lehetőségekről: <http://www.adrcentru.ro/catalog-surse-finantare/>

Hargita Megye Tanácsának *Pályázati figyelő* oldala, a kategóriákra csoportosított, rendszeresen aktualizált pályázati lehetőségekkel: <https://hargitamegye.ro/kozerdeku-informaciok/palyazati-figyelo/>

Stratégiai célok és fejlesztési irányvonalak	Pályázati lehetőségek
<p>6.1. Az ifjúság területén működő intézmények infrastruktúrája és humánerőforrás-fejlesztés</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ifjúsági tevékenységek támogatási programja - Hargita Megye Tanácsa: https://hargitamegye.ro/ifjusagi-tevekenysegeket-tamogato-program/ - Kulturális programok támogatása - Csíkszereda Városháza: https://miercureaciuc.ro/kulturalis-palyazatok - Pályázati felhívás civil szervezetek részére: ifjúsági és nevelési tevékenységek támogatása - Székelyudvarhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala: https://www.udvarhely.ro/palyazat/palyazati-felhivas-civil-szervezetek-reszere-ifjusagi-es-nevelesi-tevekenysegek-tamogatasa-a-2023-as-evre/ - Az ifjúság szervezetek közéleti tevékenységének támogatása - Romániai Magyar Demokrata Szövetség – Communitas Alapítvány: https://communitas.ro/main/palyazas/current - Az Ifjúsági és Családügyi Minisztérium programjai: https://mfamilie.gov.ro/1/tineret/ - A Tanügyminisztérium által meghirdetett programok: https://www.edu.ro/programenationale - Az országos helyreállítási tervből finanszírozott oktatással kapcsolatos programok: https://edu.ro/PNRR ; http://www.adrcentru.ro/prezentare-pnrr/ - Oktatási és Foglalkoztatási Program (Programul Educație și Ocupare 2021-2027): https://mfe.gov.ro/peo-21-27/ - Erasmus+ program, KA1, KA2 intézkedések: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/erasmus-programme-guide - Az Európai Bizottság oktatási programjai: https://education.ec.europa.eu/ro/funding? - Interreg Europe program, Szakpolitikai célkitűzések: 1. Okosabb Európa, 4. Szociálisabb Európa, 5. Egy Európa közelebb a polgárokhoz: https://www.interregeurope.eu/ - Duna Transznacionális Program, társadalmi innováció és felelősségvállalás program-prioritás: https://www.interreg-danube.eu/ - Nemzeti Újrakezdés Program – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - A magyar kultúráért és oktatásért központi pályázati kiírás - Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - Pályázati kiírás a Romániában élő magyar közösség támogatására – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/

	<ul style="list-style-type: none"> - Ifjúsági és cserkész közösségek tevékenységének támogatása — Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - A magyarországi Nemzeti Tehetség Program: https://emet.gov.hu/nemzeti-tehetseg-program/ - Az EGT és Norvég Alapok romániai pályázati felhívásai – RO EDUCATION alprogram: https://eeagrants.org/currently-available-funding?field_countries_target_id%5B0%5D=150 - A Svájci Alapok új együttműködési programja keretében, Oktatás és szakképzés témakör – a romániai Tanügyminisztérium lebonyolításával: http://elvetiaromania.ro/ - A MOL Románia támogatási programjai: https://molromania.ro/hu/a-mol-rol/tarsadalmi-szerepvallalas/palyazati-programok/
<p>6. 2. Oktatási és képzési programok</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ifjúsági tevékenységek támogatási programja - Hargita Megye Tanácsa: https://hargitamegye.ro/ifjusagi-tevekenysegeket-tamogato-program/ - Kulturális programok támogatása - Csíkszereda Városháza: https://miercureaciuc.ro/kulturalis-palyazatok - Pályázati felhívás civil szervezetek részére: ifjúsági és nevelési tevékenységek támogatása - Székelyudvarhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala: https://www.udvarhely.ro/palyazat/palyazati-felhivas-civil-szervezetek-reszere-ifjusagi-es-nevelesi-tevekenysegek-tamogatasa-a-2023-as-evre/ - Az ifjúság szervezetek közéleti tevékenységének támogatása - Romániai Magyar Demokrata Szövetség – Communitas Alapítvány: https://communitas.ro/main/palyazas/current - Az Ifjúsági és Családügyi Minisztérium programjai: https://mfamilie.gov.ro/1/tineret/ - A Tanügyminisztérium által meghirdetett programok: https://www.edu.ro/programenationale - Az országos helyreállítási tervből finanszírozott oktatással kapcsolatos programok: https://edu.ro/PNRR ; http://www.adrcentru.ro/prezentare-pnrr/ - Oktatási és Foglalkoztatási Program (Programul Educație și Ocupare 2021-2027): https://mfe.gov.ro/peo-21-27/ - Erasmus+ program, KA1, KA2 intézkedések: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/erasmus-programme-guide - Az Európai Bizottság oktatási programjai: https://education.ec.europa.eu/ro/funding?

	<ul style="list-style-type: none"> - Interreg Europe program, Szakpolitikai célkitűzések: 1. Okosabb Európa, 4. Szociálisabb Európa: https://www.interregeurope.eu/ - Duna Transznacionális Program, társadalmi innováció és felelősségvállalás program-prioritás: https://www.interreg-danube.eu/ - Nemzeti Újrakezdés Program – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - A magyar kultúráért és oktatásért központi pályázati kiírás - Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - Pályázati kiírás a Romániában élő magyar közösség támogatására – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - Ifjúsági és cserkész közösségek tevékenységének támogatása – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - A magyarországi Nemzeti Tehetség Program: https://emet.gov.hu/nemzeti-tehetseg-program/ - Az EGT és Norvég Alapok romániai pályázati felhívásai – RO EDUCATION alprogram: https://eeagrants.org/currently-available-funding?field_countries_target_id%5B0%5D=150 - A Svájci Alapok új együttműködési programja keretében, Oktatás és szakképzés témakör – a romániai Tanügyminisztérium lebonyolításával: http://elvetiaromania.ro/
<p>6. 3. Egészség, egészséges életmód és aktív szabadidő</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ifjúsági tevékenységek támogatási programja - Hargita Megye Tanácsa: https://hargitamegye.ro/ifjusagi-tevekenysegeket-tamogato-program/ - Sporttevékenységeket támogató program- Hargita Megye Tanácsa: https://hargitamegye.ro/sporttevekenysegeket-tamogato-program/ - Kulturális programok támogatása - Csíkszereda Városháza: https://miercureaciuc.ro/kulturalis-palyazatok - Pályázati felhívás civil szervezetek részére: ifjúsági és nevelési tevékenységek támogatása - Székelyudvarhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala: https://www.udvarhely.ro/palyazat/palyazati-felhivas-civil-szervezetek-reszere-ifjusagi-es-nevelesi-tevekenysegek-tamogatasa-a-2023-as-evre/ - Az ifjúság szervezetek közéleti tevékenységének támogatása - Romániai Magyar Demokrata Szövetség – Communitas Alapítvány: https://communitas.ro/main/palyazas/current

	<ul style="list-style-type: none"> - Pályázati felhívás sporttevékenységek támogatására - Romániai Magyar Demokrata Szövetség - Communitas Alapítvány: https://communitas.ro/main/palyazas/current - Az Ifjúsági és Családügyi Minisztérium programjai: https://mfamilie.gov.ro/1/tineret/ - A Sportminisztérium programjai: https://sport.gov.ro/programe/ - Erasmus+ program, KA1, KA2 intézkedések: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/erasmus-programme-guide - Pályázati kiírás a Romániában élő magyar közösség támogatására – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - Ifjúsági és cserkész közösségek tevékenységének támogatása – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - A magyarországi Nemzeti Tehetség Program: https://emet.gov.hu/nemzeti-tehetseg-program/ - A MOL Románia támogatási programjai: https://molromania.ro/hu/a-mol-rol/tarsadalmi-szerepvallalas/palyazati-programok/
<p>6. 4. Munkavállalás és vállalkozás</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Az ifjúság szervezetek közéleti tevékenységének támogatása - Romániai Magyar Demokrata Szövetség – Communitas Alapítvány: https://communitas.ro/main/palyazas/current - Az Ifjúsági és Családügyi Minisztérium programjai: https://mfamilie.gov.ro/1/tineret/ - Oktatási és Foglalkoztatási Program (Programul Educație și Ocupare 2021-2027): https://mfe.gov.ro/peo-21-27/ - Erasmus+ program, KA1, KA2 intézkedések: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/erasmus-programme-guide - Interreg Europe program, Szakpolitikai célkitűzések: 1. Okosabb Európa, 4. Szociálisabb Európa: https://www.interregeurope.eu/ - Duna Transznacionális Program, társadalmi innováció és felelősségvállalás program-prioritás: https://www.interreg-danube.eu/ - Nemzeti Újrakezdés Program – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - Ifjúsági és cserkész közösségek tevékenységének támogatása – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/

	<ul style="list-style-type: none"> - Az EGT és Norvég Alapok romániai pályázati felhívásai – RO EDUCATION alprogram: https://eeagrants.org/currently-available-funding?field_countries_target_id%5B0%5D=150 - A Svájci Alapok új együttműködési programja keretében, Oktatás és szakképzés témakör – a romániai Tanügyminisztérium lebonyolításával: http://elvetiaromania.ro/ - A MOL Románia támogatási programjai: https://molromania.ro/hu/a-mol-rol/tarsadalmi-szerepvallalas/palyazati-programok/
<p>6. 5. Esélyegyenlőség</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ifjúsági tevékenységek támogatási programja - Hargita Megye Tanácsa: https://hargitamegye.ro/ifjusagi-tevekenyseget-tamogato-program/ - Kulturális programok támogatása - Csíkszereda Városháza: https://miercureaciuc.ro/kulturalis-palyazatok - Pályázati felhívás civil szervezetek részére: ifjúsági és nevelési tevékenységek támogatása - Székelyudvarhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala: https://www.udvarhely.ro/palyazat/palyazati-felhivas-civil-szervezetek-reszere-ifjusagi-es-nevelesi-tevekenysegek-tamogatasa-a-2023-as-evre/ - Az ifjúság szervezetek közéleti tevékenységének támogatása - Romániai Magyar Demokrata Szövetség – Communitas Alapítvány: https://communitas.ro/main/palyazas/current - A Tanügyminisztérium által meghirdetett programok: https://www.edu.ro/programenationale - Oktatási és Foglalkoztatási Program (Programul Educație și Ocupare 2021-2027): https://mfe.gov.ro/peo-21-27/ - Erasmus+ program, KA1, KA2 intézkedések: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/erasmus-programme-guide - Az Európai Bizottság oktatási programjai: https://education.ec.europa.eu/ro/funding? - Interreg Europe program, Szakpolitikai célkitűzések: 1. Okosabb Európa, 4. Szociálisabb Európa: https://www.interregeurope.eu/ - Duna Transznacionális Program, társadalmi innováció és felelősségvállalás program-prioritás: https://www.interreg-danube.eu/ - CERV program, Pályázati felhívás az egyenlőség előmozdítására és a rasszizmus, idegengyűlölet és hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemre: https://ec.europa.eu/info/funding-

	<p>tenders/opportunities/docs/2021-2027/cerv/wp-call/2023/call-fiche_cerv-2023-equal_en.pdf</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nemzeti Újrakezdés Program – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - A magyar kultúráért és oktatásért központi pályázati kiírás - Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - Pályázati kiírás a Romániában élő magyar közösség támogatására – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - Ifjúsági és cserkész közösségek tevékenységének támogatása – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - A magyarországi Nemzeti Tehetség Program: https://emet.gov.hu/nemzeti-tehetseg-program/ - Az EGT és Norvég Alapok romániai pályázati felhívásai – RO EDUCATION alprogram: https://eeagrants.org/currently-available-funding?field_countries_target_id%5B0%5D=150 - A Svájci Alapok új együttműködési programja keretében, Oktatás és szakképzés témakör – a romániai Tanügyminisztérium lebonyolításával: http://elvetiaromania.ro/ - A MOL Románia támogatási programjai: https://molromania.ro/hu/a-mol-rol/tarsadalmi-szerepvallalas/palyazati-programok/
<p>6. 6. Aktív polgári részvétel, önkéntesség és környezet-tudatosság</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ifjúsági tevékenységek támogatási programja - Hargita Megye Tanácsa: https://hargitamegye.ro/ifjusagi-tevekenysegeket-tamogato-program/ - Kulturális programok támogatása - Csíkszereda Városháza: https://miercureaciuc.ro/kulturalis-palyazatok - Pályázati felhívás civil szervezetek részére: ifjúsági és nevelési tevékenységek támogatása - Székelyudvarhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala: https://www.udvarhely.ro/palyazat/palyazati-felhivas-civil-szervezetek-reszere-ifjusagi-es-nevelesi-tevekenysegek-tamogatasa-a-2023-as-evre/ - Az ifjúság szervezetek közéleti tevékenységének támogatása - Romániai Magyar Demokrata Szövetség – Communitas Alapítvány: https://communitas.ro/main/palyazas/current - Az Ifjúsági és Családügyi Minisztérium programjai: https://mfamilie.gov.ro/1/tineret/

	<ul style="list-style-type: none"> - Az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala programjai (DRI): https://dri.gov.ro/w/ghid-de-finantare/ - Erasmus+ program, KA1, KA2 intézkedések: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/erasmus-programme-guide - Az Európai Bizottság oktatási programjai: https://education.ec.europa.eu/ro/funding? - Interreg Europe program, Szakpolitikai célkitűzések: 1. Okosabb Európa, 4. Szociálisabb Európa, 5. Egy Európa közelebb a polgárokhoz: https://www.interregeurope.eu/ - Duna Transznacionális Program, társadalmi innováció és felelősségvállalás program-prioritás: https://www.interreg-danube.eu/ - CERV program, Pályázati felhívás az egyenlőség előmozdítására és a rasszizmus, idegengyűlölet és hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemre: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/cerv/wp-call/2023/call-fiche_cerv-2023-equal_en.pdf - CERV program, A polgárok elkötelezettségének és részvételének elősegítése: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/cerv/wp-call/2023/call-fiche_cerv-2023-citizens-civ_en.pdf - Nemzeti Újrakezdés Program – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - A magyar kultúráért és oktatásért központi pályázati kiírás - Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - Pályázati kiírás a Romániában élő magyar közösség támogatására – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - Ifjúsági és cserkész közösségek tevékenységének támogatása – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - A magyarországi Nemzeti Tehetség Program: https://emet.gov.hu/nemzeti-tehetseg-program/ - A MOL Románia támogatási programjai: https://molromania.ro/hu/a-mol-rol/tarsadalmi-szerepvallalas/palyazati-programok/
6. 7. Kultúra	<ul style="list-style-type: none"> - Ifjúsági tevékenységek támogatási programja - Hargita Megye Tanácsa: https://hargitamegye.ro/ifjusagi-tevekenysegeket-tamogato-program/

	<ul style="list-style-type: none"> - Kulturális pályázati kiírás a Hargita megyei kulturális programok, projektek és rendezvények támogatására - Hargita Megye Tanácsa: https://hargitamegye.ro/hargita-megyei-kulturalis-programok-projektek-es-rendezvenyek-tamogatasara/ - Kulturális programok támogatása - Csíkszereda Városháza: https://miercureaciuc.ro/kulturalis-palyazatok - Pályázati felhívás civil szervezetek részére: ifjúsági és nevelési tevékenységek támogatása - Székelyudvarhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala: https://www.udvarhely.ro/palyazat/palyazati-felhivas-civil-szervezetek-reszere-ifjusagi-es-nevelési-tevekenysegek-tamogatasa-a-2023-as-evre/ - Az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala programjai (DRI): https://dri.gov.ro/w/ghid-de-finantare/ - A Romániai Országos Kulturális Alap (AFCN) által meghirdetett programok: https://www.afcn.ro/finantari.html - Interreg Europe program, Szakpolitikai célkitűzések: 1. Okosabb Európa, 4. Szociálisabb Európa, 5. Egy Európa közelebb a polgárokhoz: https://www.interregeurope.eu/ - Duna Transznacionális Program, társadalmi innováció és felelősségvállalás program-prioritás: https://www.interreg-danube.eu/ - Nemzeti Újrakezdés Program – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - A magyar kultúráért és oktatásért központi pályázati kiírás - Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - Pályázati kiírás a Romániában élő magyar közösség támogatására – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - Ifjúsági és cserkész közösségek tevékenységének támogatása – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.: https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/ - A magyarországi Nemzeti Tehetség Program: https://emet.gov.hu/nemzeti-tehetseg-program/
<p>6. 8. Családtervezés</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ifjúsági tevékenységek támogatási programja - Hargita Megye Tanácsa: https://hargitamegye.ro/ifjusagi-tevekenysegeket-tamogato-program/ - Pályázati felhívás civil szervezetek részére: ifjúsági és nevelési tevékenységek támogatása - Székelyudvarhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala:

<https://www.udvarhely.ro/palyazat/palyazati-felhivas-civil-szervezetek-reszere-ifjusagi-es-nevelesi-tevekenysegek-tamogatasa-a-2023-as-evre/>

- Az Ifjúsági és Családügyi Minisztérium programjai:
<https://mfamilie.gov.ro/1/tineret/>
- Oktatási és Foglalkoztatási Program (Programul Educație și Ocupare 2021-2027): <https://mfe.gov.ro/peo-21-27/>
- Duna Transznacionális Program, társadalmi innováció és felelősségvállalás program-prioritás: <https://www.interreg-danube.eu/>
- Nemzeti Újrakezdés Program – Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.:
<https://bgazrt.hu/kulhoni-tamogatasok/>

Ábrajegyzék

1. Táblázat: <i>Fiatalok számának alakulása Hargita megyében 2012 és 2021 között.</i>	5
2. Táblázat: <i>Átlagéletkor alakulása első házasságkötéskor 2010 és 2020 között.</i>	7
3. Táblázat: <i>Átlagéletkor alakulása az első gyermek vállalásakor 2011 és 2020 között.</i>	7
4. Táblázat: <i>A munkaerő-piaci részvétel nemek és származás szerinti bontásban Hargita megyében.</i>	9
5. Táblázat: <i>A Hargita megyei GDP alakulása 2011 és 2020 között.</i>	10
6. Táblázat: <i>Hargita megyei munkaerőforrás alakulása 2011 és 2020 között.</i>	11
7. Táblázat: <i>Az aktív vállalkozások számának alakulása gazdasági ágazatok szerint Hargita megyében 2008 és 2019 között.</i>	12
8. Táblázat: <i>Családi vállalkozások és engedélyezett fizikai személyek számának alakulása Hargita megyében 2008 és 2019 között.</i>	13
9. Táblázat: <i>A Hargita megyében nyilvántartott KFT-k és RT-k arányainak eloszlása térségi lebontásban 2019-ben.</i>	14
10. Táblázat: <i>A havi nettó átlagkereset alakulása gazdasági ágazatonként Hargita megyében 2011 és 2020 között.</i>	16
11. Táblázat: <i>Oktatási intézmények eloszlása intézménytípus szerint Hargita megyében.</i>	17
12. Táblázat: <i>Hargita megyei oktatási intézmények infrastrukturális felszereltsége.</i>	18
13. Táblázat: <i>Iskolában tanulók száma Hargita megyében képzési szintek szerint.</i>	21
14. Táblázat: <i>Iskolaelhagyók számának alakulása Hargita megyében.</i>	21
15. Táblázat: <i>Munkanélküliségi arány alakulása 2011-2020 között országos és megyei viszonylatban.</i>	24
16. Táblázat: <i>Országos munkanélküliség végzettség szerint 2011-ben és 2020-ban.</i>	25
17. Táblázat: <i>Munkanélküli személyek száma Hargita megyében 2020-ban.</i>	26
18. Táblázat: <i>Központban nevelkedő fiatalok számának alakulása Hargita megyében 2012 és 2022 között.</i>	28
19. Táblázat: <i>A romániai gondozóotthonokban élő gyermekek számának alakulása korcsoportonként 2008 és 2018 között.</i>	31
20. Táblázat: <i>Speciális igényű gyermekek számának alakulása Hargita megyében 2012-2021 között.</i>	32

Bibliográfia

- Badescu, G., Sandu, D., Angi, D., & Greab, C. (2019). *Studiul despre tinerii din România 2018/2019*. Friedrich-Ebert-Stiftung. <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/bukarest/15294.pdf>
- Bogdan, F., & Țoc, S. (2020). *Policy note: Educația în timpul pandemiei. Răspunsuri la criza nesfârșită a sistemului educațional românesc*. https://snsa.ro/wp-content/uploads/2020/04/Policy-note-educatie_final.pdf
- Buller, J. L. (2015). *Change leadership in higher education: A practical guide to academic transformation* (First Edition) [Electronic resource]. Jossey-Bass. <http://catalogimages.wiley.com/images/db/jimages/9781118762035.jpg>
- Caragea, N., Rădoi, S., & Rădoi, F. M. (2021). *Femeile și bărbații: Parteneriat de muncă și viață* (2020th ed.). INS. <https://www.researchgate.net/profile/Nicoleta-Caragea>
- Hoidn, S., & Šťastný, V. (2021). Labour Market Success of Initial Vocational Education and Training Graduates: A Comparative Study of Three Education Systems in Central Europe. *Journal of Vocational Education & Training*, 1–25. <https://doi.org/10.1080/13636820.2021.1931946>
- INS. (2020). *În anul 2020, rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) a fost de 65,6%, în scădere față de anul anterior cu 0,2 puncte procentuale*. https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/somaj_2020r.pdf
- Instituția Prefectului - Județul Harghita. (2019). *RAPORTUL ANUAL privind starea economico—Socială a județului Harghita, pe anul 2019*. Instituția Prefectului - Județul Harghita. <https://hr.prefectura.mai.gov.ro/wp-content/uploads/sites/52/2020/08/Raport-eco-soc-2019.pdf>
- Keller, L., Riede, M., Link, S., Hübner, K., & Stötter, J. (2022). Can Education Save Money, Energy, and the Climate?—Assessing the Potential Impacts of Climate Change Education on Energy Literacy and Energy Consumption in the Light of the EU Energy Efficiency Directive and the Austrian Energy Efficiency Act. *Energies*, 15(3), 1118. <https://doi.org/10.3390/en15031118>
- Kitanova, M. (2020). Youth political participation in the EU: Evidence from a cross-national analysis. *Journal of Youth Studies*, 23(7), 819–836. <https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1636951>
- Lulle, A., Janta, H., & Emilsson, H. (2021). Introduction to the Special Issue: European youth migration: human capital outcomes, skills and competences. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 47(8), 1725–1739. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2019.1679407>
- Nienaber, B., Manafi, I., Vysotskaya, V., Roman, M., & Marinescu, D. (2020). Challenging Youth Unemployment Through International Mobility. *Journal of Social and Economic Statistics*, 9(1), 5–27. <https://doi.org/10.2478/jses-2020-0002>
- Simakhova, A. O., Artyukhov, A. E., & Shmarlouskaya, H. A. (2021). *Problematic issues of digitalization of education in Eastern Europe*. 15. <http://ceur-ws.org/Vol-3085/paper06.pdf>
- Szabó, J. (2020). *Erdélyi magyar fiatalok a társadalmi struktúrában*.

